

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det en lag om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen. Enligt förslaget överförs vissa av de statliga arbets- och näringsbyråernas uppgifter i fråga om de kundgrupper som närmare definieras i lagen och som delvis är svårssysselsatta till kommunerna för den tid försöket pågår. Försöket hänger samman med regeringsprogrammets mål att höja sysselsättningsgraden till 75 procent och att stärka kommunernas roll som anordnare av sysselsättningstjänster. På grund av de rådande undantagsförhållandena till följd av coronaviruspandemin är målet inte realistiskt inom den närmaste framtiden, men kommunernas roll förväntas också i nuläget ha en positiv inverkan på sysselsättningen.

För den tid försöket pågår överförs under det första skedet till sammanlagt tjugo försöksområden rådgivning, handledning och serviceuppgifter när det gäller sysselsättningsfrämjande service för enskilda kunder, uppgifter som gäller beviljande av vissa behovsprövade förmåner samt lämnande av vissa arbetskraftspolitiska utlåtanen till Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna. Av de arbetslösa arbetssökande, de personer som är sysselsatta och de personer som deltar i sysselsättningsfrämjande service kommer de personer som inte har rätt till inkomstrelaterad dagpenning samt alla personer under 30 år och alla invandrare samt personer med ett främmande språk som modersmål att vara målgruppen. Dessutom kommer det inom försöksområdena att med stöd av denna lag finnas möjlighet att ta emot arbetsgivares meddelanden om lediga arbeten och att presentera lämpliga arbetssökande från försöksområdet för arbetsgivarna.

För uttagning av försöksområden som består av utsedda kommuner och av kommungrupper som bildats av flera kommuner ordnades hösten 2019 en för alla kommuner öppen ansökan om att bli försöksområde. Denna proposition utgår från de kommuner som valdes ut genom ansökningsprocessen. Den föreslagna lagen ger behörighet och skapar en rättslig ram för överföring av uppgifter och kunder till försöksområdena, som frivilligt har sökt sig till uppgiften. Försöket kommer senare att utvidgas genom en ny ansökningsomgång för kommunerna.

Syftet med försöket är att få information om huruvida ordnande av kommunbaserad service effektiviserar främjandet av sysselsättningen och höjer sysselsättningsgraden. Under försöket följs uppnåendet av målen noga inom områdena och på nationell nivå. Effekterna av försöket kommer att utvärderas genom ett statsrådets forsknings- och utredningsprojekt efter försöket.

För organisering av sitt samarbete ska försöksområdena ha tillgång till alla de medel som anges i kommunallagen. Effekterna av att kommunbaserat ordna främjandet av sysselsättningen förväntas i stor utsträckning skapas av de fördelar som kommunerna har som aktör med flera verksamhetsområden och god förtrogenhet med sina kunder. Försöksområdena har möjlighet att genom de tjänster som överförs från staten, genom sysselsättnings- och företagsservicen inom kommunernas allmänna verksamhetsområde och genom andra tjänster skapa effektiva helheter av tjänster för främjandet av sysselsättningen.

Propositionen hänför sig till statens fjärde tilläggsbudgetproposition för 2020 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagens avses träda i kraft den 1 januari 2021. Försöket pågår 1.1.2021–30.6.2023.

RP 87/2020 rd

INNEHÅLL

| | |
|---|----|
| PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL..... | 1 |
| MOTIVERING | 4 |
| 1 Bakgrund och beredning..... | 4 |
| 1.1 Bakgrund..... | 4 |
| 1.2 Beredning..... | 6 |
| 2 Nuläge och bedömning av nuläget..... | 8 |
| 2.1 Lagstiftning och praxis..... | 8 |
| 2.2 Bedömning av nuläget..... | 18 |
| 3 Målsättning..... | 19 |
| 4 Förslagen och deras konsekvenser..... | 20 |
| 4.1 De viktigaste förslagen..... | 20 |
| 4.2 De huvudsakliga konsekvenserna | 23 |
| 4.2.1 Ekonomiska konsekvenserna | 23 |
| 4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet..... | 27 |
| 4.2.3 Samhälleliga konsekvenser | 34 |
| 5 Alternativa handlingsvägar | 38 |
| 5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser..... | 38 |
| 5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet..... | 40 |
| 6 Remissvar samt utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen | 45 |
| 7 SPECIALMOTIVERING | 53 |
| 7.1 Lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen..... | 53 |
| 8 Ikraftträdande..... | 77 |
| 9 Verkställighet och uppföljning | 77 |
| 9.1 Verkställighet..... | 77 |
| 9.2 Uppföljning..... | 78 |
| 10 Förhållande till andra propositioner..... | 79 |
| 10.1 Samband med andra propositioner..... | 79 |
| 10.2 Förhållande till budgetpropositionen | 80 |
| 11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning | 80 |
| LAGFÖRSLAG | 89 |
| Lag om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen | 89 |

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Ett mål i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering är att höja sysselsättningsgraden till 75 procent och att öka antalet sysselsatta med minst 60 000 före utgången av 2023. En hög sysselsättning förutsätter välfungerande arbetsmarknader och en aktiv sysselsättningspolitik och i synnerhet insatser för att svårsysselsatta ska komma in på arbetsmarknaden. En stor potential för ökad sysselsättning finns hos de grupper där sysselsättningen för närvarande är låg antingen på grund av arbetslöshet eller på grund av att de står utanför arbetsmarknaden. Dessa grupper inkluderar exempelvis de äldre och personer som bara har grundskoleutbildning, delvis arbetsföra, personer med funktionsnedsättning och en del personer med invandrarbakgrund.

Enligt regeringsprogrammet ska kommunernas roll som anordnare av sysselsättningstjänster stärkas. Ordnanandet och genomförandet av sysselsättningstjänster kan genom avtal ges i uppdrag till en eller flera kommuner på basis av avtal som ingåtts med kommunerna. Till stöd för genomförandet ska det vid behov stiftas speciallagstiftning.

Under budgetförhandlingarna i september 2019 kom regeringen överens om att inleda regionala kommunförsök och att som första åtgärd stärka kommunernas roll. Genom projekten eftersträvas mer kundorienterad service och lösningar som överskrider gränserna mellan förvaltningsområdena. Syftet med försöken är att förbättra möjligheterna särskilt för personer som varit arbetslösa en längre tid eller som har en svag ställning på arbetsmarknaden att komma in på arbetsmarknaden. Effekten av försöken följs på forskningsbasis. Projektets sysselsättnings effekter är ett resultat av att statens och kommunernas resurser förenas och servicen och verksamhetsmodellerna utvecklas. Regeringen fastställer riktlinjer för servicestrukturen under regeringsperioden.

Det föreliggande förslaget är det tredje kommunförsöket för främjande av sysselsättningen. Statsminister Jyrki Katainens I regering inledde ett kommunförsök som genomfördes åren 2012–2015. Länk: https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Kuntakoikeilu_loppuraportti_3.pdf. Försöket genomfördes utan att arbetsfördelningen mellan staten och kommunerna eller lagstiftningen ändrades. Avsikten var att förbättra den sysselsättningsfrämjande servicens effektivitet och stärka lokalt partnerskap för främjande av sysselsättningen. I försöket deltog 26 regionala projekt och 61 kommuner. Under försöken lyckades man utöka den personliga service som kommunerna tillhandahåller och utveckla företags- samt social- och hälsovårdssamarbetet mellan kommunerna liksom en mer övergripande hantering av serviceprocesserna. Under försöken lyckades man dessutom intensifiera samarbetet mellan kommunens ansvarsområden. För rapporten svarade Robert Arnkil, Timo Spangar, Esa Jokinen, Matti Tuusa och Sari Pitkänen. Länk: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74965/TE-Mjul_47_2015_web_10072015.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Det var inte möjligt att utvärdera sysselsättnings effekterna på ett heltäckande sätt till följd av försökens varierande målgrupper och karaktär.

På initiativ av statsminister Juha Sipiläs regering inleddes 2017–2018 regionala kommunförsök för främjande av sysselsättningen. För att genomföra försöket stiftades lagen om ett försök med regionalt tillhandahållande av arbetskrafts- och företagstjänster samt med arbetslivsprövning (505/2017). Syftet med försöken var att stöda övergången till landskapsmodellen 2019 samt att

möjliggöra utveckling av kundorienterade och sysselsättningsfrämjande service som skulle utnyttjas i landskapen. Försökskommunerna svarade helt och hållet för ordnandet av arbetskrafts- och företagservice för de arbetssökande som utsetts till målgrupp. Under regeringsperioden pågick samtidigt åtta kommunförsök. Syftet med kommunförsöken var att överföra det övergripande ansvaret för alla serviceprocesser för de arbetssökande som utsetts till målgrupp till kommunerna. Beroende på region berörde försöken olika grupper av arbetssökande.

Resultaten av kommunförsöken utvärderades som ett projekt inom statsrådets gemensamma utrednings- och forskningsverksamhet (VN TEAS) av en grupp bestående av Mikko Annala, Lari Hokkanen, Valtteri Laasonen, Jussi Pyykkönen, Tommi Ranta, Katri Sarkia och Mikko Valtakari. Verksamhets- och utvärderingsundersökningen av regionala försök med arbetskrafts- och företagservice har publicerats i statsrådets utrednings- och forskningsverksamhets publikationsserie 1/2019. Länk: [Http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161266/1-2019-Ty%C3%B6voima-%20ja%20yrityspalvelujen%20alueellisten%20kokeilujen%20toiminta-%20ja%20arvointi..pdf](http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161266/1-2019-Ty%C3%B6voima-%20ja%20yrityspalvelujen%20alueellisten%20kokeilujen%20toiminta-%20ja%20arvointi..pdf).

Enligt utvärderingen uppnåddes målen att minska långtidsarbetslösheten och utgifterna för arbetsmarknadsstöd med försöken i Rovaniemi-regionen och Tammerforsregionen. Utvärderingen försvårades dock av skillnaderna mellan försöksprojektens målgrupper och servicemodellerna samt bristen på referenskonstellationer. I Norra Savolax, Egentliga Finland och Satakunta avvek inte försöksresultaten från utvecklingen utanför försöken. I försöken var det endast få som sysselsattes på den öppna arbetsmarknaden. Slutsatserna av utvärderingen stödde tolkningen att försöken stärkte en kundorienterad och lösningscentrerad servicemodell samt enhetlig samordning av servicen.

Kommunförsöken i Tammerforsregionen och Åboregionen utvärderades genom separata utredningar. I den separata utvärderingen av kommunförsöket i Åboregionen bedömdes försöket inte ha haft några snabba sysselsättningseffekter jämfört med de andra kommunerna i Egentliga Finland. Försöket ansågs ha förbättrat det kundorienterade samarbetet mellan kommunens och statens sysselsättningsfrämjande aktörer och resultaten kan anses ha uppkommit först efter försöksperioden med beaktande av målgruppens situation. Undersökningen ”Se on kyl mission impossible – Alueellisella työvoima- ja yrityspalvelukokeilulla hallinnonrajat ylittäviä, kustannusvaikuttavia ja asiakaslähtöisempiä työllisyyspalveluja” har publicerats i Åbo stads forskningsrapportserie 2/2019. Länk: [Https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/kto_tutkimusraportteja_2-2019.pdf](https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/kto_tutkimusraportteja_2-2019.pdf). För undersökningen svarade en grupp bestående av Minna Ylikännö, Päivi Naumanen, Paul Jonker-Hoffrén, Olli Retulainen, Markus Viljanen.

Enligt utvärderingen som gällde Tammerforsregionen hade försöket en klart förbättrande inverkan på aktiveringsgraden i området och kvaliteten på servicehandledningen. Det var dock svårt att separera försökets sysselsättningseffekter från den normala positiva konjunkturutvecklingen. Undersökningen Kohti laajaa työelämä- ja ihmislähtöistä työvoimapalvelujen ekosysteemiä – Pirkanmaan työvoima- ja yrityspalvelujen alueellisen kokeilun tutkimus har publicerats som Tammerfors stads utredning 1/2019. Undersökningen gjordes av Robert Arnkil, Timo Spangar och Esa Jokinen. Länk: [Https://www.tampere.fi/tiedostot/k/eGnKPyb1v/kohti_laajaa_tyolama_2019.pdf](https://www.tampere.fi/tiedostot/k/eGnKPyb1v/kohti_laajaa_tyolama_2019.pdf)

Enligt finansministeriets rapport Suomen julkisen talouden näkymät ja haasteet -raportin (Finansministeriets publikationsserie 7/2019) förutsätter uppnåendet av regeringens sysselsättningsmål effektiva politikåtgärder som stärker efterfrågan och utbudet på arbete. Utbudet på arbete kan ökas genom att förbättra incitamenten för att ta emot arbete samt aktivera arbetslösa att söka arbete effektivare eller lättare ta emot arbete som erbjuds. Länk: [Https://vm.fi/julkaisu?pubid=17402](https://vm.fi/julkaisu?pubid=17402)

Världshälsoorganisationen WHO deklarerade den 11 mars 2020 att sjukdomen COVID-19 som orsakas av coronaviruset utgör en pandemi. En pandemi utgör ett hot mot befolkningens liv och hälsa. De restriktioner som hänför sig till pandemin och det konsumtionsbeteende som den orsakar har också negativa konsekvenser för världsekonomin.

Olika ländernas restriktioner försvårar anskaffnings- och leveranskedjorna i allt högre grad. Efterfrågan avtar när den allmänna osäkerheten ökar och till följd av den internationella konjunktturnedgången. Globala risker i värdekedjan är insolventa kunder och avbrott i produktionskedjorna. Om riskerna realiserar sprider sig problemen från företag till företag.

Coronapandemins konsekvenser för företagen och negativa konsekvenser för sysselsättningen har syns särskilt snabbt inom servicesektorn.

Våren 2020 hade arbets- och näringsbyråerna i Finland fram till den 6 maj 2020 tagit emot anmälningar om samarbetsförhandlingar som gällde permitteringar av sammanlagt cirka 476 000 arbetstagare från 5 350 arbetsgivare. I förhållande till de sysselsatta i respektive bransch hotas flest arbetstagare av permittering i hotell- och restaurangbranschen. Samarbetsförhandlingar förs i mycket stor utsträckning i handelsbranschen (parti- och minuthandeln), inom industrin, fastighetsskötsel och landskapsvård, hälsotjänster och arkitekt- och ingenjörstjänster samt i transport-, trafikantservice- och lagerbranschen.

Den totala efterfrågan i turistbranschen, dvs. det penningbelopp som turisterna använder, kommer att krympa med 60–70 % 2020. Merparten av turistföretagen befinner sig i akut kassakris trots företagets egna anpassningsåtgärder samt Business Finlands och NTM-centralernas nödfinansiering och lån.

Det totala antalet permitterade den 11 maj 2020 är 167 000 heltidspermitterade. I hela landet har antalet ungefär 13-faldigats under ett år.

1.2 Beredning

Denna proposition baserar sig på arbets- och näringsministeriets, kommunernas, NTM-centralernas, arbets- och näringsbyråernas och UF-centrets gemensamma beredningsarbete. Verksamhetsmodellen för försöken och beredningen av regeringens proposition har behandlats i ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen och i underarbetsgruppen för arbetskraftspolitikens servicestruktur, där de sex stora städerna (Helsingfors, Esbo, Vanda, Åbo, Tammerfors, Uleåborg), Finlands kommunförbund, Företagarna i Finland, arbetsmarknadsorganisationerna och olika ministerier (undervisnings- och kulturministeriet, finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet) är representerade.

Alla kommuner fick börja söka till projekten den 8 oktober 2019. Ansökningstiden gick ut den 19 november 2019. Till försöken utsågs 90 kommuner, som ensamma eller tillsammans med flera kommuner bildar sammanlagt 20 försöksområden.

Utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen kunde kommenteras i tjänsten Dinåsi.fi under tiden 20.12.2019–24.1.2020. Under den tiden gav sammanlagt 86 personer och aktörer sin åsikt om utkastet till proposition. Men hjälp av kommentarerna via Dinåsi.fi försökte man påskynda beredningen av propositionen, som regeringen anser att är brådskande, samtidigt som man försökte ombesörja en god lagberedning. Via Dinåsi.fi kom kommentarer på ett tämligen heltäckande sätt från de instanser som skulle ha ombetts yttra sig under ett normalt remissförfarande. Åsikterna i kommentarerna via Dinåsi.fi behandlades också på samma sätt som normala yttranden, och

RP 87/2020 rd

det valda förfarande påskyndande inte beredningen av propositionen. De åsikter som erhöles i kommentarerna via Dinåsikt.fi och de ändringar som företagits på grund av dem behandlas i avsnitt 6 i propositionen som gäller remissvar samt utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen.

Ett samråd om propositionen ordnades den 17 januari 2020, till vilket inbjödes finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Folkpensionsanstalten, Institutet för hälsa och välfärd THL, Migrationsverket, Migrationsinstitutet, samtliga 123 kommuner som godkänts för försöket, samtliga landskapsförbund (18 förbund), Finlands kommunförbund, samtliga närings-, trafik- och miljöcentraler (15 centraler), samtliga arbets- och näringsbyråer (15 byråer), NTM-centralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter.

De organisationer som var inbjudna till mötet var Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC, STTK rf, AKAVA ry, Finlands näringsliv EK, Företagarna i Finland, Centralhandelskammaren, Kyrkans arbetsmarknadsverk, Kommunala arbetsmarknadsverket, KT Kommunarbetsgivarna, Henkilöstöpalveluyritysten liitto HPL, Suomen Kasvupalveluiden tuottajat ry – Kaspä, Arbetsgivarna för servicebranscherna PALTA rf, Bildningsarbetsgivarna, Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf, Finlands universitetsrektors råd UNIFI rf, Fritt bildningsarbete rf VST, Finlands social och hälsa rf SOSTE, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, Valtakunnallinen työpajayhdistys ry, Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten Liitto FARO, Finlands somaliska förbund, Finlands Röda Kors, Finlands Flyktinghjälp rf, Väestöliitto, International Organization for Migration, Moniheli – Monikulttuurijärjestöjen valtakunnallinen verkosto, Startup Refugees, KOHTAAMO-projektet (ESR), KANUUNA-nätverket, delegationen för etniska relationer, Europeiska migrationsnätverket och Cultura-stiftelsen.

Till samrådet anmälde sig sammanlagt 115 personer från 73 olika organisationer. Deltagarna företrädde

- av ministerierna statsrådets kansli, finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet,
- av statens ämbetsverk och inrättningar Folkpensionsanstalten, Institutet för hälsa och välfärd THL, närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM-centralerna i Satakunta, Södra Österbotten, Södra Savolax, Birkaland, Kajanaland, Mellersta Finland, Lappland, Norra Karelen, Nyland, Egentliga Finland),
- arbets- och näringsbyråer (arbets- och näringsbyråerna i Tavastland, Norra Österbotten, Nyland, Egentliga Finland)
- NTM-centralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter,
- städer och andra kommuner (städerna Akäa, Idensalmi, Kuopio, Seinäjoki, S:t Michel, Nyslott, Tavastehus, Karleby, Jyväskylä, Kouvola, Rovaniemi, Tammerfors, Joensuu, Uleåborg, Brahestad, Lahtis, Björneborg, Vanda, Kervo, Esbo, Helsingfors, Åbo, Raaseborg, kommunerna Janakkala, Pälkäne, Ilomants, Juuka, Ii, Hollola, Vihtis),
- landskapsförbund (Norra Karelens landskapsförbund),
- Kommunförbundet,
- personalorganisationerna Tjänstemannacentralorganisationen STTK, Akäva ry, Henkilöstöpalveluyritysten liitto HPL, Työ- ja elinkeinohallinnon henkilöstöliitto THHL ry, FFC,
- serviceproducenterna Aikuiskoulutussäätiö, Koulutuskeskus Brahe, Tornion Työvoimallasäätiö, Työllistämispalvelut, affärsverket Business Oulu, Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry, Mikko Kesä Oy, Suomen Kasvupalveluiden tuottajat ry Kaspä,

RP 87/2020 rd

- andra organisationer Finlands näringsliv, Företagarna i Finland, Kommunarbetsgivarna KT, Arbetsgivarna för servicebranscherna Palta rf,
- Fenix Helsinki, Väestöliitto, Työttömien Keskusjärjestö ry, Moniheli ry, AMKE ry, Fritt bildningsarbete rf, Synskadades förbund rf/Handikappforum rf, Arbetslöshetskassornas Samorganisation, SOSTE Finlands social och hälsa rf, Centralförbundet för skogs- och lantbruksproducenter MTK ry,
- andra aktörer rådet för bedömning av lagstiftningen.

Delegationen för kommunal ekonomi och kommunal förvaltning behandlade propositionen på sitt möte den 12 februari 2020.

Rådet för bedömning av lagstiftningen yttrade sig om propositionen den 16 mars 2020.

Bakgrundsmaterialet till regeringspropositionen finns i den offentliga webbtjänsten på adressen tem.fi/hankkeet/tunnuksella/TEM060:00/2019.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Lagstiftning och praxis

Statens offentliga arbetskraft- och företagservice

Statliga myndigheter, arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter och närings-, trafik- och miljöcentralen, ordnar (i lagen ”tillhandahåller”) den service som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice (916/2012). Arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter och närings-, trafik- och miljöcentralen kan producera service enligt den nämnda lagen själva eller skaffa den delvis eller helt av serviceproducenter. Lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice förpliktar inte kommunerna att ordna eller producera offentlig arbetskrafts- och företagservice.

Enligt lagen om närings- trafik- och miljöcentralerna (897/2009) ska arbets- och näringsbyråerna arbeta för att trygga tillgången på arbetskraft och förbättra sysselsättningen, verkställa den offentliga arbetskraftsservicen, främja invandrares integration, tillhandahålla rådgivning i fråga om företagstjänster samt sköta övriga uppgifter som föreskrivits för byrån eller som närings-, trafik- och miljöcentralen har ålagt dem. I lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice (916/2012) bestäms om den offentliga arbetskrafts- och företagservice som arbets- och näringsmyndigheten ansvarar för att ordna. Genom offentlig arbetskrafts- och företagservice främjas arbetsmarknadens funktion genom att tillgången på kunnig arbetskraft tryggas och de som söker arbete erbjuds möjligheter att få arbete och dessutom främjas uppkomsten av ny företagsverksamhet och utvecklas företagets verksamhetsförutsättningar och arbetslivets kvalitet.

Som offentlig arbetskrafts- och företagservice ordnar arbets- och näringsmyndigheten arbetsförmedling, information och rådgivning, kompetensutveckling och service för att starta och utveckla företagsverksamhet. Arbetsförmedling, till vilken hör att publicera och förmedla information om ledigförklarade arbeten, att söka upp arbetssökande som är lämpliga för det lediga arbetet och presenterar dem för arbetsgivaren samt att söka upp och erbjuder arbetssökandena lämpliga arbeten, är arbets- och näringsbyråernas kärnuppgift. Annan service som ingår i serviceutbudet stödjer arbetsförmedlingen. Som information och rådgivning ger arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter och närings-, trafik- och miljöcentralen information och råd om lediga arbeten och jobsökning, tillgången på och anskaff-

ning av arbetskraft, utbildningsmöjligheter och andra möjligheter till kompetensutveckling, arbetsmarknaden, branscher och yrken, inledandet av företagsverksamhet och möjligheter att utveckla verksamheten, och service, stöd och ersättningar som står till buds för genomförande av omställningsskyddet. Kompetensutveckling som erbjuds är vägledning för yrkesvalet och karriären, träning (jobbsökarträning, karriärträning och arbetsträning), prövning (utbildningsprövning och arbetsprövning) och arbetskraftsutbildning. En arbetslös arbetssökandes kompetens kan också utvecklas med hjälp av lönesubventionerat arbete och med hjälp av frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån. Som service för att utveckla företagsverksamhet kan arbets- och näringsbyråerna bevilja den som blir företagare startpenning för att trygga försörjningen.

Till den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen hör också sakkunnigbedömningar som gäller enskilda kunders serviceprocess. Till dessa bedömningar hör kartläggningar av kompetensen och yrkesskickligheten, undersökningar och bedömningar av arbetsförmågan, bedömningar av företagarfärdigheter och förutsättningar för företagsverksamhet samt eventuella andra motsvarande sakkunnigbedömningar. Till den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen hör dessutom stöd och ersättningar enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, vilka är kostnadsersättning under tiden för deltagande i service, ersättning för rese- och övernattningskostnader till den som söker arbete eller söker sig till arbetskraftsservice eller deltar i sakkunnigbedömning samt stöd för specialarrangemang på arbetsplatsen.

Arbets- och näringsmyndigheten har uppgifter som hänför sig till verkställigheten av systemet med utkomstskydd för arbetslösa. Arbets- och näringsbyrån eller arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter ger för Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna bindande utlåtanden enligt 1 kap. 4 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmåner. Arbetskraftspolitiskt utlåtande ges enligt 11 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa om de allmänna arbetskraftspolitiska förutsättningar för att få förmåner som anges i 2 kap, förutsättningar för arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån samt förutsättningar för erhållande av förmån under tiden för sysselsättningsfrämjande service. Sysselsättningsfrämjande service är jobbsökarträning, karriärträning, prövning, arbetskraftsutbildning och den arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Sysselsättningservice är också arbetskraftsutbildning enligt lagen om yrkesutbildning, frivilliga studier enligt lagen om främjande av integration och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Dessutom är det arbets- och näringsbyråns uppgift att ge arbetskraftspolitiskt utlåtande om arbetskraftspolitiskt klandervärt förfarande enligt 2 a kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Man kan förlora arbetslöshetsförmånen för viss tid om man har lämnat sitt arbete eller blivit uppsagd eller vägrat ta emot arbete samt på grund av försummelse i anslutning till sysselsättningsplanen och sysselsättningsfrämjande service. När den arbetssökandes förfarande och eventuell förlust av rätten till arbetslöshetsförmån bedöms utreds de omständigheter som ledde till att anställningsförhållandet upphörde, vägran att ta emot arbete, underlåtenheten att vidta åtgärder i anslutning till sysselsättningsplanen samt att servicen inte genomfördes. Perioderna utan ersättning varierar mellan 15 och 90 dagar. Om den arbetssökande upprepade gånger förfar klandervärt, förlorar hen rätten till arbetslöshetsförmån tills vidare.

Arbetskraftspolitiska utlåtanden, som inte är förenade med prövning (till exempel när den arbetssökandes arbetslöshet eller arbete börjar eller sökandens deltagande i sysselsättningsfrämjande service), ges vanligtvis i samband med annan kundservice. Arbetskraftspolitiska utlåtanden

den till exempel om hur den arbetssökandes studier, företagsverksamhet eller arbetskraftspolitiskt klandervärt förfarande inverkar på rätten att få arbetslöshetsförmån ges åter vanligtvis i utkomstskyddsenheter som är separata från den övriga kundservicen.

Enligt 5 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice kan arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter och närings-, trafik- och miljöcentralen producera service enligt denna lag själva eller skaffa den delvis eller helt av serviceproducenter med de anslag som i statsbudgeten anvisats för anskaffning av service. Träningar, arbetskraftsutbildning, integrationsutbildning för invandrare, sakkunnigbedömningar, prövningar samt utvecklingsservice för företag ordnas i huvudsak i form av köpta tjänster. Serviceproducenter är privata företag, offentliga samfund, organisationer och andra aktörer inom tredje sektorn. En del av serviceproducenterna ägs av kommunerna, såsom kommunala läroanstalter, affärsverk och aktörer i aktiebolagsform. Dessutom erbjuder också högskolor och företag till exempel utbildningsservice.

Arbetskraftsutbildning kan också skaffas som i 5 kap. 7 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice avsedd gemensam anskaffning av utbildning, varvid i finansieringen av utbildningen deltar utöver den statliga myndigheten även arbetsgivaren, en uppdragsgivare till den som ämnar bli företagare eller ett företag som överlåter företagarrättigheterna så att denna deltar i finansieringen av utbildningen (gemensam anskaffning av utbildning). Närings-, trafik och miljöcentralen kan skaffa även annan service vid behov tillsammans med någon annan instans, till exempel en kommun.

Arbetsförmedling samt vägledning för yrkesvalet och karriären är i princip service som arbets- och näringsbyrån producerar själv. Från utomstående serviceproducenter skaffas bland annat arbetskraftsutbildning, träning och sakkunnigbedömningar. Den service som skaffas åt kunder finansieras med anslag för främjande av sysselsättningen och bekämpning av arbetslösheten (moment 32.30.51, nedan sysselsättningsanslag) under arbets- och näringsministeriets förvaltningsområdes huvudtitel. Med sysselsättningsanslaget finansieras också en del av lönesubventionerna, startpenningen för andra än arbetslösa samt övriga stöd och ersättningar enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Åren 2017–2019 har lönesubventionerat arbete och startpenningen finansierats av anslag som anvisats för arbetslöshetsförmåner. Det har föreskrivits om finansieringsmodellen för viss tid till utgången av 2020 i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012). I statsminister Marins regeringsprogram är riktlinjen att lönesubventionerna och startpenningen fortsätter att finansieras från social- och hälsovårdsministeriets moment för utkomstskydd för arbetslösa efter 2020.

Personer som befinner sig i en svag ställning på arbetsmarknaden behöver ofta även annan service för att kunna sysselsättas utöver den offentliga arbetskrafts- och företagsservice som arbets- och näringsmyndigheten ansvarar för att ordna. Exempelvis hälso- och drogproblem samt problem med livshanteringen kan vara ett hinder för att arbetskraftsservicen ska lyckas eller vara till nytta. Om kundens servicebehov kräver annan service än offentlig arbetskrafts- och företagsservice eller om serviceansvaret ligger på en annan myndighet eller aktör, ska arbets- och näringsmyndigheten enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice informera kunden om andra servicemöjligheter och vid behov i samarbete med andra myndigheter eller tjänsteleverantörer hänvisa kunden till service som ordnas av dessa. Andra servicebehov hänför sig oftast till socialservice samt hälso- och sjukvårdstjänster som kommunen ansvarar för att ordna samt till Folkpensionsanstaltens och försäkringsbolagens yrkesinriktade rehabiliteringsservice.

Den arbetssökandes serviceprocess består av anmälan som arbetssökande, intervju med den arbetssökande, bedömning av servicebehovet, utarbetande eller revision av en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter ersättningsplanen och hänvisning till service enligt planen. En persons

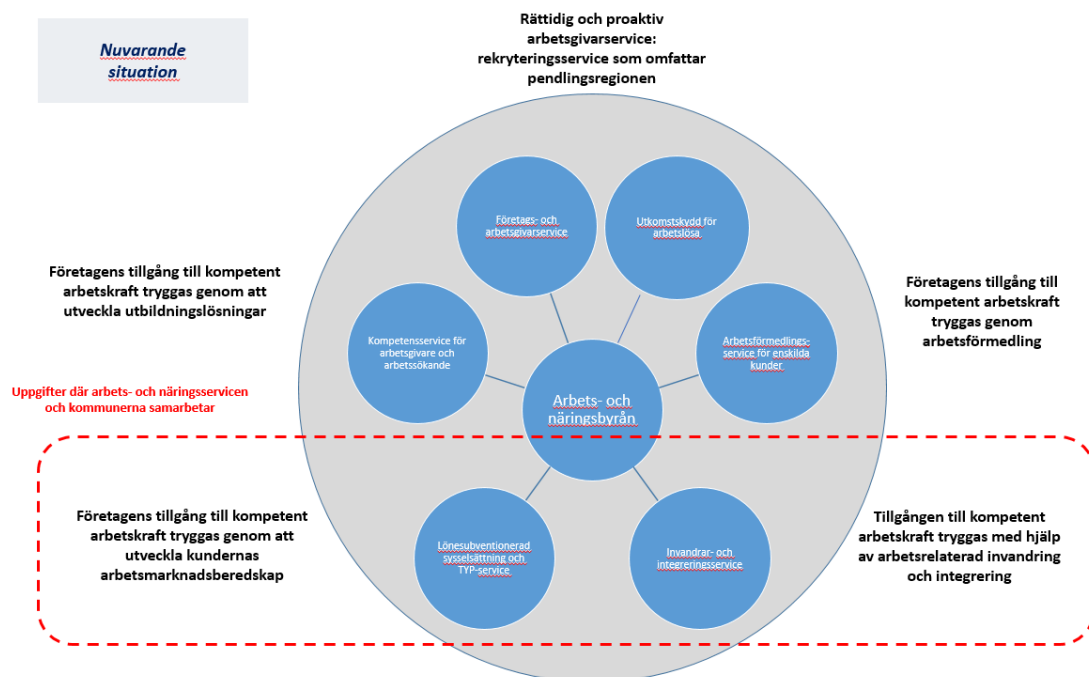
jobbsökning inleds den dag då kunden elektroniskt begär det via den för ändamålet avsedda nättjänsten eller personligen på arbets- och näringsbyrån och han eller hon registreras som arbetssökande i arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem. En arbetslös arbetssökande ska i samband med att jobbsökningen inleds eller omedelbart därefter informeras om bland annat de viktigaste arbetskraftspolitiska villkoren för arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd. Arbets- och näringsmyndigheten ska ordna en intervju med en arbetssökande inom två veckor från jobbsökningens början, om det inte med beaktande av arbetssökandens situation är uppenbart onödigt, och ge arbetssökanden möjlighet till senare regelbundet återkommande intervjuer enligt arbetssökandens servicebehov. En intervju med en arbetslös arbetssökande ska dock alltid ordnas när arbetslösheten oavbrutet fortgått i tre månader, och därefter alltid när arbetssökanden varit arbetslös i tre månader utan avbrott.

Arbetslösa arbetssökande och arbetssökande som omfattas av omställningsskydd har rätt till en sysselsättningsplan. Sysselsättningsplanen eller den plan som ersätter sysselsättningsplanen ska revideras i samband med intervjun med den arbetssökande. Planen ska revideras också på den arbetssökandes begäran. Planen ska grunda sig på den arbetssökandes egna mål för arbete eller utbildning och det uppskattade servicebehovet. Planen ska innehålla överenskommelse om jobbsökning och dess mål, offentlig arbetskrafts- och företagsservice enligt den arbetssökandes servicebehov, annan sysselsättningsfrämjande service och sakkunnigbedömningar. Vid behov ska planen innehålla överenskommelse om annan service som förbättrar kompetensen, arbetsmarknadsfärdigheterna och funktionsförmågan eller om åtgärder som hänför sig till klarläggande av arbetsförmågan eller hälsotillståndet. Den arbetssökande och arbets- och näringsmyndigheten ska komma överens om uppföljning av hur sysselsättningsplanen eller den ersättande planen har genomförts och godkänna planen.

Arbets- och näringsmyndigheten ska inom ramen för de anslag som anvisats myndigheten erbjuda arbete och utbildning samt ordna service som ingår i sysselsättningsplanen eller den plan som ersätter sysselsättningsplanen. Arbets- och näringsmyndigheten ska också följa hur sysselsättningsplanen eller den ersättande planen genomförs och bidra till att serviceprocessen framskrider.

Om en sådan förändring inträffar i den arbetssökandes omständigheter som kan påverka rätten att få en arbetslöshetsförmån, utreder och prövar arbets- och näringsbyrån den arbetssökandes rätt till arbetslöshetsförmån och ger vid behov ett nytt arbetskraftspolitiskt utlåtande. Arbets- och näringsbyrån underrättar den som betalar ut arbetslöshetsförmånen om utredningen, som prövar om utbetalningen av förmånen borde avbrytas medan saken behandlas för att undvika överbetalning.

RP 87/2020 rd



Kommunernas uppgifter för att ordna och producera service för arbetslösa

Kommunerna har lagstadgade uppgifter i anslutning till skötsel av arbetslösheten och dessutom sköter de sysselsättningsfrämjande uppgifter frivilligt på grund av sitt allmänna ansvarsområde.

Kommunerna har inte lagstadgad skyldighet att ordna eller producera offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Kommunerna är dock sysselsättningskyldighet i fråga om äldre långtidsarbetslösa, som det föreskrivs om i 11 kap. 1 och 2 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Kommunerna deltar också i den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen genom att erbjuda arbetslösa lönesubventionerat arbete och möjligheter till arbetsprövning. År 2017 erbjöd kommunerna och samkommunerna ungefär 13 200 arbetslösa lönesubventionerat arbete och 2018 ungefär 14 000 arbetslösa, vilket har motsvarat en andel på ungefär 30 procent av allt lönesubventionerat arbete. Åren 2017 och 2018 ordnade kommunerna och samkommunerna arbetsprövning för ungefär 15 000 arbetslösa (25 procent av arbetsprövningsplatserna).

Kommunernas sysselsättningsrelaterade service och skyldigheter som det föreskrivs om i andra lagar är ordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, ansvar för finansieringen av arbetsmarknadsstödet enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, uppgiften att främja arbetslösas hälsa enligt hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) samt serviceverksamhet enligt lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.

Kommunerna och de utbildningssamkommuner och läroanstalter i aktiebolagsform som de äger spelar en viktig roll som producenter av den arbetskraftsutbildningsservice som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Utbildningssamkommunerna och de bolag som

de äger producerar en stor del av den arbetskraftsutbildning som närings-, trafik- och miljöcentralerna konkurransutsätter och skaffar och som arbets- och näringsbyråerna erbjuder sina kunder. Betydande serviceproducenter är till exempel Lapplands utbildningscentral REDU och OSAO Edu Oy som ägs av Uleåborgsregionens utbildningssamkommun. Också kommunerna som kommun, till exempel yrkesinstitutet Stadin ammattiopisto, fungerar som serviceproducenter av arbetskraftsutbildning. På arbetskraftsutbildningsmarknaden finns det dessutom stiftelser och andra sammanslutningar samt betydande privata serviceproducentföretag.

När en kommun och samkommun deltar i konkurransutsättning av arbetskraftsutbildning verkar de på marknaden, varför de, med vissa undantag enligt kommunlagen, måste bolagisera sin verksamhet (undantag är bl.a. ordnande av utbildning som leder till examen, dvs. utbildning med anordnartillstånd). Ekonomisk verksamhet som kommuner och samkommuner bedriver på marknaden berörs av konkurrenslagens skyldighet att ha separat redovisning också när verksamheten inte berörs av bolagiseringskyldigheten. Kostnaderna för yrkesutbildning som säljs som arbetskraftsutbildning ska separeras från annan verksamhet som utbildningsanordnaren med anordnartillstånd bedriver och som finansieras med statsandelar. Bestämmelsen om kravet på separat redovisning förhindrar korssubventionssituationer, där en myndighet subventioner sin verksamhet på den konkurransutsatta marknaden med inkomster från annan verksamhet och säljer sina tjänster förmånligare än marknadspriserna.

Utöver sina lagstadgade uppgifter producerar kommunerna frivilligt sysselsättningsstödande service. Kommunerna erbjuder arbetsgivarna rekryteringsservice (bland annat rådgivning, presentation av potentiella arbetstagare, hjälp med att göra upp arbetsavtal och ansökningar om lönesubvention, arrangerande av rekryteringsevenemang eller deltagande i sådana, tillhandahållande av en arbetstränare som stödjer dem som anställts med subvention). Kommunerna söker efter dolda arbetsplatser, arbetsprövningsplatser och lönesubventionerade arbetsmöjligheter. Dessutom försöker kommunerna hitta möjligheter till fortsatt arbete för dem som är anställda med lönesubvention samt deltar i arbetsprövning och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i kommunen. Kommunerna vägleder också arbetslösa till utbildning och erbjuder kortvarig utbildning samt hjälper med att utreda förutsättningarna att få pension.

Enligt kommunförbundets utredning om kommunernas sysselsättningsfrämjande satsningar 2017 (Kuntien työllisydenhoidon panostukset vuonna 2017 http://shop.kuntaliitto.fi/product_details.php?p=3594) uppgick kommunernas totala kostnader för sysselsättningsfrämjande verksamhet till sammanlagt cirka 804 miljoner euro, varav kommunernas andel av kostnaderna för arbetsmarknadsstödet var 431,8 miljoner euro och övriga sysselsättningsfrämjande satsningar cirka 372 miljoner euro. Beräknat per invånare uppgick de direkta sysselsättningsfrämjande satsningarna i hela landet till cirka 147 euro. Ser man till kommunstorleken var utgifterna per invånare störst i städer med över 55 000 invånare, vilket beror på att deras andel av kostnaderna för arbetsmarknadsstödet är större än i mindre kommuner.

Kommunerna ansvarar för ordnandet av socialservice samt hälso- och sjukvårdstjänster. För dem som varit arbetslösa länge är kommunerna skyldiga att som en del av socialservicen ordna arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) eller i enlighet med speciallagar sådan socialservice samt sådana hälso- och sjukvårdstjänster och rehabiliteringstjänster som förbättrar personens arbets- och funktionsförmåga, om arbets- och näringsbyrån, kommunen och personen tillsammans bedömer att personen till följd av begränsningar i arbets- och funktionsförmågan inte kan delta i offentlig arbetskraftsservice eller arbete. Enligt hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) ska kommunen ombesörja hälsoundersökningar för arbetslösa. Enligt lagen ska kommunen se till att sådana hälsoundersökningar genomförs som är nödvändiga för att bevaka och främja kommuninvånarnas hälsa och

RP 87/2020 rd

välfärd. Hälsoundersökningar och hälsorådgivning ska också ordnas för unga personer och personer i arbetsför ålder som faller utanför studerande- eller företagshälsovården.

Kommunerna och samkommunerna ordnar också verksamhet i sysselsättnings syfte för handikappade och arbetsverksamhet för handikappade enligt socialvårdslagen (710/1982) samt arbetsverksamhet och arbetsträning enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977).

Statens och kommunernas delade ansvar och uppgifter

Kommunerna finansierar en del av arbetsmarknadsstödet för arbetslöshetstid. Enligt 14 kap. 3 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa finansieras arbetsmarknadsstödet och den därtill anslutna barnförhöjningen med statens medel till utgången av den betalningsperiod under vilken det till personen på grundval av arbetslöshet har betalats arbetsmarknadsstöd för sammanlagt 300 dagar. Efter den ovannämnda arbetslöshetstiden finansieras arbetsmarknadsstödet till hälften med statens medel och till hälften med medel från hemkommunen för den som får arbetsmarknadsstöd till utgången av den betalningsperiod, under vilken arbetsmarknadsstöd har betalats till personen på grundval av arbetslöshet för sammanlagt 1 000 dagar. För arbetslöshetstid efter detta fördelas finansieringsansvaret så att hemkommunen för den som får arbetsmarknadsstöd svarar för 70 procent och staten för 30 procent av finansieringen av arbetsmarknadsstödet för arbetslöshetstid. Staten betalar hela arbetsmarknadsstödet för tiden för deltagande i sysselsättningsfrämjande service enligt 1 kap. 5 § 1 mom. 15 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, och det betalda arbetsmarknadsstödet bidrar då inte till att fylla de ovannämnda 300 betalningsdagarna. Arbetsmarknadsstödet 300 betalningsdagar börjar räknas från början på nytt efter det att en person har blivit berättigad till arbetsmarknadsstöd på nytt efter att ha uppfyllt arbetsvillkoret och maximitiden för arbetslöshetsdagpenning. Kommunerna kan få uppgift från Folkpensionsanstalten om en mottagare av arbetsmarknadsstöd (namn och personbeteckning) ungefär 5 mån. innan kommunens delvisa finansieringsansvar för arbetsmarknadsstödet börjar när arbetsmarknadsstöd har betalats för sammanlagt 200 betalningsdagar på grund av arbetslöshet eller när en persons rätt till arbetsmarknadsstöd inträder omedelbart efter det att den maximala arbetslöshetsdagpenningensperioden gått ut.

År 2019 var kommunernas andel av arbetsmarknadsstödet som betalas på grund av arbetslöshet ungefär 32 miljoner euro i månaden.

Arbetsmarknadsstöd som delfinansieras av kommunen januari–december 2019 (källa: Ke-lasto)

| Arbetsmarknadsstöd på grund av arbetslöshet som betalats för minst 300 dagar | euro, genomsnitt per månad | andel av hela landets finansiering, % |
|---|-----------------------------------|--|
| Kostnader sammanlagt (stat och kommun) | 54 203 963 | |
| varav den del som kommunerna finansierat | 32 179 975 | 59 % |
| | | |
| Specificering enligt försöksområde | euro, genomsnitt per månad | kommunvis variation |
| | | |

RP 87/2020 rd

| | | |
|--|-----------|-------------------|
| Seinäjäki och Ilmajoki | 312 084 | 32180–279904 |
| S:t Michel, Juva, Hirvensalmi, Mäntyharju, Kangasniemi, Puumala | 346 161 | 5974–280 847 |
| Nyslott | 176 615 | |
| Tavastehus, Hattula, Janakkala | 570 441 | 32 881–468 796 |
| Lahtis, Hollola, Asikkala, Kärkölä, Orimattila | 1 494 044 | 15 736–1 274 000 |
| Hyrynsalmi, Kajana, Kuhmo, Sotkamo, Suomussalmi, Paltamo, Ristijärvi | 398 882 | 7 480–239 876 |
| Jyväskylä, Laukaa, Muurame, Äänekoski | 1 560 618 | 34 604–1 345 530 |
| Rovaniemi, Torneå, Kemijärvi och Sodankylä | 568 344 | 21 991–410 934 |
| Alla kommuner i Birkaland | 2 889 163 | 620–2091 501 |
| Joensuu, Outokumpu, Liperi, Polvijärvi, Kontiolax | 1 035 346 | 38 031–805 419 |
| Karleby | 199 095 | |
| Uleåborg, Karlö, Ii, Kempele, Limingo, Lumijoki, Tynävä, Muhos | 1 947 024 | 1 590–1784 546 |
| Brahestad, Pyhäjoki ja Siikajoki | 134 591 | 8 538–109 845 |
| Kuopio, Idensalmi, Lapinlahti, Siilinjärvi, Sonkajärvi, Vieremä | 1 194 208 | 16 475–901 087 |
| Björneborg, Kumo | 436 644 | 33 062–403 582 |
| Esbo | 1 714 490 | |
| Helsingfors | 5 249 345 | |
| Vanda, Kervo | 1 657 259 | 203 628–1 453 631 |
| Salo, Marttila | 299 001 | 5 887–293 114 |
| Åbo, Pemar, Sagu, Nystad, Laitila | 1 667 906 | 3 207–1 618 893 |

Bestämmelser om sysselsättningsfrämjande samarbete som är förpliktande för arbets- och näringsbyråerna finns i lagen om främjande av integration (1386/2010, nedan integrationslagen), lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (1369/2014). Det finns också samarbetsmodeller mellan staten och kommunerna som baserar sig på frivillighet.

Enligt lagen om främjande av integration ordnas åtgärder och tjänster som främjar integration som en del av den kommunala basservicen och arbets- och näringsförvaltningens tjänster samt i form av andra åtgärder som främjar integration. Ansvariga myndigheter på lokal nivå är kommunerna samt arbets- och näringsbyråerna.

Arbets- och näringsbyrån ska inleda den inledande kartläggningen för en invandrare som är arbetslös arbetssökande, och kommunen för en invandrare som får utkomststöd. Utifrån den inledande kartläggningen bedömer arbets- och näringsbyrån eller kommunen om invandraren behöver en sådan integrationsplan som avses i 11 §, där man kommer överens om om de åtgärder och tjänster vars syfte är att stödja integration. Utöver studier i finska eller svenska kan i integrationsplanen överenskommas om undervisning i invandrarens eget modersmål, samhällsorienterad undervisning, läs- och skrivundervisning samt undervisning som kompletterar den

RP 87/2020 rd

grundläggande utbildningen, integrationsutbildning och andra individuella åtgärder som främjar integration. Enligt 13 § i integrationslagen gör kommunen och arbets- och näringsbyrån upp integrationsplanen tillsammans med invandraren. Av grundad anledning får kommunen och invandraren eller arbets- och näringsbyrån och invandraren dock göra upp planen sinsemellan.

Kommunen är allmänt ansvarig och samordningsansvarig för utvecklandet av invandrarnas integration samt för planeringen och uppföljningen av integrationen på lokal nivå. Kommunen och arbets- och näringsbyrån svarar tillsammans för anordnandet av integrationsfrämjande och stödjande åtgärder och tjänster, anvisandet till dessa samt uppföljningen av dessa. De kan dessutom göra upp lokala eller regionala samarbetsavtal om anordnandet av åtgärder och tjänster inom sitt område.

Lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ålägger arbets- och näringsbyrån och kommunen att utarbeta en aktiveringsplan i samarbete med en person, om personen har betalats arbetsmarknadsstöd eller utkomststöd under en viss tid på grund av arbetslöshet. Aktiveringsplanen är en plan som ersätter sysselsättningsplanen och som ska revideras till dess att personen i fråga uppfyller arbetsvillkoret. Kommunen, arbets- och näringsbyrån och personen i fråga kommer överens om aktiveringsplanens varaktighet, ändringar som gäller planen och återupptagandet av en avbruten plan. Arbets- och näringsbyrån är skyldig att vidta åtgärder för utarbetande av en aktiveringsplan för en person som uppfyller villkoren i anslutning till antalet betalningsdagar för arbetslöshetsförmån. Kommunen är skyldig att vidta åtgärder för utarbetandet av en aktiveringsplan för en person som uppfyller villkoren i anslutning till utkomststödet varaktighet.

För den som har rätt till arbetsmarknadsstöd eller vars huvudsakliga inkomst består av utkomststöd på grund av arbetslöshet eller som får arbetslöshetsdagpenning kan på begäran ordnas arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte före de tider som anges i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, om kommunen och arbets- och näringsbyrån, efter att ha gett personen i fråga tillfälle att bli hörd, bedömer att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte bäst stöder personens livskompetens och sysselsättningsförutsättningar. Innan verksamheten ordnas ska en aktiveringsplan om arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte utarbetas så som bestäms i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller en sektorsövergripande sysselsättningsplan utarbetas enligt vad som bestäms i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Personen i fråga ska framställa begäran om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte hos arbets- och näringsbyrån eller kommunen.

För att tillhandahålla sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen finns det 33 TYP-nätverk som bygger på samarbetsavtal och där olika myndigheter och branscher nätverkar inom ramen för sina egna befogenheter. Bestämmelser om verksamhetsmodellen finns i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Med behov av sektorsövergripande samservice avses en situation där det för att främja sysselsättningen av en arbetslös krävs samordning av den service och de tjänster som arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten är skyldiga att ordna. Arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten ska bedöma om en arbetslös har behov av sektorsövergripande samservice, om han eller hon har fått arbetsmarknadsstöd i minst 300 dagar eller har varit arbetslös minst en viss tid utan avbrott (de som är under 25 år minst sex månader och de som fyllt 25 år minst 12 månader). Om behov av sektorsövergripande samservice föreligger, hänvisas personen i fråga till sektorsövergripande samservice. Utöver arbets- och näringsbyråernas service, kommunens socialservice och hälso- och sjukvårdstjänster samt Folkpensionsanstaltens rehabiliteringstjänster kan kunden via samservicen få till exempel service som kommunen ordnar frivilligt.

Arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem

För ordnande av offentlig arbetskrafts- och företagservice drivs ett kundinformationssystem för arbets- och näringsbyrån (URA-datasystemet). Informationssystemet innehåller ett register över enskilda kunder, ett arbetsgivarregister och ett register över serviceproducenter. På offentligheten för uppgifter i arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och dataskyddslagen.

Enligt 24 § 1 mom. 25 punkten i lagen om offentlig i myndigheternas verksamhet ska handlingar som innehåller uppgifter om en klient hos socialvården eller en enskild kund hos arbetsförvaltningen samt de förmåner eller stödåtgärder eller den socialvårdsservice eller den service för arbetsförvaltningens enskilda kunder denne erhållit eller uppgifter om en persons hälsotillstånd eller handikapp, den hälsovård eller rehabilitering som denne har erhållit eller uppgifter om någons sexuella beteende eller inriktning vara sekretessbelagda. En tjänsteman vid arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter, närings-, trafik- och miljöcentralen, närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter eller arbets- och näringsministeriet som beviljats rätt att använda arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem får trots sekretessbestämmelserna söka och använda uppgifter i systemet, om det är nödvändigt för att ordna kundbetjäningen, utreda eller avgöra ett anhängigt ärende eller utföra tillsyns-, utvecklings- och uppföljningsuppgifter.

Sekretessbelagda uppgifter i arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem får utlämnas endast om i lag särskilt tagits in uttryckliga bestämmelser om rätten att lämna ut eller att få uppgifter, eller sekretessplikt har föreskrivits till skydd för någons intressen och denne samtycker till att uppgifter lämnas ut. Kommunen har inte allmän rätt att få uppgifter ur arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem. Om kommunen producerar offentlig arbetskrafts- och företagservice, såsom ordnar arbetsprövning, har den oberoende av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar av rätten att få uppgifter rätt att avgiftsfritt av arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter och närings-, trafik- och miljöcentralen få de uppgifter om enskilda kunder som är nödvändiga för att ordna servicen. Till kommunen som arbetsgivare får uppgifter som behövs för att tillsätta ett arbete lämnas ut, om den arbetssökande har gett sitt skriftliga samtycke till utlämnande av uppgifter. Dessutom kan kommunen ha rätt att med stöd av annan lagstiftning få uppgifter om arbets- och näringsbyråns enskilda kunder.

För sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen finns kundinformationssystemet TYPPI, som är gemensamt för arbets- och näringsbyråns, kommunens och Folkpensionsanstaltens tjänstemän. Administrativt drivs systemet av arbets- och näringsministeriet med arbets- och näringsbyrån som personuppgiftsansvarig. Personregistret är ett delregister till arbets- och näringsbyråns register över enskilda kunder. Rätt att använda systemet kan beviljas anställda hos arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten som sköter uppgifter enligt lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och tillhandahåller service enligt den lagen för arbetslösa. Användarrätten begränsas till kunduppgifter i endast det TYP-nätverk för vars kunder personen i fråga tillhandahåller sektorsövergripande samservice.

I TYPPI-systemet registreras för myndigheternas gemensamma bruk sådana nödvändiga och behövliga uppgifter som behövs för att främja sysselsättningen i fråga om sådana arbetslösa som omfattas av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. En anställd hos arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten som har användarrätt till systemet kan få och använda uppgifter i kundregistret samt skriva in uppgifter i det.

2.2 Bedömning av nuläget

Hur arbetsfördelningen mellan staten och kommunen fungerar samt kommunernas andel i ordnandet och produktionen av sysselsättningsfrämjande service har bedömts i en utvärderingsundersökning om reformen av finansieringen av arbetsmarknadsstödet från 2014 (<https://tem.fi/documents/1410877/2859687/Arvio+ty%C3%B6markkinatuen+rahoitusuu-distuksen+vaikutuksista+01092014.pdf>) och i en uppföljningsundersökning om kommunförbundet för sysselsättning från 2015 (Robert Arnkil, Timo Spangar, Esa Jokinen, Matti Tuusa och Sari Pitkänen https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74965/TE-Mjul_47_2015_web_10072015.pdf?sequence=1&isAllowed=y). En arbetsgrupp som utredde överföringen av ansvaret för ordnande av arbetskrafts- och företagservice för långtidsarbetslös från staten till kommunerna utredde genom en enkät kommunernas synpunkter på det nuvarande systemet för främjande av sysselsättningen hösten 2015. Efter enkäten har det inte företagits några ändringar eller reformer av servicesystemet, så enkätfrågorna och synpunkterna i svaren kan fortfarande betraktas som representativa.

Ungefär en tredjedel av de kommuner som besvarade enkäten hösten 2015 understödde inte den överföring av ansvaret som utredningen gällde. Däremot ville kommunerna utöka kommunernas möjligheter att påverka ordnandet av offentlig arbetskrafts- och företagservice. Man ansåg att påverkningsmöjligheterna kunde förbättras genom att öka kommunernas möjligheter att få uppgifter om arbetslösa, ändra lagstiftningen och öka arbets- och näringsbyråns samarbete med kommunerna. Motsvarande synpunkter har framförts av företrädare för områden som deltagit i tidigare regionala försök med arbetskrafts- och företagservice.

Flera kommuner ansåg att resultaten av kommunernas och arbets- och näringsförvaltningens samarbete är otillräckliga. Kommunerna anser att arbets- och näringsbyråernas kundhandledning och beslutfattande går för långsamt, varför kommunerna inte har kunnat hänvisa kunder effektivt till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och annan service som kommunen tillhandahåller. Kommunens service har inte utnyttjats i full utsträckning.

Den kommunala sysselsättningsservicens styrka anses vara god kunskap om de arbets- och aktiveringsmöjligheter som står till buds i kommunen, kundorientering samt personlig, individuell, rättidig och lösningsfokuserad service.

Kommunförbundet ordnade i början av 2019 en enkät utifrån vilken ovannämnda utredning *Kuntien työllisyydenhoidon panostukset vuonna 2017* har gjorts. Länk http://shop.kuntaliitto.fi/product_details.php?p=3594. Enligt utredningen ansåg de kommuner som besvarade enkäten utan undantag att kommunen spelar en viktigt och motiverad roll vid främjande av sysselsättningen. De som svarade upplevde att eftersom det är kommunernas roll att lokalt och regionalt främja livskraft och människors välfärd, och eftersom kommunerna också svarar för arbetslöshetskostnaderna är de också motiverade att främja sysselsättningen. En begäran som ofta återkom i svaren var att få tillgång till de kundinformationssystem som är gemensamma med arbets- och näringsbyrån, så att kommunerna skulle ha tillgång till aktuella uppgifter om arbetsökande. En betydande del av dem som nämnde långtidsarbetslösheten konstaterade att det är skäl att ordna i synnerhet skötseln av långtidsarbetslösheten som närservice i kommunerna. Överlag efterlystes en klar ansvarsfördelning mellan olika instanser samt ett systematiskt samarbete. I några svar lyftes modeller med regionala försök, till exempel i Birkaland, fram som ett bra exempel bland annat på grund av det samarbete som de inneburit.

Av dem som besvarade enkäten ansåg en majoritet på 85 % att det finns behov av förändringar i kommunernas roll inom den sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. De utvecklingsförslag som nämndes i svaren var olika sinsemellan, vilket delvis förklaras med att

TYP-modellerna är olika på olika håll i landet. I svaren hoppades man i regel på att kommunens roll skulle stärkas. I mindre kommuner efterlyste man också klarhet i vilken roll kommunen över huvud har i TYP. Dessutom syntes i någon mån oro för om avlägsnare belägna kommuner behandlas jämlikt. I de största städerna upplevde man att fast TYP ska vara kommunledda, är kommunens ledarmandat inte tillräckligt på grund av arbets- och näringsbyråns styrning.

I enkäten tillfrågades kommunerna också om kommunernas andel av kostnaderna för arbetsmarknadsstödet är korrekt i förhållande till de metoder som kommunerna förfogar över. Av dem som svarade ansåg 66 kommuner att det är motstridigt att kommunerna har ekonomiskt ansvar för främjande av sysselsättningen men ändå inte tillräckliga påverkningsmöjligheter att förbättra sysselsättningen. Enligt svaren borde kommunerna ha bättre verktyg än nu för att främja sysselsättningen vid sidan av till exempel arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (som främjandet av sysselsättningen i stor utsträckning har fokuserats på). I många svar framfördes tillträde till arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem som ett sådant verktyg.

Enligt en enkät som riktades till ledarna för den sektorsövergripande samservicen hösten 2016 beaktar den arbetskrafts- och företagsservice som skaffats i form av köpta tjänster inte tillräckligt kundernas servicebehov eller behovet av stöd eller handledning under servicetiden. Enligt TYP-ledarnas åsikt har kunderna därför svårt att komma in på till exempel arbetskraftsutbildning. Också kommunerna anser att servicen bättre än nu kunde skräddarsys enligt behoven hos dem som varit arbetslösa en längre tid, om kommunerna skulle delta i planeringen av serviceanskaffningen.

Staten och kommunerna delar på ansvaret för finansieringen av arbetsmarknadsstödet för långtidsarbetslösa. Det delade ansvaret innehåller element som uppmuntrar kommunerna att hänvisa kunderna till åtgärder som främjar sysselsättningen. Ansvaret för arbetsmarknadsstödet till en långtidsarbetslös återgår på staten på vissa villkor, om personen i fråga får lönesubventionerat arbete eller deltar i en sysselsättningsfrämjande åtgärd. Genom ändringarna i finansieringen av arbetsmarknadsstödet (2006 ja 2015) försökte man uppmuntra kommunerna att ordna och producera sysselsättningsfrämjande service för långtidsarbetslösa. Uppnåendet av målen för finansieringsreformen 2006 bedömdes bland annat i undersökningar av Hämäläinen, Tuomala och Ylikäntö (2009) [https://www.edilex.fi/muut_julkaisut/5858] samt Riipinen, Järvinen och Valtakari (2014). Länk: [<https://tem.fi/documents/1410877/2859687/Arvio+ty%C3%B6markkinatuen+rahoitusuudistuksen+vaikutuksista+01092014.pdf>]. I undersökningarna bedöms ändringen ha minskat antalet som fått arbetsmarknadsstöd längre tid än 500 dagar och ha höjt målgruppens aktiveringsgrad.

3 Målsättning

Genom det föreslagna försöket eftersträvas information om hur effektiviteten och kundtillfredsställelsen i fråga om sysselsättnings servicen för försökets kundgrupp utvecklas om servicen ordnas av ett försöksområde som består av en kommun eller flera samkommuner i stället för staten. Försöken följs med hjälp av kontinuerlig statistikuppföljning samt utvärderas med hjälp av en separat forskningsbaserad effektivitetsbedömning.

Försöket ger information om vilken effektivitet det har om statens och kommunernas finansiering, kompetens och kundservice slås samman. Om kommunerna ordnar sysselsättnings servicen kan de samordna den icke-lagstadgade sysselsättnings servicen inom sitt ansvarsområde med den statliga service som försöket gäller. Genom försöket vill man få information om huruvida kunderna sysselsätts bättre på den öppna arbetsmarknaden, om statens och kommunernas resurser slås samman.

Med det föreslagna försöket eftersträvar man för det andra jämförbar information om huruvida resultaten av främjandet av sysselsättningen förbättras därför att kommunerna som sektorsövergripande myndigheter har möjlighet att utnyttja servicen inom flera olika ansvarsområden när de ordnar och producerar sysselsättningservice. I egenskap av sektorsövergripande aktörer kan kommunerna bedöma kundens servicebehov på bred front och hänvisa kunden till utbildnings-service, bedömning av arbetsförmågan, socialservice samt hälso- och sjukvårdstjänster samt Folkpensionsanstaltens rehabiliteringstjänster genast när arbetslösheten börjar. Med försökets hjälp vill man få jämförbar information i förhållande till tidigare kommunförsök också beträffande vilka av de sätt som kommunerna använder för att ordna och producera service som är mest effektiva. Målgruppen för försöket omfattar arbetslösa arbetssökande som är unga och som har ett främmande språk som modersmål (invandrare och andra med ett främmande språk som modersmål) och dessutom arbetslösa arbetssökande och arbetssökande som deltar i sysselsättningsfrämjande service och som inte har rätt till av arbetslöshetskassan beviljad inkomstrelaterad dagpenning.

Strävan är att försöket ska ge information särskilt om servicekostnaderna och servicevägarna för dem som är svårast att sysselsätta. Information fås bland annat om huruvida målgruppen hänvisas snabbare än nu till arbetskraftsservice och är det möjligt att bättre än nu svara för tillgången på arbetskraft i försöksområdena.

Bestämmelser om den service som försöket gäller finns i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen samt lagen om främjande av integration. Inom kommunernas icke-lagstadgade service kan kommunerna friare utveckla nya verksamhetsmodeller för främjande av sysselsättningen. Inom försöket samlas också information om effektiva tillvägagångssätt som uppkommer inom ramen för kommunernas allmänna ansvarsområde, och som kan vara till exempel ny slags kundorienterad närservice och kundservicemodeller.

I sista hand är försökets mål att höja sysselsättningsgraden, att främja sysselsättningen särskilt för dem som befinner sig i en svag ställning på arbetsmarknaden samt att dämpa de totala kostnaderna av arbetslösheten för de offentliga finanserna. Avsikten är att utnyttja informationen från försöket vid utvecklingen av den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen.

Med hjälp av det föreslagna försöket eftersträvas dessutom information om hur verkställigheten av överföringen av uppgiften att ordna sysselsättningservice, som påverkar ett vidsträckt område och en tämligen stor kundgrupp, kan genomföras på ett lyckat sätt.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att i den första fasen ska 20 områden, som består av 1–22 kommuner, godkännas för försöket. Försöksområdena omfattar sammanlagt 90 kommuner. De kommuner och samkommuner som deltar i försöket ordnar inom sitt område i stället för arbets- och näringsbyråerna viss sysselsättningsfrämjande service för de grupper av enskilda kunder som berörs av försöket från och med lagens ikraftträdande till och med den 30 juni 2023. Under försöket insamlas jämförbar information om sysselsättningseffekterna av överföringen av ansvaret för att ordna servicen och om effekternas funktionsmekanismer. Efter försöket återgår ansvaret för ordnandet av den service som avses i denna lag till staten.

RP 87/2020 rd

Tre olika grupper av kunder som är arbetslösa arbetssökande och som deltar i sysselsättningsfrämjande service ska hänvisas till försöket. Målgruppen för försöket ska för det första omfatta alla som är arbetslösa arbetssökande, som är sysselsatta eller som deltar i sysselsättningsfrämjande service och som inte har rätt till inkomstrelaterad dagpenning. För det andra ska försöket omfatta alla under 30 år som är arbetslösa arbetssökande, som är sysselsatta eller som deltar i sysselsättningsfrämjande service oberoende av om de får arbetsmarknadsstöd, arbetslöshetsdagpenningens grunddagpenning eller inkomstrelaterad dagpenning. För det tredje ska försöket omfatta alla invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål som är arbetslösa, som är sysselsatta eller som deltar i sysselsättningsfrämjande service oberoende av ålder och arbetslöshetsförmån. De som hör till målgruppen fortsätter som kunder under hela försökstiden, även om de inte längre skulle uppfylla villkoren för en kundrelation.

Försöksområdena och de kommuner som ingår i dem enligt propositionen:

| Försöksområde | NTM-område |
|---|-------------------|
| Seinäjäki och Ilmajoki | Södra Österbotten |
| S:t Michel, Juva, Hirvensalmi, Mäntyharju, Kangasniemi, Puumala | Södra Savolax |
| Nyslott | Södra Savolax |
| Tavastehus, Hattula, Janakkala | Tavastland |
| Lahtis, Hollola, Asikkala, Kärkölä, Orimattila | Tavastland |
| Hyrnsalmi, Kajana, Kuhmo, Sotkamo, Suomussalmi, Paltamo, Ristijärvi | Kajanaland |
| Jyväskylä, Laukaa, Muurame, Äänekoski | Mellersta Finland |
| Rovaniemi, Torneå, Kemijärvi och Sodankylä | Lappland |
| Kommunerna i landskapet Birkaland | Birkaland |
| Joensuu, Outokumpu, Liperi, Polvijärvi, Kontiolax | Norra Karelen |
| Karleby | Österbotten |
| Uleåborg, Karlö, Ii, Kempele, Limingo, Lumijoki, Tyrnävä, Muhos | Norra Österbotten |
| Brahestad, Pyhäjoki och Siikajoki | Norra Österbotten |
| Kuopio, Idensalmi, Lapinlahti, Siilinjärvi, Sonkajärvi, Vieremä | Norra Savolax |
| Björneborg, Kumo | Satakunta |
| Esbo | Nyland |
| Helsingfors | Nyland |
| Vanda, Kervo | Nyland |
| Salo, Marttila | Egentliga Finland |
| Åbo, Pesar, Sagu, Nystad, Laitila | Egentliga Finland |

Försöksområdena sköter för sina kundgruppers del för det första servicehandlednings-, rådgivnings- och serviceuppgifter enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice för enskilda kunder i stället för arbets- och näringsbyråerna. För det andra får försöksområdena rätt att fatta beslut om sina kunders sysselsättning i lönesubventionerat arbete eller med startpenning

RP 87/2020 rd

av sysselsättningsanslagen. För det tredje hör det till försöksområdets uppgifter att ge för Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna (utbetalarna av arbetslöshetsförmåner) bindande arbetskraftspolitiskt utlåtande enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa om förutsättningar för en arbetslös arbetssökandes frivilliga studier som stöds med en arbetslöshetsförmån och för stöd till en invandrares frivilliga studier. Inom försöksområdena ska det med stöd av denna lag finnas möjlighet att som arbetsgivar- och företagsservice ta emot meddelanden om lediga arbetsplatser och att föreslå lämpliga arbetssökande bland försöksområdeskunderna för arbetsgivarna.

I enlighet med 20 § i statstjänstemannalagen (750/1994) förflyttas tjänstemän vid arbets- och näringsbyråerna till försöksområdena i förhållande till antalet kunder som överförs från arbets- och näringsbyrån så att de arbetar under ledning och uppsyn av försöksområdet men behåller sitt anställningsförhållande till arbets- och näringsbyrån vad gäller lönen och övriga anställningsvillkor. En förflyttning förutsätter samtycke från den tjänsteman som förflyttas och det mottagande försöksområdet.

Ett försöksområde ska ha skyldighet att i tillräcklig utsträckning ordna all service som omfattas av försöket. Försöksområdets kommuner ska kunna använda kommunernas samarbetsformer enligt kommunallagen (410/2015). Försöksområdets kommuner kan enligt 51 § i kommunallagen komma överens om att de uppgifter som avses i denna lag sköts av en kommun för en eller flera kommuners räkning i enlighet med modellen med en ansvarig kommun. Försöksområdet kan organisera servicenätet i enlighet med kundernas servicebehov och dela på serviceproduktionsuppgiften så att inte alla kommuner inom samkommunen producerar all service.

Försöksområdena ordnar den service som överförs från staten genom att producera den själv i överensstämmelse med gällande lagar och i form av köpta tjänster som konkurrensutsätts av närings-, trafik- och miljöcentralen samt arbets- och näringsbyrån. Försöksområdets kommuner kan ordna och producera annan än ovan nämnd offentlig arbetskrafts- och företagsservice inom sitt allmänna verksamhetsområde och med egen finansiering liksom för närvarande. Denna service kan vara obligatorisk för en arbetssökande, om den utgör en förutsättning för fortsatt arbetslöshetsförmån och om man avtalat om deltagande i servicen i sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den.

Med den personal som med stöd av denna lag förflyttas från arbets- och näringsbyrån och med den finansiering som är avsedd för skötseln av de uppgifter som avses i denna lag låter försöksområdena inte utföra service för andra kundgrupper eller andra uppgifter än de som föreskrivs särskilt i denna lag. Försöksområdena sköter inte arbets- och näringsbyråns arbetsgivar- och företagsservice och inte anskaffningsuppgifter. Försöksområdets kommuner kan ordna och producera företagsservice och annan service som inte hör till tillämpningsområdet för denna lag inom ramen för sitt eget ansvarsområde och med egen finansiering som tidigare.

Försöksområdena får för statens räkning fatta utgiftsbeslut, som finansieras med anslag från moment 32.30.51 offentlig arbetskrafts- och företagsservice (sysselsättningsanslag) under arbets- och näringsministeriets huvudtitel samt momenten 33.20.50 statsandel till förtjänstskyddet och altherningsersättningen inom arbetslöshetsförmånerna (förslagsanslag) och 33.20.52 statsandel till grundskyddet inom arbetslöshetsförmånerna (förslagsanslag) under social och hälsovårdsministeriets huvudtitel. Försöksområdena ges rätt att fatta stödbeslut som gäller lönesubventionerat arbete och startpenning som finansieras med sysselsättningsanslag så att en andel som motsvarar den nuvarande av den målgrupp som överförs till kommunerna kan sysselsättas i lönesubventionerat arbete eller med startpenning. Det kalkylmässiga värdet av arbetskraftsutbildning och träning som närings-, trafik- och miljöcentralerna skaffar uppskattas enligt motsvarande princip i fråga om kunderna hos de kommuner som deltar i kommunförsöket.

För skötsel av uppgifter som avses i denna lag ska försöksområdena ha rätt att använda arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem och skyldighet att spara kunduppgifter som uppkommit vid ordnandet och produktionen av service som avses i denna lag i kundinformationssystemen. Försöksområdenas tjänstemän som sköter uppgifter som avses i denna lag ska kunna se lediga arbetsplatser och alla arbetsgivaruppgifter i arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem.

Arbets- och näringsbyrån och ett försöksområde inom dess verksamhetsområde ska vara skyldiga att samarbeta med varandra i alla frågor som är av betydelse för främjandet av sysselsättningen i området. Aktörerna ska samordna servicen för enskilda kunder, komma överens om en verksamhetsmodell för arbetsgivar- och företagsservicen, följa hur likabehandlingen av kunderna genomförs, kundprocessens smidighet, förändringar i vardera aktörens kundantal och utvecklingen av resurserna (personresurser, sysselsättningsanslagens användning) samt behandla till exempel försöksområdenas anskaffningsbehov. Genom samarbetet säkerställs bland annat att arbets- och näringsbyråernas arbetsgivare- och företagsservice, inklusive omställningsskydd, rekryteringsutbildning, internationell arbetsförmedling/Eures, står även till försöksområdeskundernas förfogande.

Tillsynen över ordnandet och produktionen av den service som överförs till kommunerna ska ankomma på regionförvaltningsverket, på samma sätt som tillsynen över kommunens andra lagstadgade uppgifter. Det föreslås att uppgiften koncentreras till Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland. I lagen föreskrivs om regionförvaltningsverkets aktiva tillsynsuppgift när det gäller att övervaka att försöksområdena följer lagen och behandlar kunderna lika. Regionförvaltningsverket får avbryta ett försök, om försöksområdet handlar i strid med lag eller om likabehandlingen av kunderna försämras i fråga om kritisk service inom försöksområdet.

I försöket föreslås inga ändringar i arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenters uppgifter eller i tillgången till dess service. Arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter ska fortfarande ha tillgång till kunduppgifter som gäller service som avses i denna lag. Kundservicecentret ska fortfarande tillhandahålla dem som anlitar elektronisk arbetskrafts- och näringservice, inklusive försöksområdeskunder, användarstöd i fråga om riksomfattande e-tjänster. Även kundservicecentret ska betjäna försöksområdeskunder och till exempel ta emot kundens egen anmälan om att han eller hon blivit sysselsatt. Det riksomfattande kundservicecentret kan inte ge kunderna råd i fråga om annan kommunal service eller sysselsättningservice som faller inom det allmänna ansvarsområdet.

I propositionen ändras inte heller utvecklings- och förvaltningscentrets roll som utbetalare av förmåner som betalas av sysselsättningsanslagen. Utvecklings- och förvaltningscentret sköter också uppgifter som gäller utbetalning och återkrav av förmåner, lönesubvention, startpenning och andra ersättningar som försöksområdena beviljar.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenserna

Genom att slå samman statens och kommunernas resurser för främjande av sysselsättningen och undanröja överlappande verksamhet strävar man efter att effektivisera sysselsättnings servicen, sysselsätta arbetslösa effektivare på den öppna arbetsmarknaden och minska de totala kostnaderna av arbetslösheten för de offentliga finanserna. Processen för att sysselsätta målgruppen för försöken kan vara långdragen och verkningarna konkretiseras kanske först efter det 2,5 år långa försöket.

RP 87/2020 rd

Försöket orsakar staten merkostnader på sammanlagt 9,3 miljoner euro, som följer av regionförvaltningsverkets behov av ytterligare resurser i form av ett årsverke för tillsynen över försöksområdena (325 000 euro), av att användarrättigheter till de kundinformationssystem som arbets- och näringsbyråernas använder (URA, det system som följer på det, Utbildningsporten) ges till tjänstemän i kommunerna inom försöksområdena samt av att stöd för dessa system och användningen av dem ordnas för försöksområdenas personal (6,9 miljoner euro). Det merarbete som utförts vid utvecklings- och förvaltningscentret för att inleda försöket, såsom utveckling av URA- och nättjänsterna och den övergripande kommunikationen orsakar merkostnader på över 2 miljoner för staten.

| Ytterligare uppgift | Ansvarig för uppgiften | Kostnader 2020 | Kostnader 2021 | Kostnader 2022 | Kostnader 2023 | SAMMANLAGT |
|--|---|----------------|----------------|----------------|----------------|------------------|
| Ordnande av tillsyn över lagligheten i försöksområdena (1–2 årsverken) | Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland | | 130 000 | 130 000 | 65 000 | 325 000 |
| Utbildningsbehov och handledning - utbildning för personalen för främjande av sysselsättningen i försöksområdets kommuner - utbildning för arbets- och näringsbyråernas (samt NTM-centralernas) personal om arbetsfördelning, kundprocessernas gränssnitt, organisering av samarbetet med försöksområdet - utarbetande av en handbok för försöksområdenas och arbets- och näringsbyråernas bruk om samma kunskapsbehov som berörs av utbildningsbehoven | Arbets- och näringsministeriet och den juridiska enheten vid NTM-centralen i Nyland | | | | | |
| Ytterligare resurser som genomförandet av försöket förutsätter (8–9,5 årsverken) | Utvecklings- och förvaltningscentret | 654 000 | 582 000 | 582 000 | 291 000 | 2 109 000 |
| Beviljade av användarrättigheter till de kundinformationssystem som arbets- och näringsbyråerna använder till försöksområdenas tjänstemän och hantering av | Utvecklings- och förvaltningscentret | 3 149 000 | 0 | 0 | 0 | 3 149 000 |

RP 87/2020 rd

| | | | | | | |
|--|--------------------------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|
| dessa användarrättigheter (URA, Utbildningsporten) | | | | | | |
| Stöd till försöksområdena för användning av kundinformationssystemen | Utvecklings- och förvaltningscentret | 0 | 1 502 000 | 1 502 000 | 751 000 | 3 755 000 |
| SAMMANLAGT | | 3 803 000 | 2 214 000 | 2 214 000 | 1 107 000 | 9 338 000 |

Försöket har direkta konsekvenser för statsbudgeten från och med att det inleds 2020 till utgången av 2023. I budgeten för 2020 och planen för de offentliga finanserna för 2021–2024 har det under moment 32.01.03 arbets- och näringsbyråernas omkostnader, (reservationsanslag 2 år) reserverats ett anslag på en miljon euro för 2020 samt ett årligt anslag på 2,084 miljoner euro för 2021–2022 för utveckling av förvaltningen av sysselsättningstjänsterna, vilket innefattar de informationssystemkostnader som kommunförsöket för sysselsättningen förutsätter. För att täcka den finansiering som saknas föreslås i den fjärde tilläggsbudgeten för 2020 ett tillägg på 2 803 000 euro under moment 32.01.03 (arbets- och näringsbyråernas omkostnader).

Propositionen orsakar dessutom för vardera året 2021 och 2022 en tilläggsutgift på 130 000 euro under moment 28.40.01 (regionförvaltningsverkens omkostnader). För år 2023 orsakas en tilläggsutgift på 65 000 euro under moment 28.40.01 och en utgift på 1 042 000 euro under moment 32.01.03. Eventuella behov av tilläggsanslag granskas i samband med beredningen av budgetpropositionen för 2021 och planen för de offentliga finanserna för 2022–2025.

Propositionen ökar inte i princip försöksområdeskommunernas utgifter för skötseln av sysselsättningen. Av de kommuner som ansökt om att blir försöksområde förutsätts en självfinansiering som per år uppgår till 15 procent av den andel av arbetsmarknadsstödet som kommunen betalade 2018. De nuvarande satsningarna på skötseln av sysselsättningen i försöksområdena enligt propositionen anses som sådana uppfylla självfinansieringsvillkoret.

Försöksområdena antas fatta beslut som följer. Uppskattningen har gjorts med 10 000 euros noggrannhet och genom att använda volymen av den service som finansierades med sysselsättningsanslag 2019 samt antalet arbetslösa arbetssökande 2019. Antalet arbetslösa baserar sig på arbets- och näringsministeriets arbetsförmedlingsstatistik.

RP 87/2020 rd

| Försök | NTM-område | Rätt att fatta beslut om sysselsättningsanslag, uppsk. 1 000 euro | Rätt att fatta beslut om arbetslöshetsförmånsanslag, uppsk. 1 000 euro | Anslag som reserverats för utbildning och träning, uppsk. 1 000 euro |
|---|-------------------|---|--|--|
| Seinäjäki och Ilmajoki | S. Ö:botten | 480 | 850 | 1 040 |
| S:t Michel, Juva, Hirvensalmi, Mäntyharju, Kangasniemi, Puumala | S. Savolax | 520 | 930 | 1 150 |
| Nyslott | S. Savolax | 280 | 500 | 610 |
| Tavastehus, Hattula, Janakkala | Tavastland | 630 | 1 120 | 1 380 |
| Lahtis, Hollola, Asikkala, Kärkölä, Orimattila | Tavastland | 1 590 | 2 830 | 3 470 |
| Hyrnsalmi, Kajana, Kuhmo, Sotkamo, Suomussalmi, Paltamo, Ristijärvi | Kajanaland | 450 | 810 | 1 010 |
| Jyväskylä, Laukaa, Muurame, Äänekoski | Mellersta Finland | 1 940 | 3 460 | 4 250 |
| Rovaniemi, Torneå, Kemijärvi och Sodankylä | Lappland | 660 | 1 170 | 1 440 |
| Alla kommuner i Birkaland | Birkaland | 4 400 | 7 870 | 9 670 |
| Joensuu, Outokumpu, Liperi, Polvijärvi, Kontiolahti | N. Karelen | 1 210 | 2 190 | 2 680 |
| Karleby | Österbotten | 310 | 550 | 680 |
| Uleåborg, Karlö, Ii, Kempele, Limingo, Lumijoki, Tyrnävä, Muhos | N. Ö:botten | 2 260 | 4 050 | 5 000 |
| Brahestad, Pyhäjoki och Siikajoki | N. Ö:botten | 270 | 470 | 570 |
| Kuopio, Idensalmi, Lapinlahti, Siilinjärvi, Sonkajärvi, Vieremä | N. Savolax | 1 370 | 2 450 | 3 010 |
| Björneborg, Kumo | Satakunta | 770 | 1 380 | 1 690 |
| Esbo | Nyland | 2 230 | 3 980 | 4 880 |
| Helsingfors | Nyland | 5 890 | 10 530 | 12 920 |
| Vanda, Kervo | Nyland | 2 440 | 4 360 | 5 360 |
| Salo, Marttila | Egentliga Finland | 410 | 740 | 900 |
| Åbo, Pesar, Sagu, Nystad, Laitila | Egentliga Finland | 2 200 | 3 950 | 4 820 |

När det gäller de ekonomiska konsekvenserna bör man beakta att om försöken ökar användningen av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, överförs en del av kostnaderna för arbetsmarknadsstödet från kommunerna till staten, men de totala kostnaderna ändras inte. Staten ersätter kommunens andel av finansieringen av arbetsmarknadsstödet för tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Dessutom får kommunerna 10,09 euro i ersättning för anordnande av service för varje dag som en arbetssökande deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Till en arbetssökande som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte betalas i kostnadsersättning 9 euro per dag, och dessutom kan den arbetssökande få en förhöjningsdel på 4,79 euro för varje dag som hen deltagit i service. Statens andel av finansieringen av arbetsmarknadsstödet ökar alltid när fler kunder hänvisas till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Enligt Folkpensionsanstalten fanns det 2019 sammanlagt 24 509 personer som fick arbetsmarknadsstöd på grund av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i de 90 kommuner som hör till försöksområdena enligt propositionen.

Det finns uppgifter från tidigare kommunförsök som gällt främjande av sysselsättningen. Social- och hälsovårdsministeriet och Folkpensionsanstalten har uppskattat att om användningen av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i framtida kommunförsök ökar med 14 % jämfört med nuläget, som fallet var inom Egentliga Finlands försöksområde vid det föregående kommunförsöket, ökar statens utgifter med sammanlagt 3,54 miljoner euro per år. Om användningen av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ökar lika mycket som fallet var inom Tammerforsregionens försöksområde vid det föregående kommunförsöket (+80 %), ökar statens utgifter med 23,57 miljoner euro per år.

Om avsevärt flera arbetslösa arbetssökande och framför allt arbetssökande som har en svag ställning på arbetsmarknaden sysselsätts på den öppna arbetsmarknaden, har det positiva konsekvenser för statens utgifter. En arbetslös som sysselsätts i heltidsarbete innebär en besparing på i genomsnitt 7000 euro i utbetalda arbetslöshetsförmåner per år. Av de kunder hos arbets- och näringsbyråerna som hör till försökskommunernas målgrupp avslutade ungefär 45 000 arbetssökande sin jobbsökning 2019 efter att ha fått arbete. Om sysselsättningen bland arbetslösa arbetssökande ökar med 5 % under det föreslagna försöket, sparar staten ungefär 15 miljoner euro i utbetalda arbetslöshetsförmåner.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Fördelningen av kunder mellan arbets- och näringsbyrån och försöksområdet

Enligt arbets- och näringsministeriets sysselsättningsöversikt fanns det 251 700 arbetslösa arbetssökande vid arbets- och näringsbyråerna i slutet av januari 2020. Dessutom deltog 116 000 personer i sysselsättningsfrämjande service. Utifrån siffrorna i januari skulle cirka 189 000 arbetslösa kunder eller kunder som deltar i sysselsättningsfrämjande service ha övergått från arbets- och näringsbyråerna för att bli kunder hos försöksområdena.

På grund coronapandemins inverkan hade antalet arbetslösa och permitterade ökat till 309 000 i slutet av mars 2020. Antalet personer som skulle ha övergått till kommunerna var därför cirka 237 000 i slutet av april 2020. Samtidigt hade antalet arbetssökande som skulle ha fortsatt att omfattas av arbets- och näringsbyråns tjänster stigit till 408 000 (januari 2020: 338 000). I den första fasen och när försöket utvidgas i början av 2021 skulle den andel som blir kunder hos försöksområdena motsvara sammanlagt 36–37 procent av alla arbetssökande kunder hos arbets-

RP 87/2020 rd

och näringsbyråerna. Inom försöksområdena skulle försöket minska antalet arbetssökande kunder hos arbets- och näringsbyrån, de uppgifter som vilar på arbets- och näringsbyråns ansvar och den personal som sköter dem.

Andelen arbetssökande som överförs på kommunernas ansvar utgör beroende på arbets- och näringsbyrå 20–70 procent av de arbetslösa arbetssökande och de personer som deltar i sysselsättningsfrämjande service. På motsvarande sätt ska arbets- och näringsbyrån ansvara för 30–80 procent av de arbetslösa arbetssökande och de personer som deltar i sysselsättningsfrämjande service inom försöksområdet.

Arbets- och näringsbyrån ska dessutom ansvara för försöksområdets andra arbetssökande än sådana som är arbetslösa eller deltar i service, samt alla arbetssökande som bor i kommuner som hör till arbets- och näringsbyråns verksamhetsområde men som ligger utanför försöksområdet. Dessutom ska arbets- och näringsbyråerna i första hand ansvara för de uppgifter som lyder under den regionala arbetsgivar- och företagsservicen samt i huvudsak för uppgifter som hänför sig till verkställigheten av systemet med utkomstskydd för arbetslösa. Andelen arbetssökande som fortfarande vilar på arbets- och näringsbyråns ansvar av alla som för tillfället är arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån varierar mellan 50 och 90 procent beroende på arbets- och näringsbyrå.

Fördelningen av ansvaret för det potentiella antalet kunder mellan försökskommunerna och arbets- och näringsbyrån i januari 2020

| Försöksområde | NTM-område | Alla arbetssökande vid försöksområdets arbets- och näringsbyrå | Arbetssökande på försökskommunernas ansvar (andel av de arbetssökande vid områdets arbets- och näringsbyrå) | Försöksområdets andel av de arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån | Arbetssökande som blir kvar på arbets- och näringsbyråns ansvar under försöken |
|---|-------------------|--|---|--|--|
| Seinäjoki och Ilmajoki | Södra Österbotten | 14 331 | 2 966 | 21 % | 11 365 |
| S:t Michel, Juva, Hirvensalmi, Mäntyhärju, Kangasniemi, Puumala | Södra Savolax | 13 456 | 3 252 | 24 % | 8 456 |
| Nyslott | Södra Savolax | 13 456 | 1 748 | 13 % | -II- |
| Tavastehus, Hattula, Janakkala | Tavastland | 36 040 | 3 923 | 11 % | 22 257 |
| Lahtis, Hollola, Asikkala, Kärkölä, Orimattila | Tavastland | 36 040 | 9 860 | 27 % | -II- |
| Hyrnsalmi, Kajana, Kuhmo, Sotkamo, Suomussalmi, Paltamo, Ristijärvi | Kajanaland | 8 072 | 2 817 | 35 % | 5 255 |
| Jyväskylä, Laukaa, Muurame, Äänekoski | Mellersta Finland | 33 025 | 12 084 | 37 % | 20 941 |
| Rovaniemi, Torneå, Kemijärvi ja Sodankylä | Lappland | 16 981 | 4 094 | 24 % | 12 887 |
| Birkaland, samtliga kommuner | Birkaland | 55 542 | 27 500 | 50 % | 28 042 |

RP 87/2020 rd

| | | | | | |
|---|-------------------|---------|---------|------|---------|
| Joensuu, Outokumpu, Liperi, Polvijärvi, Kontiolax | Norra Karelen | 21 774 | 7 630 | 35 % | 14 144 |
| Karleby | Österbotten | 20465 | 1925 | 9 % | 18 540 |
| Uleåborg, Karlö, Ii, Kempele, Limingo, Lumijoki, Tyrnävä, Muhos | Norra Österbotten | 42 334 | 14 188 | 34 % | 28 146 |
| Brahestad, Pyhäjoki och Siikajoki | Norra Österbotten | 42 334 | 1 635 | 4 % | -II- |
| Kuopio, Idensalmi, Lapinlahti, Siilinjärvi, Sonkajärvi, Vieremä | Norra Savolax | 25 688 | 8 558 | 33 % | 17 130 |
| Björneborg, Kumo | Satakunta | 20 702 | 4 816 | 23 % | 15 886 |
| Esbo | Nyland | 142 370 | 13 876 | 10 % | 76 542 |
| Helsingfors | Nyland | 142 370 | 36 728 | 26 % | -II- |
| Vanda, Kervo | Nyland | 142 370 | 15 224 | 11 % | -II- |
| Salo, Marttila | Egentliga Finland | 42 264 | 2 575 | 6 % | 25 959 |
| Åbo, Pemar, Sagu, Nystad, Laitila | Egentliga Finland | 42 264 | 13 730 | 32 % | -II- |
| Sammanlagt | Försökskommuner | 527 187 | 189 129 | 36 % | 338 058 |

Målgruppens storlek i utgångsläget bygger på uppgifter om arbetssökande i arbets- och näringsförvaltningens kundinformationssystem och arbets- och näringsministeriets Arbetsförmedlingsstatistik. Det antal kunder i målgruppen som anges ovan baserar sig på områdets arbets- och näringsbyrås och försöksområdets kommuners gemensamma syn på utgångsläget.

Till följd av coronapandem har både antalet kunder inom försöken och de kundsiffror som är centrala för arbets- och näringsbyrån ökat avsevärt. I synnerhet permitteringarna har ökat inom verksamhetsområdena för arbets- och näringsbyråerna i Nyland, Egentliga Finland och Birkaland. Enligt förhandsuppgifter från maj 2020 har antalet kunder som hör till arbets- och näringsbyråernas kundgrupper i enlighet med denna proposition ökat med 47 % och de kunder som hör till kommunförsökens kundgrupper med 38 % från januari 2020. Antalet kunder vid arbets- och näringsbyrån har ökat i synnerhet när det gäller permitterade arbetssökande med inkomstrelaterad dagpenning och kunder med företagarbakgrund. Kommunförsökens kundgrupper har ökat i första hand när det gäller unga arbetstagare i servicebranschen samt kunder som inte hör till arbetslöshetskassan.

| | Arbetssökande sammanlagt | Kunder som blir kvar hos arbets- och näringsbyrån | Kunder som övergår till försöket |
|---------------------------------|--------------------------|---|----------------------------------|
| Hela landet (januari 2020) | 527 187 | 338 058 | 189 129 |
| Hela landet (april 2020) | 758 973 | 496 700 | 260 900 |
| Förändring % (januari-maj 2020) | 44 % | 47 % | 38 % |
| Områden | Arbetssökande sammanlagt | Kunder som blir kvar hos arbets- och näringsbyrån | Kunder som övergår till försöket |
| Södra Österbotten | 20 000 | 16 300 | 3 900 |

RP 87/2020 rd

| | | | |
|-------------------|---------|---------|---------|
| Södra Savolax | 17 100 | 11 300 | 5 800 |
| Tavastland | 50 000 | 32 300 | 17 800 |
| Sydöstra Finland | 41 800 | 41 800 | 0 |
| Kajanaland | 9 800 | 6 400 | 3 400 |
| Mellersta Finland | 41 300 | 26 400 | 14 900 |
| Lappland | 24 800 | 19 000 | 5 800 |
| Birkaland | 76 800 | 41 200 | 35 500 |
| Österbotten | 29 100 | 26 700 | 2 400 |
| Norra Karelen | 26 100 | 17 100 | 8 900 |
| Norra Österbotten | 55 600 | 35 700 | 19 900 |
| Norra Savolax | 33 500 | 22 700 | 10 800 |
| Satakunta | 26 600 | 20 700 | 5 900 |
| Nyland | 240 800 | 136 100 | 104 700 |
| Egentliga Finland | 61 900 | 40 700 | 21 200 |

Arbets- och näringsförvaltningens riksomfattande service

Arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter tillhandahåller fortfarande dem som blir kunder hos försöksområdet rådgivning och telefonservice i fråga om den service som överförs. Försöket ökar inte antalet kunder hos arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter. När försöket inleds kan dock antalet som kontaktar kundservicecentret öka, eftersom försöket sannolikt leder till ovisshet hos kunderna och behov av att försäkra sig om olika saker. Kontakterna kan också minska om de som berörs av försöket i första hand tar kontakt med försöksområdets kommuner. De som hör till försökets kundgrupp kan under hela försökstiden utträta ärenden både via arbets- och näringsförvaltningens riksomfattande e-tjänster, hos arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter samt via den service som försöksområdena ordnar.

Utvecklings- och förvaltningscentret (UF-centret) ska fortfarande sköta uppgifter i anslutning till utbetalningen av bidrag och stöd som såväl arbets- och näringsbyråerna som försöksområdena beviljar, inklusive så kallade efteråtgärder (vid behov avbrytande av utbetalningen, återkrav och tillsyn i anslutning till dessa). Utvecklings- och förvaltningscentret sköter i egenskap av NTM-centralernas samt arbets- och näringsbyråernas ämbetsverk av servicecentertyp dessas informationshanteringstjänster och anskaffningsuppgifter. Utvecklings- och förvaltningscentret sköter uppgifter i anslutning till användarstödet för arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem och uppgifter som gäller hantering och beviljande av användarrättigheter. Utvecklings- och förvaltningscentret sköter nödvändiga ändringsarbeten i arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem och nättjänster och får i uppdrag att sköta uppgifter i anslutning till användarstödet för tjänstemännen och hanteringen av användarrättigheter i försöksområdets samtliga kommuner.

Konsekvenser av överföringen av arbets- och näringsbyråns uppgifter

En del av de uppgifter som överförs från arbets- och näringsbyrån till försöksområdena gäller rådgivnings- och serviceuppgifter, beträffande vilka tillgången förväntas förbättras därför att denna service kan produceras inom försöksområdet med resurser som överförs från arbets- och

RP 87/2020 rd

näringsbyrån och ställts under försöksområdets ledning och tillsyn, med köpta tjänster och försöksområdets kommuners resurser. Överföringen förväntas effektivisera i synnerhet tillgången till personlig service ansikte mot ansikte.

Uppgifter som överförs och som innebär utövning av offentlig makt bedöms medföra utmaningar för likabehandlingen av kunder och en enhetlig avgörandelinje. Till dessa uppgifter hör beviljande av förmåner (lönesubvention, startpenning, kostnadsersättning) samt arbetskraftspolitiska utlåtanden, som försöksområdet ger om förutsättningarna för frivilliga studier som stöds med en arbetslöshetsförmån samt om förutsättningarna för stöd till en invandrades frivilliga studier, och som är bindande för utbetalaren av arbetslöshetsförmånen. Uppföljningen av frivilliga studier inom försöksområdet bedöms också vara förenad med utmaningar, vilket har visat sig under tidigare försök.

Eftersom de förmåner som kommunerna beviljar och studier som sker med utkomststöd för arbetslösa finansieras från moment i statsbudgeten, har kommunerna inte på kort sikt i princip något ekonomiskt intresse av att ordna tillsyn över användningen av förmåner. Av denna orsak bör man i första hand följa försökets konsekvenser för möjligheterna till sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden.

Behovet av myndighetssamarbete inom försöksområdena minskar, eftersom arbets- och näringsbyrån inte deltar i verkställigheten av lagarna om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen, arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och främjande av integration i fråga om de personer som hör till försökets kundmålgrupp. Kommunen svarar också för utsändandet och uppföljningen av jobberbjudanden till målgruppen. Om de personresurser som frigörs från samarbetet vid arbets- och näringsbyrån styrs till dess övriga kundservice och kommunen ensam svarar för den kundservice som tidigare skötts i samarbete, ökar arbets- och näringsbyråns personresurser för kundservice. Om arbets- och näringsbyråns personresurser som frigörs från myndighetssamarbetet börjar arbeta under kommunens arbetsledning inom försöket, ökar försökets personresurser något.

När sysselsättningsfrämjande service som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa tillhandahålls arbetslösa med arbetsmarknadsstöd som varit arbetslösa en längre tid påverkar det fördelningen mellan kommunen och staten av finansieringen av arbetsmarknadsstöd som betalas på grund av arbetslöshet. Om en person som fått arbetsmarknadsstöd på grund av arbetslöshet för minst 300 dagar deltar i sysselsättningsfrämjande service, betalar staten arbetsmarknadsstödet för servicetiden och kommunen befrias från sin betalningsdel. Med tanke på kostnaderna för de offentliga finanserna blir det ingen besparing, utan besparingen uppstår när en person som varit arbetslös minst 300 dagar sysselsätts i arbete på den öppna arbetsmarknaden eller börjar studera på heltid med studiestöd eller vuxenutbildningsstöd och den vägen sysselsätts på den öppna arbetsmarknaden. Om försörjningen under studietiden tryggas med en arbetslöshetsförmån blir det inga besparingar för de offentliga finanserna, utan de direkta kostnaderna för de offentliga finanserna kan rentav öka.

Under försökstiden svarar arbets- och näringsbyråerna fortfarande för arbetskraftspolitiska utlåtanden med undantag av arbetskraftspolitiska utlåtanden om förutsättningarna för en arbetslös arbets sökandes frivilliga studier som stöds med en arbetslöshetsförmån och om förutsättningarna för stöd till en invandrades frivilliga studier samt arbetskraftspolitiska utlåtanden om deltagande i sysselsättningsfrämjande service. I fråga om de uppgifter i anslutning till verkställigheten av systemet med utkomstskydd för arbetslösa där arbetskrafts- och näringsbyråerna fortfarande är behöriga begär försöksområdets sakkunniga behövliga utredningar av kunderna, vilka förmedlas till arbets- och näringsbyrån för besluten om arbetskraftspolitiska förutsättningar. Arbets- och näringsbyrån svarar inom ramen för sin behörighet för behövliga fortsatta

utredning i anslutning till arbetskraftspolitiska utlåtanden under försöken. Uppgiftsfördelningen förutsätter att man delvis delar på personalresurserna. Förutom utkomstskyddet för arbetslösa svarar arbets- och näringsbyrån för ordnandet av regional arbetsgivar- och företagservice. Under försöket. Denna verksamhet står för en tredjedel av arbets- och näringsbyråernas disponibla årsverken. Utanför de årsverken som överförs står också arbets- och näringsbyråernas högsta ledning och ledningens stödtjänster, såsom kommunikation.

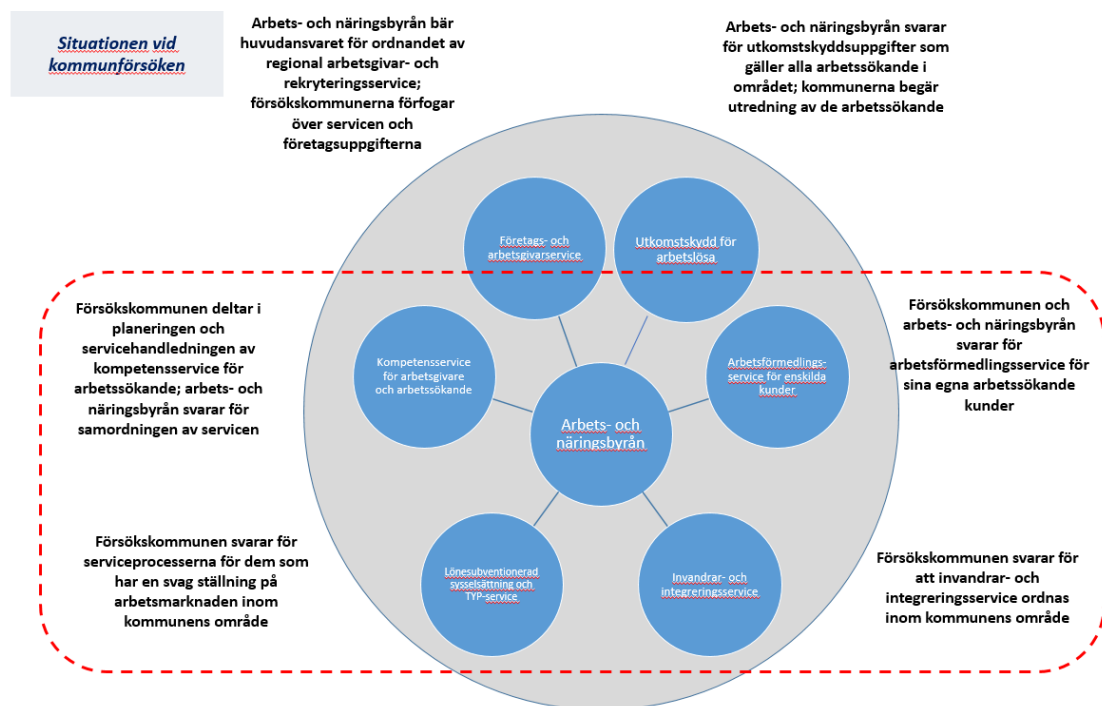
Förutom lönesubvention kan kommunerna bevilja arbetsgivarna så kallat kommundillägg för utgifterna för avlönande av arbetslösa som hör till kundmålgruppen, vilket är kommunernas finansiering av lönekostnaderna. Det är möjligt att användningen av kommundillägg ökar genom försöket, vilket ökar kommunernas kostnader i någon mån. Användningen av kommundillägg kan öka om kommunen beviljar fler arbetsgivare än nu lönesubvention och vill stödja arbetsgivarna även med kommundillägg. Användningen av kommundillägg står i proportion till besluten om lönesubvention, och en eventuellt ökad användning av kommundillägg och kostnaderna för det beror alltså inte direkt på denna proposition.

Konsekvenser för arbets- och näringsbyråns och kommunernas anställda

Försöket orsakar ändringar i uppgifterna för anställda vid de arbets- och näringsbyråer inom vilkas verksamhetsområden det finns försöksområden. I hela landet förflyttas uppskattningsvis 1000 tjänstemän vid arbets- och näringsbyråerna med stöd av 20 § i statstjänstemannalagen (750/1994) så att de börjar arbeta under ledning och uppsyn av försöksområdena. De anställda förflyttas när försöksområdena beslutar om det utan att tjänstestället förändras, och staten ansvarar fortfarande för lönekostnaderna för sina anställda och dessutom för lokalkostnaderna för sina anställda som arbetar åt försöksområdena. De tjänstemän som förflyttas behåller trots försöket sitt anställningsförhållande till staten.

För att de arbetssökande som kommunen övertar ansvaret för och de som arbets- och näringsbyrån övertar ansvaret för under försöket inte ska behandlas olika, bör antalet personer som överförs sättas i relation till de nuvarande resurser i arbets- och näringsbyrån för den kundmålgrupp som överförs på kommunens ansvar. Allokeringen av personalresurser till försöken baserar sig i princip på storleken på den kundmålgrupp som överförs, dess servicebehov och den nuvarande servicenivån.

RP 87/2020 rd



Årsverken som överförs till kommunförsöket från arbets- och näringsbyråerna:

| Försök | NTM-område | Årsverken som överförs | Andel av arbets- och näringsbyråns totala antal årsverken i området |
|---|-------------------|------------------------|---|
| Seinäjäki och Ilmajoki | Södra Österbotten | 13,8 | 15 % |
| S:t Michel, Juva, Hirvensalmi, Mäntyharju, Kangasniemi, Puumala | Södra Savolax | 15,1 | 18 % |
| Nyslott | Södra Savolax | 8,1 | 10 % |
| Tavastehus, Hattula, Janakkala | Tavastland | 18,2 | 8 % |
| Lahtis, Hollola, Asikkala, Kärkölä, Orimattila | Tavastland | 45,8 | 21 % |
| Hyrnsalmi, Kajana, Kuhmo, Sotkamo, Suomussalmi, Paltamo, Ristijärvi | Kajanaland | 13,1 | 23 % |
| Jyväskylä, Laukaa, Muurame, Äänekoski | Mellersta Finland | 56,1 | 29 % |
| Rovaniemi, Torneå, Kemijärvi och Sodankylä | Lappland | 19,0 | 17 % |
| Alla kommuner i Birkaland | Birkaland | 127,7 | 46 % |

RP 87/2020 rd

| | | | |
|---|-------------------|-------|------|
| Joensuu, Outokumpu, Liperi, Polvijärvi, Kontiolax | Norra Karelen | 35,4 | 35 % |
| Karleby | Österbotten | 8,9 | 9 % |
| Uleåborg, Karlö, Ii, Kempele, Limingo, Lumijoki, Tyrnävä, Muhos | Norra Österbotten | 65,9 | 26 % |
| Brahestad, Pyhäjoki och Siikajoki | Norra Österbotten | 7,6 | 3 % |
| Kuopio, Idensalmi, Lapinlahti, Siilinjärvi, Sonkajärvi, Vieremä | Norra Savolax | 39,7 | 29 % |
| Björneborg, Kumo | Satakunta | 22,4 | 17 % |
| Esbo | Nyland | 64,4 | 7 % |
| Helsingfors | Nyland | 170,6 | 19 % |
| Vanda, Kervo | Nyland | 70,7 | 8 % |
| Salo, Marttila | Egentliga Finland | 12,0 | 5 % |
| Åbo, Pemar, Sagu, Nystad, Laitila | Egentliga Finland | 63,8 | 25 % |
| Sammanlagt | HELA LANDET | 878,3 | 28 % |

I princip ökar inte uppgifterna för kommunernas anställda genom försöket, eftersom anställda förflyttas från arbets- och näringsbyrån för att sköta offentlig arbetskrafts- och företagsservice under försöket. Kommunerna kan emellertid anvisa sina anställda som för närvarande arbetar med att främja sysselsättningen att sköta även uppgifter som avses i den föreslagna lagen.

Man har också identifierat risker som hänför sig till arbetsgemenskapen för personer som sköter främjandet av sysselsättningen i försöksområdet. Försöksområdets anställda utgörs av anställda från två olika arbetsgemenskaper inom den offentliga sektorn. Under försöket står de i anställningsförhållande till olika arbetsgivare, en del till kommunerna, andra till staten. De statstjänstemän som arbetar i uppgifter vid försöksområdet och de kommunala tjänsteinnehavarna i försöksområdet omfattas även under försökstiden av olika lönesystem och olika förmåner.

Särskilt i situationer där alla anställda som förflyttas från arbets- och näringsbyrån och ställs under ledning och uppsyn av kommunen fortsätter att arbeta i arbets- och näringsbyråns lokaler under försöket måste särskild uppmärksamhet fästas vid att utforma en gemensam arbetskultur i försöksområdena och vid att dela kunskaper.

4.2.3 Samhälleliga konsekvenser

Det föreslagna försöket är exceptionellt omfattande sett till alla finska försökslagar. I den första fasen omfattar försöket 71 % av de arbetslösa arbetssökande vid arbets- och näringsbyråerna, av de personer som är sysselsatta och av de personer som deltar i sysselsättningsfrämjande service, av dem som är under 30 år och av dem som har ett främmande språk som modersmål.

För att inhämta jämförbar information behövs i princip inget omfattande försök utan en välplanerad försökskonstellation. Sysselsättningsmöjligheterna är beroende av sysselsättningsserVICENS effektivitet och av de arbetssökande och dessutom av sådana faktorer i omvärlden som produktionsstrukturen och branscherna i området. För att jämföra resultaten och få tillförlitliga forskningsrön vore det önskvärt att de kontrollgrupper som stannar utanför försöket kommer från olika slags områden på olika håll i Finland.

RP 87/2020 rd

Medan propositionen bereddes uttrycktes i kommentarer som erhöles bland annat via tjänsten Dinåsiikt.fi oro för huruvida försöket kommer att ge jämförbar och tillförlitlig information som stöd för beslutsfattandet. Försökets omfattning är något problematiskt med tanke på möjligheten att hitta kontrollgrupper. Till kontrollgruppen för kunder i stora städer kan väljas bara några städer med över 50 000 invånare, som är Kouvola, Villmanstrand, Kotka och Vasa. Av denna orsak byggs försökets kontrollkonstellation upp på kommunbasis, inte enligt kundgrupp. Dessutom är strävan att bygga upp jämförelsekommuner med en syntetisk metod, dvs. kombinera befintliga kommuners egenskaper med varandra.

En utmaning med att ordna ett synnerligen omfattande försök är också att kunna avveckla försöket på ett kontrollerat sätt efter försökstiden. Nedkörningen av det omfattande försöket och omdirigeringen av kunderna från försöksområdena till arbets- och näringsbyråerna förutsätter omsorgsfulla förberedelser och resurser.

Den service för arbetslösa som med stöd av den föreslagna lagen börjar ordnas av försöksområdena är densamma inom försöken, men försöksområdena har inom ramen för sitt allmänna ansvarsområde och i egenskap av sektorsövergripande myndighet möjlighet att utveckla och innovera kundernas servicehelhet. Det antas att försökskommunerna kommer att utveckla sina kundservice modeller och utnyttja det som de lärt sig under tidigare kommunförsök. Försöksområdenas ansvar för att ordna servicen bedöms därför främja arbetslösa arbetssökandes sysselsättning och hänvisning till utbildning samt utvecklingen av nya lösningar i anslutning till tillgången på arbetskraft. Det är dock utmanande att samordna social- och hälsovårdsservicen och den sysselsättningsfrämjande servicen i kommunerna därför att verksamhetsområdena är olika. Dessutom torde den pågående strukturreformen i fråga om social- och hälsovårdsservicen förändra de servicemodeller som skapas till följd av detta försök.

Försöket bedöms förbättra tillgången till den service som avses i den föreslagna lagen. I försöket organiserar kommunerna den nuvarande sysselsättningsservicen som hör deras allmänna ansvarsområde, sin övriga service och den service som ska börja ordnas med stöd av den föreslagna lagen som en ny helhet. Kommunerna kan om de vill använda egna resurser för att utöka den personal som sköter den service som försöket gäller. Försöket kan utöka till exempel den service som tillhandahålls enskilda kunder som närservice i sådana kommuner där arbets- och näringsbyrån inte har haft något verksamhetsställe. Service som tillhandahålls som närservice främjar sannolikt också tillgången till rådgivning och handledning.

Kommunerna får producera service som för närvarande är ordnad i form av köpta tjänster som eget arbete, men de får inte använda statens sysselsättningsanslag för att anskaffa köpta tjänster och befogenheter att anskaffa sådan sysselsättningsfrämjande service som avses i denna lag. Under försöket anskaffar staten alla köpta tjänster som avses i denna lag och som betalas med statens sysselsättningsanslag oberoende av om de används av arbets- och näringsbyråernas eller försöksområdenas kunder. Sådan verksamhet som för närvarande är ordnad i form av köpta tjänster bedöms inte börja produceras av kommunerna själva i någon betydande grad, eftersom dessa uppgifter skulle kräva mera resurser och sådan specialkompetens som kommunerna inte har för närvarande inom sina egna organisationer. Av denna orsak bedöms propositionen inte ha några konsekvenser för de företag som för närvarande producerar service som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Försöket förväntas påskynda tillträdet till arbetsmarknaden för de arbetssökande som hör till målgruppen. Kommunerna är nära kunderna, de har bred kunskap om omvärlden och invånarna i området, och de har möjligt att på bred front hänvisa sina kunder till service inom sina olika ansvarsområden genast när arbetslösheten börjar (en så kallad stark början). Kommunerna antas snabbt inleda individuell service ansikte mot ansikte för unga, invandrare och personer som har

RP 87/2020 rd

en svag ställning på arbetsmarknaden, inklusive omfattande bedömning av servicebehovet och uppföljning av jobbsökningen. Försöket bedöms öka användningen av social- och hälsovårdsservice samt kompetensservice. Under kommunförsöket i Birkaland 2017–2018 hänvisades fler försökskunder till arbetskraftsservice. Detta gällde framför allt arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och arbetsprövning. Också internationella exempel stödjer uppfattningen att aktiv kontakt och uppföljning förkortar arbetslöshetsperioderna avsevärt.

Försöket förväntas öka utbudet på kunnig arbetskraft, eftersom den kommun eller samkommun som bildar ett försöksområde kan i egenskap av sektorsövergripande aktör nära kunden ha bättre möjligheter än arbets- och näringsbyrån att beakta lokala arbetsgivares behov och hitta dolda arbetsplatser.

Ur företagens synvinkel kan tillgången förbättras. Under januari 2020 fanns sammanlagt 69 procent av hela landets arbetsplatser i försöksområdenas kommuner. Rekryteringsproblem har förekommit inom samtliga arbets- och näringsbyråers verksamhetsområden. Enligt Statistikcentralens arbetsgivarenkät har rekryteringsproblemen varit störst i Birkaland, Kajanaland och Nyland.

Nya lediga arbetsplatser per månad under det första kvartalet 2020 i försöksområdena och hela landet:

| Område | NTM-område | Nya lediga arbetsplatser i medeltal per månad (Q1/2020) | Andel av hela landets arbetsplatser % |
|---|-------------------|---|---------------------------------------|
| Seinäjoki och Ilmajoki | Södra Österbotten | 1 175 | 2 % |
| S:t Michel, Juva, Hirvensalmi, Mäntyharju, Kangasniemi, Puumala | Södra Savolax | 768 | 1 % |
| Nyslott | Södra Savolax | 304 | 0 % |
| Lahtis, Hollola, Asikkala, Kärkölä, Orimattila | Tavastland | 1 815 | 2 % |
| Tavastehus, Hattula, Janakkala | Tavastland | 1 431 | 2 % |
| Hyrnsalmi, Kajana, Kuhmo, Sotkamo, Suomussalmi, Paltamo, Ristijärvi | Kajanaland | 590 | 1 % |
| Jyväskylä, Laukaa, Muurame, Äänekoski | Mellersta Finland | 2 362 | 3 % |
| Rovaniemi, Torneå, Kemijärvi och Sodankylä | Lapland | 1 278 | 2 % |
| Birkaland | Birkaland | 8 062 | 11 % |
| Joensuu, Outokumpu, Liperi, Polvijärvi, Kontiolahti | Norra Karelen | 901 | 1 % |
| Karleby | Österbotten | 854 | 1 % |
| Uleåborg, Karlö, Ii, Kempele, Liminka, Lumijoki, Tyrnävä, Muhos | Norra Österbotten | 3 687 | 5 % |
| Brahestad, Pyhäjoki och Siikajoki | Norra Österbotten | 233 | 0 % |
| Kuopio, Idensalmi, Lapinlahti, Siilinjärvi, Sonkajärvi, Vieremä | Norra Savolax | 2 716 | 4 % |
| Björneborg, Kumo | Satakunta | 1 177 | 2 % |

RP 87/2020 rd

| | | | |
|-----------------------------------|-------------------|--------|-------|
| Helsingfors | Nyland | 14 428 | 19 % |
| Vanda, Kervo | Nyland | 5 163 | 7 % |
| Esbo | Nyland | 3 564 | 5 % |
| Åbo, Pemar, Sagu, Nystad, Laitila | Egentliga Finland | 4 438 | 6 % |
| Salo, Marttila | Egentliga Finland | 342 | 0 % |
| Försöksområdena sammanlagt | Försöksområde | 55 017 | 72 % |
| Hela landet | Hela landet | 92 869 | 100 % |

Andelen arbetsgivare som meddelat rekryteringsproblem av dem som besvarade arbetsgivarenkäten 2017–2018 (Källa. ANM/Statistikcentralen)

| Område | 2017 | 2018 | 2019 |
|-------------------|------|------|------|
| Nyland | 39 % | 43 % | 48 % |
| Egentliga Finland | 34 % | 40 % | 41 % |
| Satakunta | 44 % | 36 % | 42 % |
| Tavastland | 36 % | 42 % | 43 % |
| Birkaland | 35 % | 44 % | 50 % |
| Sydöstra Finland | 32 % | 37 % | 43 % |
| Södra Savolax | 25 % | 40 % | 38 % |
| Norra Savolax | 36 % | 43 % | 37 % |
| Norra Karelen | 30 % | 38 % | 39 % |
| Mellersta Finland | 36 % | 38 % | 44 % |
| Södra Österbotten | 38 % | 39 % | 47 % |
| Österbotten | 37 % | 49 % | 43 % |
| Norra Österbotten | 38 % | 38 % | 40 % |
| Kajanaland | 43 % | 50 % | 50 % |
| Lappland | 41 % | 37 % | 44 % |
| Hela landet | 37 % | 41 % | 44 % |

Kommunförsöket är förenat med risk för att den regionala rörligheten hos arbetskraften och dem som söker sig till arbetskraftsutbildning minskar något. För att minimera denna risk stödjer arbets- och näringsbyrån försöksområdena, så att gränserna för försöksområdena inte blir gränser för rörligheten hos arbetskraften och dem som söker sig till arbetskraftsutbildning. Försöksområdena ska kunna utnyttja arbets- och näringsbyråernas företags- och rekryteringsservice fullt ut som stöd för försöksområdets service för enskilda kunder. Arbetskraftens rörlighet kan följas till exempel i regelbundet samarbete mellan arbets- och näringsbyrån och försöksområdet.

Försöket bedöms inte äventyra likabehandlingen av kunderna när jobbsökningen inleds. Alla kunder vid arbets- och näringsbyråerna samt försöksområdena ska ha tillgång till den riksom-

fattande elektroniska och digitala service och dess användarstöd. Likaså ska arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenters telefonservice betjäna både arbets- och näringsbyråernas och försöksområdena kunder även under försökstiden. Försöksområdenas divergerande tolkning av lagstiftningen kan leda till att likabehandlingen av arbetslösa äventyras. Enligt förslaget ska Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finlands tillsyn över försöksområdena fokuseras just på likabehandling i frågor som gäller utkomstskydd för arbetslösa.

Den som ansöker om en arbetslöshetsförmån kan ha svårt att uppfatta olika myndigheters roll i den nuvarande processen i anslutning till utkomstskydd för arbetslösa. Försöket förtydligar inte processen för den som ansöker om en arbetslöshetsförmån eller den som betalar arbetslöshetsförmånen. En försöksområdeskund som ansöker om en arbetslöshetsförmån blir tvungen att uträtta ärenden hos tre instanser, eftersom försöksområdet svarar för den service som ordnas för kunden och för de arbetskraftspolitiska utlåtandena om vissa förutsättningar för att få en arbetslöshetsförmån. En kund som ansöker om arbetsmarknadsstöd eller grunddagpenning uträttar ärenden hos Folkpensionsanstalten och den som får inkomstrelaterad dagpenning uträttar ärenden hos arbetslöshetskassan. Arbets- och näringsbyrån ger arbetskraftspolitiskt utlåtande om största delen av förutsättningarna för att få en arbetslöshetsförmån.

Av kundmålgruppen för försöket är beroende på coronapandemins varaktighet cirka 45–47 % kvinnor och 53–55 % män. Av dem som är under 30 år i målgruppen är 42–48 % kvinnor och 52–58 % män. Av de arbetssökande i målgruppen som har ett främmande språk som modersmål är 53–54 % kvinnor och 46–47 % män. Efter det att försökskundgruppen har börjat omfattas av försöksområdenas service är 55 % av arbets- och näringsbyråernas kunder kvinnor och 45 % män. Eftersom det ingår flera män i kundgruppen för försöket, befrämjar försökets kundnytta, såsom eventuellt ökad tillgång till service och mera närservice, mer omfattande bedömning av servicebehovet och servicehandling, männens sysselsättning i något högre grad. Försöket har inga betydande konsekvenser för könen.

I internationella bedömningar har synen på ett decentraliserat servicesystems effektivitet varierat. I utvärderingar som gjorts i Sverige och Tyskland har en kommunbaserad anordnarmodell delvis ansetts förbättra tillgången på service, men samtidigt minska antalet arbetsplatser som tillsätts och försämra den regionala likabehandlingen av arbetssökande och öka de totala kostnaderna för det arbetskraftspolitiska systemet. (Boockmann et al 2010, "Should Welfare Administration be Centralized or Decentralized? Evidence from a Policy Experiment", <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/geer.12021>; Mergele ja Weber 2017, "Public employment services under decentralization: Evidence from a natural experiment", <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0047272719301756>; Lundin och Skedinger 2005, "Decentralisation of active labour market policy: The case of Swedish local employment service committees", <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0047272705000642>).

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Som alternativ till förslaget har man under beredningen funderat på att utveckla arbets- och näringsbyråernas och kommunernas icke-lagstadgade samarbete och att inrätta en försöksenhet inom ramen för de nuvarande befogenheterna.

En alternativ modell att intensifiera samarbetet mellan staten och kommunerna utan ändringar i lagstiftningen är en så kallad partnerskapsmodell, där staten (NTM-centralen och arbets- och

näringsbyrån) kommer överens med kommunerna om målsättningarna och gemensamma åtgärder för främjande av sysselsättningen. I ett partnerskapsavtal kan man komma överens om samarbete på strategisk och operativ nivå, men utan befogenhetsöverföring. För närvarande samarbetar arbets- och näringsbyråerna med stöd av nio partnerskapsavtal på olika håll i Finland, bland annat Uleåborg och Seinäjoki. I avtalen har man kommit överens om gemensamma mål, åtgärder, resurser och anskaffningar samt arbetsfördelningen för främjande av sysselsättningen. Pilotprojekten för partnerskap har skapat nya verksamhetsmodeller och samarbetsmönster för främjande av sysselsättningen, och utifrån dem har serviceprocesserna för arbetssökande förtydligats och effektiviserats. Arbets- och näringsbyråerna samarbetar med kommunerna bland annat i fråga om sektorsövergripande service.

Till fördelarna med partnerskapsmodellen hör smidigt genomförande och undvikande av administrativa bördor. Statens lagstadgade uppgifter kan emellertid inte överföras till kommunerna genom avtalet, och kommunerna kan till exempel inte få användarrättigheter till arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem med stöd av avtalet, vilket försvårar informationsgången och hanteringen av klientrelationer. I den föreliggande sysselsättningsituationen söks en ny arbetsfördelning mellan staten och kommunerna.

Det andra alternativa sättet att genomföra försöket som diskuterats under beredningen är ett mer omfattande försök med den så kallade Birkalandsmodellen från kommunförsöket 2017–2018. Enligt detta alternativ skulle en modell som i så stor utsträckning motsvarar den som prövades i Birkaland ha prövats på olika håll i Finland i större utsträckning. För försöket i Birkaland stiftades lagen om ett försök med regionalt tillhandahållande av arbetskrafts- och företagstjänster samt med arbetslivsprövning (505/2017). Till kundgruppen för försöksområdet i Birkaland hörde med stöd av nämnda lag de som inte hade rätt till inkomstrelaterad dagpenning i försöksområdet, som omfattade landskapet Birkaland. I det tidigare försöket hade försöksområdena olika kundgrupper, men försöksområdenas uppgifter var desamma. De uppgifter som föreskrevs för kommunerna i det tidigare försöket ligger också till grund för det försök som föreslås nu med vissa ändringar.

I det tidigare försöket hade varken Birkaland eller andra försöksområden skyldighet att spara kunduppgifter i arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem. Försöksområdena hade emellertid rätt att använda arbets- och näringsbyråernas URA-kundinformationssystem och rätt att få uppgifter om kunder ur systemet. Det tidigare försöket var inte förenat med något element av tillsyn över försöksområdena och inte med någon skyldighet för arbets- och näringsbyråerna och kommunerna att samarbeta. I det tidigare försöket har försöksområdena också tillgång till en egen serviceform, arbetslivsprövning.

Det har funnits olika åsikter om på resultaten av det tidigare kommunförsöket för främjande av sysselsättningen, trots att man lät utföra en undersökning om resultaten av det tidigare försöket som ett TEAS-projekt. Problemet med det tidigare försöket och Birkalandsmodellen som ingick i det har ansetts vara bristen på jämförbar information. Dessutom har man identifierat ett behov av att följa och övervaka hur likabehandlingen av kunderna förverkligas, element som saknades i Birkalandsmodellen.

Det tredje alternativet som diskuterats under beredningen är den föreliggande modellen, som bygger på ovan nämnda försök med Birkalandsmodellen 2017–2018, men nu har man dessutom försökt säkerställa att den kunskap som erhålls genom försöket är jämförbar samt att det finns tillgång till service och att kundernas behandlas lika. Det försök som föreslås nu motsvarar i stor utsträckning de uppgifter som överfördes till kommunerna i det föregående försöket. Till skillnad från det föregående försöket ges försöksområdena begränsade uppgifter som innebär att de ger arbetskraftspolitiska utlåtanden i stället för att meddela arbets- och näringsbyråerna

omständigheter som är av betydelse när arbetskraftspolitiskt utlåtande ges. Utifrån de uppgifter som försöksområdet då lämnade gav arbets- och näringsbyrån förmånsbetalaren ett arbetskraftspolitiskt utlåtande. Den nya uppgiftsavgränsningen minskar försöksområdets och arbets- och näringsbyråns överlappande arbete. Med den valda regleringsmodellen ges dessutom Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland i uppgift att övervaka försöksområdena, och försöksområdet och arbets- och näringsbyrån åläggs att samarbeta bland annat för att följa likabehandlingen av kunderna, kundströmmarna, användningen av resurser och anskaffningsbehoven.

När försöken förbereddes bedömdes olika alternativa sätt att avgränsa målgruppen utifrån den arbetssökandes typ av förmån, hur länge arbetslösheten varat och den arbetssökandes ålder. När det gäller arbetslöshetsvaraktighet funderade man på grupper som varit arbetslösa utan avbrott över ett år, över ett halvt år och över tre månader. I fråga om åldersgrupper funderade man på dem som var under 30 år och över 55 år. Utifrån en jämförelse stannade man för den föreslagna målgruppsavgränsningen. För valet talar erfarenheterna och verksamhetsmodellerna från det tidigare sysselsättningsförsöket (Tammerforsregionens sysselsättningsförsök), till exempel vid utplockning av uppgifter ur kundregistret och kundhandledning. Dessutom är målgruppens volym tillräckligt stor i förhållande till det utvecklingsarbete och de investeringar som de nya verksamhetsmodeller som skapas i samband med försöken kräver samt till de förväntade effekterna. Ett gemensamt drag hos den valda målgruppen är att dess servicebehov är mer omfattande och sektorsövergripande än genomsnittet, så de arbetssökande i målgruppen gynnas särskilt av det breda servicegrepp som uppstår genom försöket när sysselsättningservice, utbildningsservice samt social- och hälsovårdsservice samordnas.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

Decentralisering av verksamhet och makt när det gäller offentlig arbetskraftsservice har varit en stark trend i EU- och OECD-länderna under de senaste årtiondena. Arbetskraftspolitiken eller verkställigheten av den har i allt högre grad överförs från nationell nivå till regional eller lokal nivå. Utvecklingen följer den allmänna utvecklingstrenden när det gäller hur den offentliga förvaltningen organiseras.

Decentraliseringen av den offentliga arbetskraftsservicen har genomförts på två olika sätt i EU- och OECD-länderna. (Mosley, H. (2011). "Decentralisation of Public Employment Services", Analytical Paper, DG Employment, Social Affairs and Inclusion). Det första sättet är administrativ decentralisering, där de regionala eller lokala arbetskraftsbyråerna ges större rörelsefrihet vid genomförandet av de nationella politikmålsättningarna. Det andra sättet är politisk decentralisering, som i allmänhet innebär längre gående makt- och ansvarsdelegering till delstater, regionförvaltningen eller lokalförvaltningen. Dessa två decentraliseringsätt utesluter inte varandra, utan de kan förekomma samtidigt i samma land.

Politisk decentralisering kan förekomma i tre olika former. I ett federalistiskt system är delstaterna i stor utsträckning ansvariga för inrikespolitiken, inklusive arbetskraftsservicen. Vid regionalisering har stater där makten tidigare har varit mycket koncentrerad fördelat makten till starka regionförvaltningar. I vissa fall är regionerna mycket autonoma i förhållande till staten. Vid kommunalisering av arbetskraftsservicen har den överförs på kommunernas ansvar antingen helt och hållet (t.ex. Danmark) eller i fråga om mottagarna av utkomststöd (t.ex. Nederländerna).

RP 87/2020 rd

| Politisk decentralisering | | | Administrativ decentralisering | |
|---------------------------|------------------------|------------------------|--------------------------------------|-----------|
| <i>Federalism</i> | <i>Regionalisering</i> | <i>Kommunalisering</i> | <i>Nationell arbetskraftsservice</i> | |
| Kanada | Belgien | Danmark | Österrike | Rumänien |
| Förenta staterna | Spanien | Norge | Tyskland | Grekland |
| Schweiz | Italien | Polen | Nederländerna | Ungern |
| | | Tyskland (delvis) | Frankrike | Lettland |
| | | Nederländerna (delvis) | Sverige | Slovenien |
| | | | Estland | Bulgarien |
| | | | Tjeckien | Portugal |
| | | | Storbritannien | Irland |
| | | | | Slovakien |

Följande länderbeskrivningar baserar sig till stor del på Olli Oosis utredning: ”Työpolitiikan palvelurakenteiden kansainvälinen vertailuarviointi (Arbets- och näringsministeriets publikationer, arbete och företagsamhet 42/2014)”.

Nederländerna

I Nederländerna är verkställigheten av arbetskraftspolitiken fördelad på två olika aktörer. Den aktör som ordnar riksomfattande arbetskraftsservice för försäkrade arbetslösa arbetssökande är Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekering (UWV) dvs. arbetslösas försäkringskassa. UWV lyder under social- och arbetsministeriet och svarar för fördelningen av utkomstskyddet för arbetslösa, arbetsförmedlingsservicen, insamlingen av arbetslöshetsstatistik och genomförandet av arbetskraftspolitiken. På praktisk nivå är serviceutbudet koncentrerat till 30 regionala arbetscenter (Werkpleinen). Kommunerna svarar för verkställigheten av utkomststödet och ordnandet av arbetskraftsservice för dem som får utkomststöd.

I Nederländerna har man tillämpat en modell där arbetskraftsservice i huvudsak skaffades från privata aktörer. När modellen lanserades gavs kommunerna och UWV en budget som de fick använda enbart för att köpa service. Pengar som eventuellt blev över skulle återbetalas till staten. Den fria prissättningen ledde till priskonkurrens, vilket minskade kvaliteten tyngd i servicen. Den tillämpade betalningsstrukturen ledde också till att de som tillhandahöll service fokuserade sig på arbetslösa som var lätta att sysselsätta för att få ersättning för serviceproduktionen. Även kostnaderna för anbudsförfaranden och tillsynen över serviceproducenterna innebar utmaningar i systemet. I samband med sparprogrammet 2012 försvann de köpta tjänsterna för arbetslösa nästan helt och hållet. Numera styrs köpta tjänster för arbetslösa i första hand till kunder beträffade vilka man bedömer att det är mycket osannolikt att de ska hitta sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden.

I Nederländerna finns cirka 400 kommuner, många ganska små. De större kommunerna har kunnat utnyttja sin frihet att utveckla nya, innovativa lösningar och tjänster, men de mindre

kommunerna har inte lyckats med detta på grund av resursbrist. Samarbetet mellan kommunerna och samarbetet mellan kommunerna och UWV har inte varit speciellt aktivt. (Mosley, H. (2012). "Accountability in Decentralised Employment Service Regimes", OECD Local Economic and Employment Development (LEED) Working Papers.)

Under 2010-talet har landet satsat kraftigt på e-tjänster för arbetssökande-kunder. Huvudprincipen har varit att alltid tillhandahålla e-tjänster när det är möjligt. En personlig servicekanal används bara efter tre månaders arbetslöshet eller när det är nödvändigt. Kundbeteendet följs med hjälp av data från webbtjänsterna och den utnyttjas bland annat för att utveckla service och följa de arbetssökandes aktivitet. I tjänsterna kan arbetsgivarna hämta arbetstagares meritförteckningar, arbetsplatser kan föreslås för arbetssökande och jobsökning stöds med olika videor och interaktiva program. Målet är att 90 procent av alla interaktion mellan kunden och arbetskraftsförvaltningen ska ske över nätet.

Storbritannien

Nationell aktör för den offentliga arbetsförmedlingen i Storbritannien är byrån för arbets- och pensionsärenden Department for Work and Pension (DWP), som har ett nätverk av lokala byråer under sig. Hälften av nätverkets budget styrs till finansieringen av stöd och hälften till aktiva åtgärder. Nätverket får finansieringen av skattemedel via DWP. Uppskattningsvis 60 procent av all arbetskraftsservice tillhandahålls av den offentliga sektorn och ungefär 40 procent av den privata och tredje sektorn.

Trots att Skottland, Wales och Nordirland har sina egna lokala regeringar, är det bara Nordirland som har egen arbetskraftsmyndighet och i någon mån självbestämmanderätt när det gäller att ordna arbetskraftsservice.

Serviceproducenterna inom det Work Programme som tillämpas i Storbritannien väljs av DWP genom konkurrensutsättning. Till servicen hänvisas kunder som har varit arbetslösa 6–12 månader. När servicen börjar får serviceproducenterna en första betalning och en betalning i anslutning till sysselsättningsresultatet, om personen har blivit kvar i arbetet en viss tid efter servicen. Betalningar på basis av att personen är i arbete kan göras flera gånger om arbetet fortsätter. Serviceproducenterna är fria att besluta om innehållet i servicen. I varje pendlingsregion finns minst två serviceproducenter och inom varje pendlingsregion överförs årligen 5 procent av marknadsandelen till den aktör som klarat sig bäst. Alla serviceproducenter ska uppfylla vissa minimikvalitetskrav.

Till den privata serviceproduktionens styrkor har ansetts hör bl.a. förmåga att producera bra och resultatrik service för långtidsarbetslösa, få externaliseringsproblem tack vare strikt kontroll och professionell avtalsövervakning samt ökad resultatorientering inom arbetskraftsservicen. Svagheter hos programmet har ansetts vara bl.a. den långsamma utvecklingen av systemet, missbruk av betalningssystemen, stora administrativa kostnader i anslutning till avtalen för serviceproducenterna och inom statsförvaltningen samt ekonomiska utmaningar för specialiserade och små aktörer när tillräckligt med kunder inte har hänvisats till dem. I OECD:s utvärderingar (2014) har man dessutom rekommenderat att finansieringsnivåerna bör höjas för att säkerställa service till de kunder som är svårast att sysselsätta, att marknadssystemen bör utvecklas för att öka konkurrensen, att incitamenten bör utökas för att utveckla en bättre profilering samt att mätningen av prestationsförmågan bör utvecklas.

Tyskland

Källa Europeiska kommissionens rapport: ”Benchlearning Initiative External Assessment Germany 2016”

För den offentliga arbetskraftsservicen på nationell nivå svarar i Tyskland Bundesagentur für Arbeit (BA), som verkar självständigt under ministeriet för arbets- och sociala ärenden. Till BA:s viktigaste uppgifter hör bland annat att tillhandahålla arbetsförmedlingsservice, stödja svårssysselsatta personer samt fördela arbetslöshetsförmåner och social trygghet. Under BA arbetar 10 regionala direktioner och under dem ungefär 160 regionala arbetskraftsbyråer med sammanlagt ungefär 600 filialer. I Tyskland finns 16 delstater och varje direktion svarar för ett område som omfattar 1–3 delstater.

I Tyskland svarar arbetskraftsmyndigheten för betalningen av arbetslöshetsförmåner. I Tyskland betalas arbetslöshetsförmåner som förmåner baserade på en försäkring (UB1) och beskattningen (UB2). UB2-kunderna ska registrera sig vid ett jobbcenter. Våren 2016 fanns det 408 sådana i Tyskland. Kommunen ansvarade för 105 center medan ansvaret för 303 var fördelat mellan kommunen eller landskapet och den lokala arbetskraftsbyrån. Jobbcentren ansvarar också för arbetskraftsservicen till kunderna inom sina områden.

Jobbcentrens verksamhetsområde överensstämmer i regel med landskapets eller kommunens område. En regional arbetskraftsbyrås verksamhetsområde kan åter omfatta flera landskap eller kommuner. BA svarar för de strategiska linjerna och tillsynen över direktionerna, och direktionerna för verkställigheten av den regionala arbetsmarknadspolitiken samt kontakten med delstatsregeringen i politiska frågor med anknytning till sysselsättning. Den regionala arbetskraftsbyrån svarar för den lokala verkställigheten av uppgifter och service. Den regionala arbetskraftsbyrån kan delta i flera jobbcenter som drivs i samarbete med ett landskap eller en kommun. I de center som förverkligats i samarbete är parterna jämnt representerade i centrets förvaltning.

Den tyska arbetskraftsförvaltningen är en blandning av central styrning och lokal autonomi. Budgeten, de operativa strukturerna och förfarandena samt prestationsmätarna bestäms centralt. De lokala arbetskraftsbyråerna beslutar tämligen självständigt om budgeteringen och strategin för aktiva åtgärder. Den lokala autonomin har ökat de senaste åren.

Den service som står till buds bestäms på nationell nivå. De lokala byråerna kan fritt välja den service de använder i varje enskilt fall. Byråerna har också möjlighet att starta tidsbestämda pilotförsök, även om de måste godkännas av centralförvaltningen. De operativa strukturerna och kundprocessen fastställs på nationell nivå. (Weishaupt, J.T. (2014). ”Central Steering and Local Autonomy in Public Employment Services”. Analytical Paper, European Commission).

Danmark

I Danmark vilar det huvudsakliga ansvaret för arbetskraftsservicen på kommunerna, som administreras av politiker som utsetts genom val. Före 2007 svarade en aktör på nationell nivå för arbetskraftsservicen för kunder som var berättigade till arbetslöshetsförsäkring och kommunerna för personer som stod utanför försäkringen. Numera genomförs arbetskraftsservicen för alla medborgare och företag på kommunal nivå. Regeringen sätter arbetskraftspolitiska mål på nationell nivå, och dessutom kan kommunerna självständiga sätta egna mindre mål.

Den offentliga arbetskraftsservicen spelar en viktig roll i Danmarks flexibla trygghetsmodell. De lokala arbetskraftsbyråerna som administreras av kommunerna har tämligen fria händer att

RP 87/2020 rd

planera servicen och de operativa processerna inom de yttre ramar som angetts på nationell nivå. Danmark är i topp bland OECD-länderna när det gäller lokal autonomi.

Arbetskraftspolitiska aktörer på nationell nivå i Danmark är arbetsministeriet och arbetsmarknadsmyndigheten Arbejdsmarkedsstyrelsen (AMS) som svarar för genomförandet av ministeriets uppgifter. I Danmark finns fyra arbetsmarknadsområden, som ansvarar för tillsynen över de lokala arbetskraftsbyråerna. Det finns ungefär 90 byråer. Byråerna använder ett webbaserat verktyg, med vars hjälp de kan jämföra sina prestationer med andra byråer som verkar i en liknande omvärld. Genom det decentraliserade förvaltningssystemet har man eftersträvat samarbete mellan arbetskraftspolitiska funktioner och övriga uppgifter som kommunen ansvarar för samt ett närmare samarbete mellan arbetskraftsförvaltningen och lokala företag och utbildningsanordnare.

Ur kundernas synvinkel har överföringen av arbetskraftsservicen till enbart kommunerna förenklat ansvarsfördelningen. Det stora antalet små byråer har setts som en utmaning liksom att den politiska planeringen fjärmats från den praktiska arbetskraftspolitiken.

Sverige

Före 2008 vilade ansvaret för arbetskraftsförvaltningen i Sverige på den nationella arbetsmarknadsstyrelsen och länens arbetskraftsstyrelser, som styrdes av arbetsmarknadsstyrelsen, samt på lokala arbetskraftsbyråer. Numera svarar den offentliga arbetskraftsservicemyndigheten Arbetsförmedlingen (AF) för arbetskraftspolitiken på nationell nivå i Sverige. Arbetsmarknadsdepartementet ansvarar för arbetsmarknadspolitiken och uppgörandet av AF:s budget. Arbetsmarknadsdepartementet och finansdepartementet sätter upp årliga mål och AF kan planera och genomföra sin service inom ramen för dem.

I Sverige bedriver emellertid kommunerna fortfarande även egen aktiv arbetskraftspolitik. Kommunerna svarar för betalningen av utkomststöd som kommer i sista hand och deras service riktas i huvudsak till unga, personer som får utkomststöd och långtidsarbetslösa.

AF:s viktigaste uppgifter är att föra samman arbetssökande och arbetsgivare, ansvara för arbetskraftspolitiska operationer samt ansvara för arbetslöshetsförmåner för kunder som omfattas av arbetslöshetsförsäkringen. Förutom arbetsförmedling är ett viktigt mål att koncentrera sig på de grupper av arbetssökande som är svårast att sysselsätta samt att bidra till att den totala sysselsättningen ökar på lång sikt (Europeiska kommissionens rapport: "Benchmarking Initiative External Assessment Sweden 2016"). Det finns ungefär 320 lokala arbetskraftsbyråer. De är indelade i 11 marknadsområden, varav 10 är regionala och ett nationellt. Regeringen sätter verksamhetsmål för AF genom ett anslagsbrev i slutet av året. Därefter sätter AF interna mål för varje organisationsnivå.

Norge

I Norge omorganiserades förvaltningen av den offentliga arbetskraftsservice som staten ansvarar för och de förmåner som hör till socialförsäkringen 2006. På lokal nivå samarbetar staten och kommunerna vid tillhandahållandet av välfärdsservice. Tillhandahållandet av service är organiserat i NAV-byråer (Arbets- och velferdsförvaltningen). Det finns sammanlagt 456 byråer och i de största kommunerna finns det flera byråer.

I NAVen tillhandahåller staten arbetskrafts- och socialförsäkringsservice och kommunen socialservice. Statens verksamhet baserar sig på lagstiftning och kommunernas medverkan på ett

nationellt avtal mellan arbetsministeriet och det förbund som representerar de norska kommunerna. I avtalet nämns den socialservice som ska finnas i varje NAV (så kallad minimiservice). Ungefär 75 procent av NAVen erbjuder även annan service än så kallad minimiservice.

NAVens verksamhet baserar sig på jämlikt samarbete mellan staten och kommunerna, vilket innebär att kunderna får offentlig välfärdsservice på ett och samma ställe. NAVen fäster särskild uppmärksamhet vid dem som har nedsatt arbetsförmåga och därför svårt att komma in på arbetsmarknaden. Särskilda målgrupper är unga, invandrare från andra länder än OECD-länder och personer som varit arbetslösa över sex månader.

6 Remissvar samt utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen

Den föreliggande regeringspropositionen har inte sänts på remiss. I stället för remissförfarande var utkastet till regeringens proposition utlagt på internet i tjänsten Dinåsiikt.fi, där alla hade möjlighet att kommentera det under tiden 20.12.2019–24.1.2020. Användning av tjänsten Dinåsiikt.fi förutsätter inloggning i tjänsten. Arbets- och näringsministeriet informerade alla kommuner inom de försöksområden som valts till försöket, av ministerierna finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet, arbetsmarknadsorganisationerna, aktörer inom tredje sektorn samt aktörer som företräder privata serviceprodukter om att propositionen var utlagd i tjänsten Dinåsiikt.fi och uppmanade dem att kommentera förslaget. I uppmaningen att komma med kommentarer ombads de kommuner som valts till försöket säkerställa att kommunens kommentarer var godkända av behörigt organ i kommunen.

I stället för remissvar samlade arbets- och näringsministeriet dessutom in frågor och svar av kommuner, Kommunförbundet, arbetsmarknadsorganisationer och olika intressentgrupper vid ett samråd som ordnades den 17 januari 2020.

Det kom sammanlagt 86 svar i tjänsten Dinåsiikt.fi och arbetsministeriets registratorskontor om utkastet till regeringens proposition. Av kommentarerna kom 19 från kommuner eller grupper av kommuner som godkänts för försöket och som bildar ett försöksområde. Av de kommuner som inte godkänts för försöket lämnade fyra in kommentarer via tjänsten. Av de kommuner som inte ansökt om att delta i försöket lämnade Hangö, Borgå, Raseborg och Tohmajärvi in kommentarer via tjänsten.

Ministeriernas, Folkpensionsanstaltens och Statens revisionsverks kommentarer

Kommentarer kom från social- och hälsovårdsministeriet samt undervisnings- och kulturministeriet. Social- och hälsovårdsministeriet anser att försöksområdenas service och förmåner samt befogenhetsfördelningen mellan arbets- och näringsbyrå och försöksområdet bör preciseras i propositionen. Också försöksområdeskommunernas roll som anordnare av service och kommunernas samarbete i förhållande till samarbetet enligt kommunallagen bör preciseras liksom förhållandet till andra lagar.

Enligt social- och hälsovårdsministeriets åsikt borde förhållandet mellan arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och den service som överförs till kommunerna i försökslagen beskrivas mer ingående i propositionen. Social- och hälsovårdsministeriet fäste särskild uppmärksamhet vid att det bör säkerställas att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte förblir den service som kommer i sista hand i försöksområdena och att den riktas till rätt målgrupp enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. I social- och hälsovårdsministeriets respons ingick dessutom rikligt med kommentarer till enskilda paragrafer samt detaljerade anmärkningar.

RP 87/2020 rd

Enligt undervisnings- och kulturministeriets kommentarer förblir förhållandet mellan hänvisning och val av studerande till utbildning och till statsandelsfinansierad arbetskraftsutbildning oklart i propositionen. Undervisnings- och kulturministeriet konstaterar att kommunernas ställning vid valet av studerande till arbetskraftsutbildning borde preciseras och eventuella behov av ändringar i anknutna lagar, såsom lagen om yrkesutbildning, borde utredas.

Undervisnings- och kulturministeriet konstaterar att bestämmelser om rätt att få uppgifter inom statsandelsfinansierad arbetskraftsutbildning finns i lagen om yrkesutbildning och regeringens propositions konsekvenser för rätten att få uppgifter i ärenden som gäller studerande borde utvärderas ytterligare.

Finansministeriets budgetavdelning har dessutom konsulterats med avseende på statsfinanserna och ministeriets avdelning för utveckling av statsförvaltningen med avseende på organiseringen av tillsynsuppgifterna. När det gäller statsfinanserna betonar finansministeriet att det bör säkerställas att det finns incitament för kommunerna att främja sysselsättningen. Centrala metoder som finansministeriet identifierar är att säkerställa försökskommunernas egen resurstilldelning, att satsa på utbildning och introduktion för kommunernas sakkunniga samt att säkerställa att den så kallade effektiviserade servicemodellen genomförs i praktiken (bl.a. starkare och tätare kontakt med arbetssökande). Finansministeriet anser att det är utmanande att bedöma konsekvenserna av försöket.

Folkpensionsanstalten konstaterar i sin kommentar att under försöket måste man åstadkomma samarbetsnätverk på praktisk nivå mellan kommunerna, arbets- och näringsbyråerna och Folkpensionsanstalten, så att människor inte bollas från lucka till lucka. Folkpensionsanstalten konstaterar att en arbetssökande kan bli tvungen att utreda ett ärende som gäller utkomstskydd för arbetslösa med tre myndigheter i stället för nuvarande två. Sysselsättningen av arbetslösa arbetssökande som deltar i försöket påverkar behovet av utkomststöd och dess varaktighet och således också statens och kommunernas kostnader för grundläggande utkomststöd. Betydelsen av service enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner bör i propositionen beskrivas som en del av bedömningen av servicebehovet för försökslagens målgrupper samt av serviceplaneringen. Försöket kan ha små indirekta konsekvenser även för handikappbidraget för den som fyllt 16 år och för vårdbidraget för den som får pension samt för tolktjänsten för personer med funktionsnedsättning. Folkpensionsanstaltens forskningsenhet föreslår att försöket utvärderas vetenskapligt för att få fram jämförbar kunskap för det politiska beslutsfattandet.

Statens revisionsverk uttrycker oro för att försöket är förenat med risk för att de totala kostnaderna ska växa, och påpekar att det kan ligga i kommunernas intresse att spara på utgifterna för arbetsmarknadsstöd genom att hänvisa en arbetslös till någon service för lämplig tid och därefter få bort hen från den så kallade böteslistan för kommunernas arbetsmarknadsstöd. Revisionsverket hänvisar till de kritiska synpunkterna från den utvärdering av kommunförsöket 2017 – 2018 som genomfördes som TEAS-projekt enligt vilka att orsaken till att långtidsarbetslöshet i försöksområdena tog slut var oftare än genomsnittet arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Också utvärderingen av försökets verkningsfullhet är osäker, eftersom processen för att sysselsätta målgrupperna är lång och uppföljningsperioden kort. Revisionsverket påpekar också att i propositionens konsekvensbedömningsavsnitt behandlas inte konsekvenserna för Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna, och att det är utmanande av bedöma likabehandlingen av kunderna.

Kommunernas kommentarer

Via tjänsten Dinåsiikt.fi kom 24 kommentarer från sammanlagt 90 olika kommuner. Av kommentarerna företrädde 20 sammanlagt 80 kommuner som godkänts för försöket (kommungruppernas gemensamma kommentarer) och 4 sammanlagt 10 kommuner som inte valts till försöket. Dessutom kommenterade Finlands Kommunförbund rf förslaget i tjänsten.

Kommunförbundet och de flesta kommunerna ansåg att propositionens mål och i huvudsak också de föreslagna paragraferna är bra. Kommunerna kritiserade emellertid att regeringen föreslår en tredje försökslag om arbetskrafts- och företagsservice trots att enligt skrivningen i regeringsprogrammet ska kommunernas roll som anordnare av sysselsättningsservice stärkas. Kommunerna ansåg att regeringen genom denna skrivning förbundit sig att överföra uppgifter i stället för att ordna ett försök. Enligt Helsingfors kommentarer fungerar kommunförsöken för sysselsättningen enligt arbets- och näringsministeriets meddelande om ansökan till försöket som en mellanfas på vägen mot en permanent lösning där den roll som kommunerna eller sammanlutningar av kommuner spelar vid främjande av sysselsättningen utvidgas. Enligt Helsingfors borde detta uttryckas klart i regeringens proposition.

Kommunförbundet och samtliga kommuner anser också att det uppgiftsområde som överförs genom försöket är också för snävt. Kommunerna föreslår att också arbets- och näringsbyråernas arbetsgivar- och företagsservice ska överföras till kommunerna. Enligt kommunernas åsikt beskrivs ändå nuläget och kommunernas uppgifter i huvudsak heltäckande och bra i propositionen.

Flera kommuner fäste ändå uppmärksamhet vid den brådskande lagberedningen och föreslog en normal remissbehandling utöver möjligheten till kommentarer i Dinåsiikt.fi och samrådet. Kommunförbundet och vissa kommuner påpekar att försökslagen inte har beretts i samarbete med kommunerna till skillnad från vad som i utkastet sagts om beredningen.

Kommunförbundet och flera kommuner kritiserade försökets ansökningsprocess och den svaga motiveringen till att en tredjedel av de kommuner som ansökt om att få delta i projektet ställdes utanför det. I kommentarerna påpekades bland annat att dem som ansökt om att få delta i projektet inte gavs möjlighet att komplettera sina ansökningar. Enligt kommunförbundets åsikt borde alla kommuner som förbundit sig till en viss minimiinsats och anmält sig till försöket ges möjlighet att delta i försöket..

Flera kommuner uttryckte sin oro för huruvida försöksområdenas resurser ska räcka till. Kommunerna var bekymrade för huruvida tillräckligt med personresurser överförs från arbets- och näringsbyråerna till försöksområdena på frivillig basis. Oron gällde också bland annat kompetensen och motivationen hos dem som förflyttas.

I kommunernas åsikter syntes också en del missförstånd och oklarheter angående lagförslaget. Alla kommentatorer hade inte insett att propositionen inte gäller kommunernas allmänna ansvarsområde till någon del. I kommentarerna funderade man bland annat på att kommunerna inte själva kan göra anskaffningar av sysselsättningsservice för sitt allmänna ansvarsområde. Lagförslaget liksom finansieringen av den service som avses i det med sysselsättningsanslag gäller endast service som avses i denna lag. Försöksområdena använder statens sysselsättningsanslag för statens räkning och för ändamål som anges i det aktuella momentet i statsbudgeten inom de ramar som anges i denna lag. De anställda som förflyttas från arbets- och näringsbyråerna och ställs under försöksområdenas ledning och tillsyn under försökstiden får av samma orsak utföra endast de uppgifter som avses i denna lag. Deras anställningsförhållande till arbets- och näringsbyrån kvarstår oförändrat, och deras arbetsinsats ska styras till de uppgifter som

genom denna lag överförs från staten till försöksområdena. I annat fall skulle inte de lönekostnader som betalas av arbets- och näringsbyråernas omkostnader kunna godkännas på det sätt som avses i statsbudgeten och i lagen om den.

I kommunernas kommentarer förekom det också oklarhet beträffande huruvida kommunerna får producera den service som avses i lagförslaget själv i stället för att utnyttja köpta tjänster som konkurrensutsatts av arbets- och näringsbyråernas och närings-, trafik- och miljöcentralerna. Lagförslaget innehåller inte något förbud mot att försöksområdena själva producerar service.

Kommunförbundet och Tammerfors föreslog att 11 §, som gäller sysselsättningsförpliktelse, skulle strykas i försökslagen. Kommunernas förslag förefaller vara ett generellt önskemål som inte hänför sig bara till försöket, eftersom kommentatorerna hänvisar till att utgifterna för sysselsättningsförpliktelsen har ökat i kommunerna och binder redan en betydande del av också de resurser som kommunerna reserverat för lönesubventionerad sysselsättning.

I kommunernas kommentarer förekom också en del önskemål om att finansieringen för det statsfinansierade försöket skulle utökas till att täcka bland annat de lokalkostnader som uppstår för kommunerna om de hyr nya lokaler för försökets anställda som gemensamma lokaler för dem som förflyttas från arbets- och näringsbyråerna och dem som redan sköter sysselsättningsfrämjande uppgifter i kommunerna samt personal som anställs i framtiden. Kommunerna önskade också vid behov tilläggsresurser från arbets- och näringsbyrån under försökstiden samt vid behov flexibel fullmakt att använda momentet för statens sysselsättningsutgifter. Det är dock skäl att påpeka att de i lagen avsedda personresurser som överförs till kommunerna från arbets- och näringsbyråerna liksom de resurser som blir kvar hos arbets- och näringsbyrån utgör en helhet för statens och försöksområdenas i denna lag avsedda uppgifter för främjande av sysselsättningen som är avsedd att fördelas på ett skäligt sätt mellan arbets- och näringsbyråerna och försöksområdena. Även de riktgivande kvoterna för användningen av sysselsättningsanslagen ska fördelas på riksomfattande nivå på ett skäligt sätt mellan arbets- och näringsbyråerna och försöksområdena. Kommunerna kan inte tillhandahållas personresurser eller sysselsättningsanslag enbart utifrån deras egna utgångspunkter.

Kommunerna har stora kunskapsbehov när det gäller arbets- och näringsförvaltningens kunduppgifter. Kommentatorerna förmedlar önskemålet att andra kommunalt anställda inom andra ansvarsområden än sysselsättningsservice och TYP-verksamhet för försökets del skulle ha tillgång till arbets- och näringsförvaltningens kunduppgifter som är sekretessbelagda med stöd av offentlighetslagen. Detta önskemål är dock inte förenligt med allmänna dataskyddsförordningen eller dataskyddslagen, som kompletterar förordningen.

I kommunernas kommentarer önskade man också att arbets- och näringsbyråernas och försöksområdena skyldighet att samarbeta skulle preciseras och utvidgas.

Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas kommentarer

Via tjänsten Dinåsi.fi kom kommentarer från samtliga femton arbets- och näringsbyråer. Från varje arbets- och näringsbyrå kom flera kommentarer, av vilka en företrädde byrån som organisation och de andra enskilda tjänstemän. Av närings-, trafik- och miljöcentralerna kommenterade centralerna i Nyland, Egentliga Finland, Tavastland, Birkaland, Mellersta Finland, Norra Karelen, Södra Savolax, Österbotten, Södra Österbotten, Norra Österbotten och Kajanaland för-

slaget. Centralerna i Nyland, Norra Karelen och Södra Savolax lämnade en gemensam kommentar tillsammans med områdets arbets- och näringsbyrå. Via tjänsten Dinåsikt.fi erhöles dessutom respons från NTM-centralernas och arbets- och näringsbyråernas förvaltnings- och utvecklingscenter.

Dessa remissinstansers kommentarer som försvarade förslaget gällde i huvudsak arbetsfördelningen mellan arbets- och näringsbyråerna och försöksområdena i fråga om arbetsgivar- och företagsservicen. NTM-centralerna och arbets- och näringsbyråerna understödde att arbetsgivar- och företagsservicen i enlighet med förslaget fortsätter att omfattas av arbets- och näringsbyråernas befogenheter. I enskilda kommentarer fördes också fram förslagets i sig goda målsättningar att utveckla främjandet av sysselsättningen och att analysera effekterna av försöket samt att möjliggöra informationsstyrning.

NTM-centralerna och arbets- och näringsbyråerna förde i egenskap av nuvarande sysselsättningsfrämjande aktörer fram rikligt med orosmoment i anslutning till försöket liksom sina erfarenheter av tidigare försök. I kommentarerna återkommer oron för risker för deloptimering i samband med att uppgifter överförs till kommunerna. I kommentarerna hänvisas till att kommunerna hänvisat arbetslösa i synnerhet till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och man misstänker att kommunalekonomiska intressen inverkar på servicehandledningen så att kommunerna framför allt försöker undvika att betala sin andel av arbetsmarknadsstödet på sätt som inte i första hand främjar en arbetslös persons sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden och som ökar de totala kostnaderna för främjande av sysselsättningen.

NTM-centralerna och arbets- och näringsbyråerna uttryckte i sina kommentarer oro för att uppgifterna i anslutning till främjande av sysselsättningen kommer att splittras mellan arbets- och näringsbyråerna och försöksområdena, särskilt vad gäller uppgifterna i anslutning till utkomstskyddet för arbetslösa, likabehandlingen av kunderna, försökets negativa inverkan på arbetskraftens rörlighet, sysselsättningsanslagens fördelning mellan arbets- och näringsbyrån och kommunförsöken inom dess område samt bemötandet av de anställda som förflyttas från arbets- och näringsbyråerna och ställs under försöksområdenas ledning och uppsyn.

Serviceproducenternas kommentarer

Av de aktörer som producerar arbetskraftsservice kommenterades förslaget av Henkilöstöpalveluyritysten liitto HPL, Suomen Kasvupalveluiden tuottajat ry Kaska och Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf.

Henkilöstöpalveluyritysten liitto HPL framförde i sin respons att regeringens proposition borde utökas med den privata arbetsförmedlingens roll och de privata serviceproducenternas betydelse samt en flerproducentmodell. Kommunerna borde uppmuntras att samarbeta med privata serviceproducenter även i fortsättningen. HPL är oroat för att arbetskraftsservicen och servicemodellerna splittras samt för propositionens konsekvenser för arbetskraftens regionala rörlighet.

Också Suomen Kasvupalveluiden tuottajat ry Kaska betonar i sitt ställningstagande de privata serviceproducenternas roll och efterlyser representanter för serviceproducenterna i försöksområdenas samarbetsorgan. Kaska uttrycker oro för servicens jämlikhet i försöksområdena. Eftersom den service som kommunerna anskaffar inte kan vara förpliktande på det sätt som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, är servicen ojämlig och serviceutbudet snedvrids.

Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf betonar i sin respons att arbets- och näringsförvaltningen och försökskommunerna bör få uppgifter om en arbetslös arbetssökandens frivilliga

utbildning ur studiedatasystemet VIRTIA (högskolornas nationella datalager). Dessutom ansåg rektorsrådet att lagförslaget bör motsvara arbetsförvaltningens nuvarande praxis då en arbetslös arbetsökande som deltar i utbildning rapporterar om sina studier i stället för den som tillhandahåller utbildningsservicen. Dessutom föreslås att arbetslösa högskoleutbildade invandrare eller invandare som är intresserade av högskolestudier ska hänvisas till de yrkeshögskolor som tillhandahåller förberedande utbildning för invandrare.

Arbetsmarknadsorganisationernas kommentarer

Av arbetsmarknadsorganisationerna kommenterades förslaget av Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Företagarna i Finland, Finlands näringsliv EK, Arbetsgivarna för servicebranscherna PALTA rf samt Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf. De som gav respons anser att förslagets målsättningar är bra och kan understödjas. Förslaget skapar en möjlighet att utnyttja sektorsövergripande service och flerproducentmodellen bättre vid främjande av sysselsättningen. Det anses bra att arbets- och närings servicen slås samman med kommunernas service som stödjer sysselsättning och funktionsförmåga.

I FFC:s kommentarer betonas att de som får inkomstrelaterad utkomstskydd för arbetslösa inte hör till kommunförsökets kundmålgrupp med undantag för vissa specialgrupper. Även andra arbetslösa med inkomstrelaterad skydd som inte omfattas av försöket har särskilda servicebehov. Sålunda är det viktigt att utveckla även servicen för dem vid arbets- och näringsbyrå under försöket. Det behövs särskilt satsningar på service i början av arbetslösheten och på service i anslutning till arbetsförmågan.

Företagarna i Finland betonar i sin respons att försöket riktar sig till dem som befinner sig i en svårare ställning på arbetsmarknaden. Under beredningen har företagsamhet ändå beaktats tillräckligt som en sysselsättningsmöjlighet. Företagsamhet och företagarlignande arbete borde identifieras som en sysselsättningsmetod i synnerhet för målgrupperna invandrare och unga. Utgångspunkt för beredningen måste vara i synnerhet och nästan uteslutande arbetslösa arbetsökandes och å andra sidan företagens tillgång till service så att man samtidigt beaktar att administrationen måste lättas upp.

Finlands näringsliv anser att för arbetsgivarföretagen är en svaghet hos kommunförsöken att servicen hotar att splittras och differentieras. Företagens rekryteringsbehov följer inte kommuneller områdesgränser. För att stödja rörligheten är det viktigt att stärka den s.k. flerproducentmodellen i försöksområdena genom att utnyttja samarbete med privata utbildningsproducenter, personaltjänsteföretag samt social- och hälsovårdstjänsteföretag.

Palta rf anser att man i försöken borde eftersträva allt större effektivitet genom att samordna statens och kommunernas samt den privata och tredje sektorns resurser, kompetens och service. Försökets samarbetsorgan borde i ett så tidigt skede som möjligt ta med även den privata och tredje sektorns serviceutbud i beredningen. Regeringens utkast till proposition ger ännu inte en tillräckligt klar bild av hur kommunerna och arbets- och näringsförvaltningen kommer att utveckla företagsservicen. Det vore av största vikt i försöken att säkerställa enhetlig företagsservice i alla områden.

Enligt MTK:s åsikt borde det synas bättre i förslaget att det handlar om samarbete och flera aktörer. MTK påpekar att i stället för (sysselsättningsfrämjande) köpta tjänster som kommunerna själva konkurransutsätter och anskaffar vore det bra med ett klart omnämmande (av att de kan användas på kommunernas egen bekostnad, och hur de kan utnyttjas i serviceprocesserna).

RP 87/2020 rd

MTK föreslås att områdets företag och näringsliv, serviceproducenter tas med i samarbetsorganen/hörs, så att arbetsgivar- och företagsamhetsaspekten kan stärkas.

Personalorganisationernas kommentarer

Fackförbundet Pro och Työ- ja elinkeinohallinnon henkilöstöliitto THHL ry föreslår i sina kommentarer att förslaget borde preciseras i fråga om vem som ansvarar för den allmänna ledningen av sysselsättnings servicen under försöket, innehållet i arbets- och näringsbyråernas och försöksområdets skyldighet att samarbeta samt ansvaret för till exempel skadestånd. Enligt organisationernas åsikt borde personalens ställning preciseras ytterligare i förslaget, såsom försökets inverkan på anställningsvillkoren, de lagstadgade samarbets- och arbetarskyddsskyldigheterna och beskrivningen av skötseln av förtroendeverksamheten, genomförandet av arbetsgivar skyldigheterna och trygandet av personalens motivation i arbetet.

Enligt Fackförbundet Pro:s åsikt är det motiverat att genomföra det försök som beskrivs i regeringens proposition och att ansvaret för att ordna försöket återgår på staten när försöket avslutas vid utgången av 2022. Det regionala och kommunbaserade försöket svarar inte på utmaningen som gäller arbetskraftens rörlighet. Det borde skrivas in i förslaget att personalen och intressebevakningsorganisationerna involveras i uppföljningen.

Työ- ja elinkeinohallinnon henkilöstöliitto THHL ry uttrycker sin oro för försökens omfattning och för att servicen för kunden splittras ännu mera. Det bör beskrivas i förslaget hur arbets- och näringsbyråernas resurser tryggas så att de förmår producera den service som deras kundbehov förutsätter. För arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenters del bör det preciseras vilka saker som sköts inom den riksomfattande kundservicen och i vilken utsträckning.

Andra organisationer

Organisationsaktörer som kommenterade proposition var Suomen Psykologiliitto ry, Nyföretagarcentralerna i Finland (SUK) rf, SOSTE, Työttömien Keskusjärjestö ry och Handikappforum rf. Kommentarer lämnades dessutom av FRK Kontti-Återvinningsvaruhuskedjan och Koh-taamo-projektet (ESR).

I organisationernas kommentarer återkom vikten av att undersöka effektiviteten och säkerställa att organisationsaktörer är representerade i arbetsgrupperna liksom vikten av sociala konsekvenser och välbefinnandemätare i uppföljningen, eftersom arbetssökande som befinner sig i en svag ställning på arbetsmarknaden ingår i målgruppen. Olika organisationer påpekade att servicens tillgänglighet måste ombesörjas. Möjligheten att intensifiera samarbetet mellan staten, kommunerna, företagslivet och tredje sektorn för att skapa en högklassig och obruten väg till sysselsättning för arbetslösa arbetssökande sågs som en positiv sak.

Suomen Psykologiliitto ry påpekar särskilt att alla kunder ska ha möjlighet att få AVO-psykologservice i enlighet med den nuvarande lagstiftningen. Handikappforum rf betonar åter att försöksområdena och servicen enligt försöket måste vara tillgängliga. Handikappforum rf anser dessutom att det är viktigt att samarbetet i fråga om kommunförsöken för sysselsättning, arbetsförmågeprogrammets försöksprojekt och servicehelheternas uppbyggnad förverkligas och säkerställs. SOSTE påpekar också att mellanarbetsmarknadsaktörernas roll bör erkännas och trygkas när det gäller servicen för dem som är svåra att sysselsätta.

Nyföretagarcentralerna i Finland (SUK) rf föreslår att bedömningen av effekterna utökas med ett omnämnande av företagsamhet. Försöket har stor betydelse för dem som blir företagare,

eftersom beviljandet av startpenning överförs till försöksområdena. Verksamhetsmodellen för beviljande av startpenning bör bedömas som en helhet innan försöken inleds. Dessutom bör det säkerställas att service och strukturer som överlappar Nyföretagarcentralerna inte införs i försöksområdena. Työttömien Keskusjärjestö ry ifrågasätter att arbets- och näringsbyrån ska fortsätta sköta företags servicen. Työttömien Keskusjärjestö ry betonar tredje sektorns roll i försöket. FRK Kontti-Återvinningsvaruhuskedjan påminner om vikten av att beakta social- och hälsovårdsreformen när försöken genomförs. Dessutom bör det säkerställas att kommunernas servicehandledning inte påverkas av ekonomiska omständigheter som försätter de arbetslösa i ojämlig ställning. Kohtaamo-projektet påpekar att när servicemodellerna byggs upp är det viktigt att beakta de befintliga Navigatorerna och deras sektorsövergripande service.

Via tjänsten Dinäsikt.fi kom dessutom kommentarer från några enskilda. Några av dessa kommentarer gällde invandrarna som kundgrupp. Kommentatorerna ifrågasatte huruvida kunder kan hänvisas till annan service än andra arbetssökande på grund av att de är invandrare.

Hur kommentarerna har beaktats

Kommunernas önskemål att uppgifter som gäller arbetsgivar- och företags service ska ges försöksområdena beaktades på följande sätt. Försöksområdena gavs rätt att spara arbetsplatsmeddelanden i arbets- och näringsbyråernas kunddatasystem (URA-systemet) och möjlighet att föreslå för arbetsgivarna att en arbetsplats ska tillsättas med en försöksområdeskund och att uppgift om förslaget ska antecknas i URA-systemet. Det är fråga om en möjlighet, inte en skyldighet, för försöksområdena, och arbets- och näringsbyråerna föreslår fortfarande arbetstagare för samma företag kunder på nationellt sätt.

Man beaktade också kommunernas önskemål om att kommuner som är villiga att delta i försöket inte skulle ställas utanför det. Till förslaget har till följd av kommentarerna fogats en paragraf enligt vilken fler kommuner kan godkännas för försöket senare genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen

Rådet för bedömning av lagstiftningen har bedömt utkastet till proposition och gett utlåtande Dnr: VN/11357/2019-VNK-2 om det den 16 mars 2020. Enligt bedömningsrådets utlåtande är utkastet till proposition en kompakt helhet som ger en bra uppfattning om propositionen bakgrund, målsättningarna och kommunförsöket. Enligt bedömningsrådets åsikt är propositionen åskådlig (figurer, tabeller), och konsekvensbedömningen ger en tämligen bra uppfattning om konsekvensernas storleksklass och konsekvenserna för olika aktörer.

Bedömningsrådet anser att de största bristerna i utkastet till proposition är för det första att det saknas en ordentlig försökskonstellation. Bedömningsrådet anser att det är svårt att bedöma resultaten på ett tillförlitligt sätt och anser att man kunde utnyttja randomisering eller stegvis införande i försöket, så att resultaten skulle kunna bedömas på ett tillförlitligt sätt.

Bedömningsrådet anser att en annan stor brist är att man inte har begärt yttranden om propositionen. Bedömningsrådet anser att det förblir oklart utifrån propositionen varför ingen remissbehandling ordnats och huruvida alla intresserade hade möjlighet att kommentera propositionen i portalen Dinäsikt.fi.

För det tredje anser bedömningsrådet att försökets konsekvenser för företagen borde behandlas i propositionen.

Det har inte gått att omstrukturera försökskonstellationen till följd av bedömningsrådets utlåtande på grund av den målsatta tidtabellen för beredningen av regeringens proposition. I det avsnitt i propositionen som gäller alternativ och deras konsekvenser ges bakgrund till hur försökets kundgrupp har valts ut vid beredningen. Målgruppen har valts på den grunden att ett omfattande servicebehov är utmärkande för en del av dem som hör till kundgruppen. Kunder med ett omfattande servicebehov tros också ha mest nytta av försöket.

Bedömningsrådets andra påpekande som gällde att normal remissbehandling inte ordnats och att denna omständighet inte förklarats har beaktats i avsnitt 5 som gäller beredningen av propositionen. Strävan har varit att ersätta remissbehandlingen med kommentarer via tjänsten Dinåsikt.fi för att påskynda beredningen.

Bedömningsrådets påpekande att det saknas beskrivning av konsekvenserna för företagen har beaktats genom att avsnitt 4.2.3 om samhällliga konsekvenser har utvidgats i någon mån. Redan i det utkast som tillställdes bedömningsrådet beskrevs den omständigheten att försöket har just inga konsekvenser för de företag från vilka staten för närvarande anskaffar offentlig arbetskrafts- och företagsservice, eftersom staten anskaffar också alla köpta tjänster som avses i denna lag och som försöksområdena ordnar för sina kunder. Med anledning av bedömningsrådets utlåtande har propositionen utökats med en bedömning av konsekvenserna för företagen av tillgången till sysselsättning.

7 SPECIALMOTIVERING

7.1 Lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen

1 §. Lagens syfte. I paragrafen föreskrivs det om den föreslagna lagens syfte. I lagen föreslås bestämmelser om ett tidsbegränsat försök, under vilket kommunerna och samkommuner som består av flera kommuner inom sitt område i stället för arbets- och näringsbyrån ska ordna en del av den service som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och integrationslagen samt i stället för arbets- och näringsbyrån ge vissa arbetskraftspolitiska utlåtanden som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

2 §. Definitioner. I paragrafen definieras vissa begrepp som avses i lagen. Med *arbetslös* avses i lagen en i 1 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice definierad person som inte står i ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande eller på det sätt som avses i 2 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa är sysselsatt på heltid som företagare eller i eget arbete i mer än två veckor utan avbrott eller inte är studerande på heltid enligt det kapitlet; som arbetslös betraktas även den som står i ett anställningsförhållande och som är permitterad på heltid eller vars ordinarie arbetstid per vecka är under 4 timmar.

Med *arbetsökande* avses en enskild kund vars jobbsökning är i kraft på det sätt som avses i 2 kap. 1 och 2 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Enligt 2 kap. 1 § i den lagen inleds en enskild kunds jobbsökning den dag då kunden elektroniskt begär det via den för ändamålet avsedda nättjänsten eller personligen på arbets- och näringsbyrån och han eller hon registreras som arbetssökande i arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem. Arbets- och näringsmyndigheterna kan också godkänna en begäran som framförts på annat sätt. Jobbsökningen upphör på det sätt som anges i 2 kap. 1 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Bestämmelser om hur jobbsökning för utlänningar inleds och avslutas finns i 2 kap. 2 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Enligt den paragrafen ska som arbetssökande enligt kapitlets 1 § registreras sådana medborgare i andra stater som på basis av internationella

avtal om arbetskraftens fria rörlighet som är förpliktande för Finland har rätt att utan arbets- och näringsbyråns arbetskraftspolitiska prövning komma till Finland för att söka arbete och förvärvsarbeta. Avtal om arbetskraftens fria rörlighet är avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EGT L1, 3.1.1994) och fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen (FördrS 102–103/94), avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Schweiziska edsförbundet, å andra sidan, om fri rörlighet för personer (FördrS 37–38/2002) samt överenskommelsen om gemensam nordisk arbetsmarknad (FördrS 40/83). Medborgare i EU- och EES-länder och deras familjemedlemmar även om dessa inte är medborgare i ett EU-/EES-land ska registreras som arbetssökande, om de begär att deras jobsökning ska inledas på det sätt som avses i den föreslagna 1 §.

I 2 kap. 2 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice finns bestämmelser om hur personer som inte är medborgare i EU- och EES-länder eller familjemedlemmar till dem registreras som arbetssökande. Om inte något annat följer av internationella avtal som är förpliktande för Finland registreras andra utländska medborgare och statslösa personer som arbetssökande förutsatt att de har rätt att förvärvsarbeta med stöd av ett uppehållstillstånd och tillståndet inte är förenat med några begränsningar som gäller arbetsgivaren.

Begränsningar som gäller arbetsgivaren ska särskiljas från branschvisa begränsningar, som inte hindrar registrering som arbetssökande. Begränsningar som gäller arbetsgivaren och som utgör hinder för registrering som arbetssökande kan gälla endast uppehållstillstånd för arbetstagare, men inte andra uppehållstillstånd. En begränsning som gäller arbetsgivaren är i allmänhet att uppehållstillståndet gäller endast för anställning hos en eller flera specificerade arbetsgivare. I ett sådant fall kan personen således inte registreras som arbetssökande. Oftast beviljas dock uppehållstillstånd för arbetstagare för en viss bransch. En branschvis begränsning av uppehållstillståndet för arbetstagare hindrar inte registrering som arbetssökande.

Med stöd av 2 kap. 2 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskraft och företagsservice upphör giltigheten för utländska arbetssökandes jobsökning, om de inte längre uppfyller de villkor för registrering av utlänningar som arbetssökande som anges i 1 eller 2 mom. i paragrafen. Avsikten är att det i den handbok som gäller försöket ska ges en närmare beskrivning av tillämpningen av dessa villkor.

Med *person med ett främmande språk som modersmål* avses en i 4 § 1 mom. 8 punkten i lagen om statsandel för kommunal basservice avsedd person som anmält till det i 3 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009) avsedda befolkningsdatasystemet att hans eller hennes modersmål är något annat än finska, svenska eller samiska.

Med *invandrare* avses en i 3 § 3 punkten i integrationslagen avsedd person som flyttat till Finland och som vistas i landet med ett tillstånd som beviljats för annat än turism eller därmed jämförbar kortvarig vistelse, vars uppehållsrätt har registrerats eller som har beviljats uppehållskort.

Med *invandrare* avses t.ex. inte personer som söker internationellt skydd eller personer som vistas i landet med eller utan visum. Med *invandrare* avses inte heller en person som ansöker om första uppehållstillstånd eller om registrering av uppehållsrätt, innan uppehållstillståndet eller registreringen har beviljats. Med *invandrare* avses i den föreslagna lagen inte heller finska medborgare, även om deras modersmål är något annat än finska, svenska eller samiska. En i den föreslagna lagen avsedd *invandrare* kan för närvarande omfattas av de inledande tjänster som anges i integrationslagen, eller hans eller hennes integrationstid kan anses ha upphört på

det sätt som anges i den lagen. Många invandrare som avses i den föreslagna lagen har fortfarande ett främmande språk som modersmål.

Med *sysselsättningsfrämjande service* avses i enlighet med 1 kap. 5 § 1 mom. 15 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa jobbsökarträning, karriärträning, arbetskraftsutbildning och arbetssökandes frivilliga med arbetslöshetsförmån stödda studier enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, prövning enligt 4 kap. 5 § 1 mom. 1 punkten (arbetsprövning och utbildningsprövning) och 2 punkten (arbetsprövning) i den lagen, arbetskraftsutbildning enligt lagen om yrkesutbildning, frivilliga studier enligt 22–24 § i integrationslagen och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Med *försöksområde* avses i lagförslaget en ett område som bildas av kommunen självständigt eller tillsammans med andra kommuner och som på det sätt som avses i 1 § i stället för arbets- och näringsbyråerna ordnar service.

3 §. Försöksområden. De områden där försök ska göras är enligt förslaget inom Södra Österbottens arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av Seinäjoki och Ilmajoki, inom Södra Savolax arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av S:t Michel, Juva, Hirvensalmi, Mäntyharju, Kangasniemi och Puumala samt Nyslotts försöksområde, inom Tavastlands arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av Tavastehus, Hattula och Janakkala och det försöksområde som bildas av Lahtis, Hollola, Asikkala, Kärkölä och Orimattila, inom Kajanalands arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av Hyrynsalmi, Kajana, Kuhmo, Sotkamo, Suomussalmi, Paltamo och Ristijärvi, inom Mellersta Finlands arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av Jyväskylä, Laukaa, Muurame och Äänekoski, inom Lapplands arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av Rovaniemi, Torneå, Kemijärvi och Sodankylä, inom Birkalands arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av landskapets alla 22 kommuner, inom Österbottens arbets- och näringsbyrås område Karlebyns försöksområde, inom Norra Karelen arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av Joensuu, Outokumpu, Liperi, Polvijärvi och Kontiolahti, inom Norra Österbottens arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av Uleåborg, Hailuoto, Ii, Kempele, Limingo, Lumijoki, Tyrnävä och Muhos och det försöksområde som bildas av Brahestad, Pyhäjoki och Siikajoki, inom Norra Savolax arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av Kuopio, Idensalmi, Lapinlahti, Siilinjärvi, Sonkajärvi och Vieremä, inom Satakunta arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av Björneborg och Kumo, inom Nylands arbets- och näringsbyrås område Esbo försöksområde, Helsingfors försöksområde och det försöksområde som bildas av Vanda och Kervo och inom Egentliga Finlands arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av Salo och Marttila och det försöksområde som bildas av Åbo, Laitila, Pemar, Sagu och Nystad.

De ansökningar som kommit in från dessa områden uppfyller de på förhand angivna villkoren. De projektplaner som lagts fram är tillräckligt mångsidiga, konkreta och genomförbara. Dessutom meddelar många kommuner att de satsar omfattande extra resurser på försöket. När det gäller ansökan från kommunerna i Birkaland har dessa kommuner den fördelen att de kan utnyttja resultaten av det tidigare försöket och utvidga verksamhetsmodellen som en del av kommunernas gemensamma serviceplattform. En annan grupp av sökande har dessutom den fördelen att försöket har koppling till befintliga projekt som finansieras av Europeiska socialfonden ESF.

4 §. Försöksområdeskunder. I paragrafen föreslås bestämmelser den kundgrupp som ska omfattas av försöket. Försöksområdeskunder är enligt 1 mom. de arbetslösa arbetssökande, arbetssökande som är sysselsatta och arbetssökande som deltar i sysselsättningsfrämjande service vars

hemkommun finns inom försöksområdet, och som i enlighet med 1 punkten i momentet inte uppfyller villkoren för erhållande av inkomstrelaterad dagpenning enligt 5 kap. 2 § 1 mom. eller 6 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller som i enlighet med 2 punkten i momentet är under 30 år, invandrare eller personer med ett främmande språk som modersmål. För att höra till en kundgrupp ska kunden uppfylla tre villkor. För det första ska kunden vara en arbetslös arbetssökande, en arbetssökande som är sysselsatt eller en person som deltar i sysselsättningsfrämjande service. För det andra ska hans eller hennes hemkommun finnas inom ett av de försöksområdena enligt 3 § som bildas av en kommun eller kommungrupp. För det tredje ska kunden vara en person som inte har rätt till inkomstrelaterad dagpenning.

Till den målgrupp som avses i 1 mom. 2 punkten ska enligt förslaget höra de arbetslösa arbetssökande, arbetssökande som är sysselsatta och personer som deltar i sysselsättningsfrämjande service som har hemkommun inom försöksområdet och som är under 30 år, invandrare eller personer med ett främmande språk som modersmål. Dessa grupper ska vara kunder hos försöksområdet oberoende av om de får inkomstrelaterad dagpenning eller inte.

Försöksområdeskunder är enligt 2 mom. de personer som hör till de kundgrupper som avses i 1 mom. som vid ikraftträdandet av den föreslagna lagen har anmält sig som arbetslösa arbetssökande, och de personer som hör till de ovannämnda kundgrupperna som under försöket anmäler sig som arbetslösa arbetssökande och som arbets- och näringsbyråerna överför till att bli kunder hos försöksområdet. Med stöd av paragrafen ska de personer som redan är kunder hos arbets- och näringsbyråerna och som hör till kundgruppen samt de personer som under försökstiden anmäler sig som kunder överföras till att bli kunder hos försöksområdena. Huruvida en person uppfyller förutsättningarna för en kundrelation ska bedömas utifrån tidpunkten då personen i fråga anmäler sig som arbetslös. Kundrelationen hos försöksområdet ska i regel gälla under hela försökstiden, även om kunden i ett senare skede inte längre skulle uppfylla förutsättningarna för kundrelationen. Däremot upphör kundrelationen hos försöksområdet om kundens hemkommun ändras och den nya hemkommunen inte hör till försöksområdet.

5 §. Överföring av en kund till ett försöksområde. I paragrafen föreslås bestämmelser om när en person blir kund hos försöksområdet. Enligt 1 mom. ska arbets- och näringsbyråerna överföra de arbetslösa arbetssökande, arbetssökande som är sysselsatta och arbetssökande personer som deltar i sysselsättningsfrämjande service som hör till de i 4 § avsedda kundgrupperna till att bli kunder hos försöksområdet. Vid överföringen ska automatisk databehandling användas. Den arbetslösa arbetssökande och den arbetssökande person som deltar i sysselsättningsfrämjande service samt försöksområdet ska underrättas om överföringen.

Enligt 2 mom. kan arbets- och näringsbyrån också överföra en sådan person till att bli kund hos försöksområdet som senast sju dagar efter det att jobbsökningen inletts eller en ändring av jobbsökningen anmälts hör till en kundgrupp som avses i 4 §. Genom bestämmelsen utsträcks kundrelationen inom försöksområdet till att omfatta dem som anmäler sig som arbetssökande några dagar före början av en arbetslöshet som de känner till, och som på grund av att de anmäler sig på förhand ännu inte är arbetslösa arbetssökande och därför inte uppfyller de förutsättningar för att bli kund hos försöksområdet som anges i 4 §. Enligt förslaget ska överföringen vara beroende av prövning. Avsikten är att kunden ska överföras till att bli kund hos försöksområdet för att den slumpmässiga anmälningdagen inte ska komma att utgöra ett kriterium för urvalet av kunden till en kundgrupp inom försöksområdet när kundens arbetslöshet de facto börjar inom sju dagar.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om att arbets- och näringsbyrån av grundad anledning kan låta bli att göra den i paragrafen avsedda överföringen av en kund. En sådan grundad anledning kan anses vara att kundens arbetslöshet är kortvarig, att tidpunkten för när arbetslösheten upphör

är känd på förhand och att kunden under tiden för arbetslöshet de facto inte kommer att hinna få service innan jobbsökningen upphör. En grundad anledning kan också vara t.ex. att kunden kommer att permitteras i två veckor eller någon annan kortvarig tid och att arbetet därefter kommer att fortsätta. En annan grundad anledning kan anses vara att kundens arbetslöshet kommer att upphöra inom kort på grund av moderskaps- eller föräldraledighet, beväringstjänst eller någon annan motsvarande orsak.

En ytterligare grundad anledning till att en kund inte överförs till kommunförsöket kan anses vara att kunden vill utöva sina språkliga rättigheter. I 10 § i språklagen (423/2003) föreskrivs om individens språkliga rättigheter hos myndigheter. Enligt paragrafens 1 mom. har var och en rätt att använda finska eller svenska i kontakter med statliga myndigheter och tvåspråkiga kommunala myndigheter. Myndigheterna ska dessutom ordna möjlighet för den som ska höras att bli hörd på sitt eget språk, finska eller svenska. I paragrafens 2 mom. anges det att hos enspråkiga kommunala myndigheter används kommunens språk, om inte myndigheten på begäran beslutar annorlunda eller något annat föreskrivs på något annat ställe i lag. Var och en har dock rätt att bli hörd på sitt eget språk och att använda sitt eget språk i ett ärende som väcks av en myndighet och som direkt gäller grundläggande rättigheter för honom eller henne eller någon som är i hans eller hennes vård eller om myndigheten ålägger honom eller henne någon skyldighet.

I de uppgifter som överförs från staten till försöksområdena är de språkliga rättigheterna för förvaltningens kunder och serviceanvändare med stöd av 10 § 1 mom. i språklagen mer omfattande vid arbets- och näringsbyråerna än de skulle vara i enspråkiga kommuner.

Bestämmelser om kommunernas språkliga status finns i statsrådets förordning om kommunernas språkliga status åren 2013–2022. Skyldigheterna enligt språklagen gäller kommunerna inom försöksområdet oberoende av vilket slags samarbete enligt kommunallagen de bedriver för att sköta de uppgifter som enligt lagförslaget överförs från staten. Av de kommuner som hör till försöksområdena är Esbo, Helsingfors, Karleby, Åbo och Vanda tvåspråkiga. I dessa kommuner ska kundernas språkliga rättigheter i fråga om de tjänster som försöksområdet ordnar vara desamma som i fråga om de tjänster som ordnas av statliga myndigheter. De övriga kommunerna inom försöksområdena är enspråkiga och finskspråkiga. I dem kommer rättigheterna för dem som hör till den svenskspråkiga språkminoriteten att försvagas i förhållande till den språkliga minoritetens rättigheter vid arbets- och näringsbyråerna, som är statliga myndigheter. Enligt förslaget kan arbets- och näringsbyrån låta bli att överföra en kund till att bli kund hos ett försöksområde, om kundens hemkommun är enspråkig och kunden vill använda svenska när han eller hon anlitar service som avses i den föreslagna lagen.

6 §. *Upphörande och inledande på nytt av en kundrelation.* I paragrafen föreslås bestämmelser om hur en kundrelation hos ett försöksområde upphör respektive inleds på nytt.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om upphörande av en kundrelation hos försöksområdet. Enligt momentet ska på upphörande av kundrelationen med en arbetssökande som har hänvisats till att bli kund hos försöksområdet tillämpas vad som i 2 kap. 1 § 2 mom. och 2 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om upphörande av jobbsökningens giltighet. Enligt de bestämmelserna upphör en jobbsökning att vara i kraft om den arbetssökande meddelar att han eller hon inte längre önskar hålla sin jobbsökning i kraft, inte anlitar service hos arbets- och näringsmyndigheten inom den tid som myndigheten har satt ut och på det sätt som myndigheten förutsätter, inte inom den tid som arbets- och näringsmyndigheten har satt ut lägger fram de redogörelser om sin yrkeskompetens, arbetshistoria, utbildning och arbetsförhållanden som behövs för tillhandahållande av offentlig arbetskraftsservice, inte inom den tid och

på det sätt som överenskommit i sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den underrättar arbets- och näringsmyndigheten om hur han eller hon har följt planen, eller inte deltar i de undersökningar eller bedömningar av arbetsförmågan som är nödvändiga för att klarlägga hans eller hennes servicebehov. Avsikten är att försöksområdet samt arbets- och näringsmyndigheten (arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter) också ska kunna godkänna en begäran som framförts på annat sätt.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om inledande av ny jobsökning under försöket. Enligt förslaget inleds jobsökning på nytt på samma sätt som jobsökning inleds, på det sätt som avses i 1 mom. Om en försöksområdeskunds kundrelation har upphört, och han eller hon medan försöket pågår på nytt inleder jobsökning i enlighet med 2 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, fortsätter kundrelationen hos försöksområdet, även om de förutsättningar som anges i 4 § 1 mom. i den föreslagna lagen inte uppfylls. Syftet med bestämmelsen är att förhindra onödigt överföring av kunder från försöksområdets till statens sysselsättningservice eller omvänt under den tid som försöket pågår.

En person som varit kund hos försöksområdet kan inleda jobsökning på nytt även genom att begära om det hos försöksområdet.

7 §. Ordnande och produktion av försöksområdets service. I 1 mom. föreslås bestämmelser om en skyldighet för kommunerna i försöksområdet att ordna service. Med ansvar för att ordna offentlig service (organiseringsansvar) avses i allmänhet finansiering av tjänster och samordning av produktionen eller upphandlingen av tjänster. I försöket kommer kommunerna dock inte att finansiera den statliga arbetskraftsservice som de övertar organiseringsansvaret för, och de kommer inte att upphandla tjänster för statens räkning. Kommunerna får i försöket under sin arbetsledning en andel av statens personal som motsvarar den service som omfattas av försöket. Staten ska fortfarande svara för kostnaderna för den personal som överförs från staten, för de förmåner som försöksområdena beviljar med stöd av den föreslagna lagen och för kostnaderna för statens tjänsteupphandling, även när försöksområdet styr sina kunder till dem.

Bestämmelser om kommunens organiseringsansvar finns i 8 § i kommunallagen (410/2015). Enligt den paragrafen ska den kommun eller samkommun som ansvarar för organisationen av uppgifterna i fråga om de tjänster och andra åtgärder som ska organiseras svara för lika tillgång till tjänsterna och åtgärderna, fastställandet av behovet, mängden och kvaliteten i fråga om dem, det sätt som de produceras på, tillsynen över produktionen och för utövändet av myndigheternas befogenheter. Avsikten är att försöksområdet ska svara för kundernas servicenätverk (verksamhetsställen, öppettider) och besluta vilken service området självt ska producera och i vilken service området ska anlita de serviceproducenter som staten konkurransutsatt. Försöksområdet ska övervaka kvaliteten på sin egen tjänsteproduktion. Arbets- och näringsbyrån och närings-, trafik- och miljöcentralen ska i egenskap av upphandlande enheter och avtalsparter övervaka kvaliteten på de tjänster de upphandlar också till den del försöksområdena använder dessa köpta tjänster.

Enligt förslaget ska kommunerna inom försöksområdet vara skyldiga att inom hela området i tillräcklig utsträckning anordna all den service som omfattas av försöket, i syfte att trygga en fungerande arbetsmarknad och tillgången på kompetent arbetskraft och främja integrationen av invandrare. Inom försöksområdet kan man avtala om samarbete vid ordnandet av service. Alla kommuner i en kommungrupp inom försöksområdet behöver inte själva producera all den service som omfattas av försöket. Samtliga tjänster som försöket gäller ska dock i tillräcklig utsträckning vara tillgängliga inom försöksområdet i enlighet med samtliga kundgruppers behov. Kundbehoven kan tillgodoseas också genom riksomfattande elektroniska tjänster, olika arrangemang i fråga om verksamhetsställen och öppettider samt genom att man ordnar ambulerande

RP 87/2020 rd

tjänster. För att svara på kundernas behov kan också utnyttjas arbets- och näringsförvaltningens riksomfattande e-tjänster och dess riksomfattande kundservicecenter.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om en möjlighet för försöksområdet att på det sätt som anges i 8 § 1 mom. i kommunallagen överföra organiseringsansvaret på en annan kommun. Avsikten är att kommunen ska kunna avtala om att överföra organiseringsansvaret på en annan kommun inom samma försöksområde. I 8 kap. i kommunallagen finns bestämmelser om formerna för samarbetet mellan kommunerna. Formen för offentligrättsligt samarbete mellan kommuner kan vara ett gemensamt organ, en gemensam tjänst, ett avtal om skötsel av en myndighetsuppgift och en samkommun. Enligt 51 § i lagen kan en kommun sköta en uppgift för en eller flera kommuners räkning så att kommunerna har ett gemensamt organ som svarar för skötseln av uppgiften. Den kommun som sköter uppgiften kallas ansvarig kommun.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om tillämpningen av bestämmelserna om anskaffning av service i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice på försöksområden. Organiseringsansvaret innebär inte att kommunen själv ska ordna all den service som omfattas av försöket. I 1 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice finns bestämmelser om produktion och anskaffning av offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Enligt 1 mom. i den paragrafen kan arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter och närings-, trafik- och miljöcentralen producera service enligt den lagen själva eller skaffa den delvis eller helt av serviceproducenter med de anslag som i statsbudgeten anvisats för anskaffning av service. Det anslag i statsbudgeten under huvudtiteln för arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde som är avsett att främja sysselsättningen och bekämpa arbetslösheten (sysselsättningsanslag) ska användas till att särskilt stödja sysselsättningen för dem som har en svag ställning på arbetsmarknaden. Enligt 3 mom. utfärdas bestämmelser om arbets- och näringsbyråns och närings-, trafik- och miljöcentralens uppgifter vid anskaffning av service, förfarandet vid beslut om anskaffning och när anskaffningsavtalet ingås, innehållet i anskaffningsavtalet och det anskaffnings- och anbudsförfarande som föregår avtalet genom förordning av statsrådet. Bestämmelser om anskaffning av sådan service som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice finns i 1 § i statsrådets förordning om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (1073/2012). Enligt förordningen svarar närings-, trafik- och miljöcentralen för anskaffningarna av offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Arbets- och näringsbyråerna kan skaffa arbetskrafts- och företagsservice inom de gränser som närings-, trafik- och miljöcentralerna fastställer. Närings-, trafik- och miljöcentralerna och arbets- och näringsbyråerna kan även sköta anskaffningarna gemensamt. Denna behörighet kommer de att ha kvar inom försöksområdena under den tid som försöket pågår.

Avsikten är att kommunerna inom försöksområdet ska välja om de producerar servicen själva eller inom ramen för det samarbete som de bedriver eller om de använder de serviceproducenter som staten konkurransutsatt. Denna reglering kommer inte på något sätt att påverka den tjänsteupphandling eller annan upphandling som kommunerna genomför med egna medel. Kommunerna ska också med sin egen finansiering kunna upphandla tjänster hos sina anknutna enheter på samma sätt som staten gör på marknaden. Kommunerna ska dock inte ha rätt att köpa tjänster för statens räkning eller med statliga medel.

Kommunernas anknutna enheter är privaträttsliga aktörer som inte kan anförtros offentliga förvaltningsuppgifter och där uppgifterna inte kommer att skötas i tjänsteförhållande. Deras anställda skulle t.ex. inte kunna beviljas användarrättigheter till arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem.

I regel ska den behöriga närings-, trafik- och miljöcentralen eller arbets- och näringsbyrån, inom ramen för de anslag som anvisats i statsbudgeten för tjänsteupphandling, upphandla tjänster som

motsvarar den relativa andelen kunder i försöksområdena och de kundbehov som försöksområdena själva har fastställt. Om villkoren för redan konkurrensutsatta upphandlingskontrakt ändras väsentligt t.ex. i fråga om servicevolymen, antalet nya användare eller kunder eller andra villkor, ska tjänsterna konkurrensutsättas på nytt i enlighet med bestämmelserna i upphandlingslagen. Närings-, trafik- och miljöcentralen samt arbets- och näringsbyrån ska utreda försöksområdenas behov av köpta tjänster och deras synpunkter på konkurrensutsättningen t.ex. i regionens samarbetsorgan i god tid före konkurrensutsättningen.

8 §. Servicehandledning, rådgivning och service. I paragrafen föreslås bestämmelser om de uppgifter enligt lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice och integrationslagen som omfattas av försöket och som har karaktären av tjänsteproduktion, och som inte innefattar utövning av offentlig makt. Avsikten är att försöksområdet ska ordna den service för enskilda kunder som avses i 3 kap. i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice. Försöksområdet ska främja matchningen av efterfrågan och utbud på arbetskraft genom att förmedla information om lediga jobb till arbetstagarna samt genom att bedöma om arbetsplatsen lämpar sig för arbetssökanden med beaktande av arbetssökandens yrkeskompetens, arbetshistoria, utbildning och arbetsförmåga.

Med stöd av det föreslagna *1 mom.* ska försöksområdet ordna den service som avses i 4 kap. 1 och 3 § i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice för enskilda kunder. Enligt 1 § i den lagen ger arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter och närings-, trafik- och miljöcentralen information och råd om 1) lediga arbeten och jobbsökning, 2) tillgången på och anskaffning av arbetskraft, 3) utbildningsmöjligheter och andra möjligheter till kompetensutveckling, 4) arbetsmarknaden, branscher och yrken, 5) inledandet av företagsverksamhet och möjligheter att utveckla verksamheten, och om 6) service, stöd och ersättningar som står till buds för genomförande av omställningsskyddet. Försöksområdeskunderna ska fortfarande få allmän rådgivning också via de riksomfattande nättjänsterna och arbets- och näringsförvaltningens riksomfattande kundservicecenter via flera kanaler, t.ex. per telefon, chatt och e-post.

Försöksområdet ska ordna sådan vägledning för yrkesvalet och karriären som avses i 4 kap. 3 § i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice för att stödja enskilda kunder i deras yrkesval, yrkesmässiga utveckling, placering i arbetslivet och livslånga lärande.

I funktionellt hänseende inbegriper arbetsförmedlingen arbetsförmedling för såväl enskilda kunder som arbetsgivarkunder. I arbetsförmedlingen för enskilda kunder ingår att ge enskilda kunder arbetserbjudanden, att följa upp arbetserbjudanden och att ge råd om lediga jobb. Detta ska enligt förslaget höra till försöksområdenas uppgifter. Avsikten är att försöksområdena på riksomfattande nivå ska kunna ge sina enskilda kunder erbjudanden om lediga arbetsplatser. Med hänsyn till påföljdssystemet inom utkomstskyddet för arbetslösa har arbetssökanden emellertid utan att förlora rätten till arbetslöshetsförmån skyldighet att ta emot arbete endast inom ramen för de begränsningar av den regionala rörligheten och det skydd för yrkesskickligheten som anges i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Enligt 1 mom. 2 punkten ska försöksområdet ordna hänvisning för kunderna till sakkunnigbedömningar, jobbsökar-, karriär- och arbetsträning, arbetsprövning och arbetskraftsutbildning på det sätt som föreskrivs om dem i 4 kap. 2, 4 och 5 § samt 5 kap. i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice. De bedömningar som avses i 4 kap. 2 § i den lagen görs i syfte att utreda enskilda kunders kompetens, yrkesskicklighet, lämplighet och alternativ i fråga om arbete, företagsverksamhet och utbildning. Till dessa bedömningar hör också inledande kartläggningar enligt 9 § i integrationslagen, där invandrarens förutsättningar för sysselsättning, studier och annan integration samt behoven av språkutbildning och andra integrationsfrämjande åtgärder

och tjänster preliminärt bedöms. Enligt förslaget ska ansvarsområdet kunna producera denna service självt eller anlita de serviceproducenter som staten konkurrensutsatt.

Den service som avses i 1 mom. 2 punkten och som hör till den service för enskilda kunder som anges i 4 kap. 4 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice omfattar jobbsökarträning, karriärträning (klarläggande av alternativ för yrkesvalet och karriären, sökande till yrkesutbildning och utveckling av arbetslivsfärdigheter) och arbetsträning (träning för placering i arbete och utbildning som sker på arbetsplatsen). Den service som avses i 4 kap. 5 § i den lagen gäller anvisande av arbetssökande till utbildningsprövning eller arbetsprövning. I 5 kap. i den lagen föreskrivs det om arbetskraftsutbildning. Anvisande av sökande till arbetskraftsutbildning ska hör till försöksområdets uppgifter. Försöksområdet ska dock inte svara för antagningen av studerande till utbildning enligt 5 kap. 3 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice eller för avbrytandet av utbildningen eller meddelande av villkoren för avbrytandet till arbets- och näringsbyrån enligt 5 § i det kapitlet.

Enligt 1 mom. 3 punkten ska invandrare som avses i integrationslagen erbjudas också den service som avses i 2 kap. i den lagen. Försöksområdet ska ordna sådan vägledning och rådgivning för invandrare om integrationsfrämjande åtgärder och tjänster samt om arbetslivet som avses i 8 § i integrationslagen. Försöksområdet ska enligt förslaget inleda en inledande kartläggning enligt 10 § i integrationslagen för en invandrare som är arbetslös arbetssökande, och vid behov hänvisa invandraren till tjänster hos en annan myndighet eller serviceanordnare samt bedöma invandrarens behov av en integrationsplan. Försöksområdet inleder på det sätt som anges i den lagens 13 § 2 mom. utarbetandet av integrationsplanen inom två veckor från det att den inledande kartläggningen för invandraren har gjorts.

Bestämmelser om en integrationsplan finns i 11 § i integrationslagen. Enligt paragrafen är integrationsplanen en personlig plan för invandraren i fråga om de åtgärder och tjänster vars syfte är att stödja invandrarens möjligheter att inhämta tillräckliga kunskaper i finska eller svenska och andra kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet och främja invandrarens möjligheter att delta som en likvärdig medlem i samhällsverksamheten. Utöver studier i finska eller svenska kan i integrationsplanen överenskommas om undervisning i invandrarens eget modersmål, samhällsorienterad undervisning, läs- och skrivundervisning samt undervisning som kompletterar den grundläggande utbildningen, integrationsutbildning och andra individuella åtgärder som främjar integration.

Enligt 2 mom. ska försöksområdet i stället för arbets- och näringsbyrån ingå ett i 4 kap. 9 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice avsett avtal om arbetsprövning, och avbryta den avtalade servicen på det sätt som anges i fråga om arbets- och näringsbyrån i 4 kap. 10 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Enligt 4 kap. 9 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice ska arbets- och näringsbyrån, den som ordnar arbetsprövningen och den enskilda kunden ingå ett skriftligt tidsbegränsat avtal om arbetsprövningen. Inom försöksområdet ska avtalet om arbetsprövning i fråga om en kund som hör till en i den föreslagna lagen avsedd kundgrupp ingås av försöksområdet, den som ordnar arbetsprövningen och den enskilda kunden. Bestämmelser om avtalets innehåll och om de villkor som ska tas in i avtalet finns i 9 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Den paragrafen ska också tillämpas på försöksområdet i egenskap av avtalspart och på det avtal som försöksområdet ingått.

I 4 kap. 10 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice finns bestämmelser om avbrytande av träning och prövning. I 4 kap. 10 § 1 mom. sägs det att om en enskild kund utan tillstånd har varit frånvarande fem tränings- eller prövningsdagar utan avbrott eller om han eller hon annars har varit frånvarande så mycket att målen för träningen eller prövningen inte nås,

fattar arbets- och näringsbyrån utifrån frånvaron beslut om avbrytande av träningen eller utbildningsprövningen eller om hävande av avtalet om arbetsprövning. Arbets- och näringsbyrån kan också av andra vägande skäl fatta beslut om avbrytande av träningen eller utbildningsprövningen. Avsikten är att försöksområdet i stället för arbets- och näringsbyrån ska fatta beslut om avbrytande av träningen eller prövningen eller om hävande av avtalet i fråga om dem som hör till en kundgrupp inom försöksområdet. Enligt 4 kap. 10 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice har arbets- och näringsbyrån och den som ordnar arbetsprövningen rätt att häva avtalet om arbetsprövning av annat skäl än det som avses i 1 mom. genom att meddela detta skriftligt till de andra parterna. Hävandet av avtalet får dock inte basera sig på en diskrimineringsgrund som förbjuds i lag eller på någon annan ogrundad orsak.

Serviceproducenten eller den som ordnar arbetsprövningen är enligt 4 kap. 10 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice skyldig att underrätta arbets- och näringsbyrån om en enskild kund utan tillstånd har varit frånvarande fem tränings- eller prövningsdagar utan avbrott eller om han eller hon annars har varit frånvarande så mycket att målen för träningen eller prövningen inte nås (frånvaro enligt 1 mom. i den paragrafen). I fråga om dem som är kunder hos ett försöksområde ska serviceproducenten eller den som ordnar prövningen vara skyldig att anmäla frånvaron till försöksområdet.

I den sista meningen i 2 mom. föreslås en informativ bestämmelse med stöd av vilken försöksområdet inte ska svara för antagning av studerande till arbetskraftsutbildning. Antagningen av studerande ska skötas av arbets- och näringsbyrån också när det gäller kunderna hos försöksområdena.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om en möjlighet för försöksområdet att ordna arbetsgivar- och företagsservice till den del det föreskrivs om dem i 3 kap. 2 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Utöver de skyldigheter som avses i 1 mom. ska försöksområdet, om det så önskar, kunna publicera och förmedla information om lediga arbeten inom försöksområdet och i enlighet med arbetsgivarens uppdrag presentera arbetssökande inom försöksområdet för arbetsgivare. Till denna del kommer inte arbets- och näringsbyråns uppgift inte att överföras till försöksområdet, utan avsikten är att försöksområdet ska ha en parallell möjlighet att kartlägga arbetsgivarnas rekryteringsbehov, ta emot platsanmälningar och presentera arbetssökande för arbetsgivare. Den uppgift enligt 3 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice som gäller vägran att ta emot en platsanmälan eller att ta bort en anmälan, och som inbegriper utövning av offentlig makt, ska också inom försöksområdet höra till arbets- och näringsbyrån.

9 §. Försöksområdets behörighet att bevilja förmåner. I paragrafen föreslås bestämmelser om försöksområdets behörighet i ärenden som gäller olika förmåner. Kommunerna i försöksområdena kommer att fatta de förvaltningsbeslut som anges i momentet och kommer således att utöva offentlig makt. Enligt 1 mom. 1 punkten ska försöksområdet bevilja i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice avsedd lönesubvention till arbetsgivare i enlighet med 7 kap. i den lagen. Enligt 7 kap. 1 § i den lagen är lönesubvention ett stöd som är avsett för att främja sysselsättningen av arbetslösa arbetssökande och som beviljas arbetsgivaren för lönekostnaderna, och vars syfte är att förbättra arbetslösa arbetssökandes yrkeskompetens och främja deras sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden. Försöksområdet ska dock inte kunna bevilja lönesubvention åt sig självt, dvs. till en kommun som hör till samma försöksområde. I detta fall avses med kommun en kommun inom försöksområdet, en i kommunallagen avsedd ansvarig kommun eller någon annan sammanslutning som kommunen eller kommunerna gemensamt har bestämmande inflytande över, såsom en anknuten enhet som ägs av dessa.

Enligt 1 mom. 2 punkten ska kommunerna inom försöksområdet fatta beslut om beviljande av startpeng till en arbetssökande i enlighet med 8 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice. Enligt 1 mom. 3 punkten ska kommunerna inom försöksområdet bevilja kostnadsersättning enligt prövning enligt 9 kap. 1 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskraft och företagservice och de förmåner enligt prövning som anknyter till service och sakkunnigbedömningar samt rese- och logikostnader som avses i 10 kap. 1 § i den lagen.

Med stöd av 9 kap. 1 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice ska försöksområdet kunna bevilja kostnadsersättning till en enskild kund utan arbete som deltar i arbetskraftsutbildning, jobbsökarträning, karriärträning eller prövning och som inte har rätt till kostnadsersättning med stöd av 9 kap. 1 § 1 mom. i den lagen eller rätt till ersättning med stöd av någon annan lag för kostnader som föranleds av deltagande i service. Avsikten är att försöksområdet på det sätt som föreskrivs i 10 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice i stället för arbets- och näringsbyrån ska bevilja ersättning för rese- och övernattningskostnader till arbetslösa arbetssökande som söker arbete och till arbetslösa enskilda kunder som söker sig till arbetskraftsutbildning, träning eller prövning eller deltar i en sådan sakkunnigbedömning som avses i 4 kap. 2 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice. Enligt 3 punkten ska de bestämmelser om ansökan om och utbetalning av kostnadsersättning, resor som ska ersättas och grunderna för ersättningen av rese- och logikostnader samt arbets- och näringsbyråer som utfärdats med stöd av 9 kap. 2 och 3 § och 10 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice tillämpas inom försöksområdena. Bestämmelsen hänvisar till 24, 25 och 27 § i statsrådets förordning om offentlig arbetskrafts- och företagservice (1073/2012).

Enligt det föreslagna 2 mom. kan endast arbets- och näringsbyrån bevilja lönesubvention till kommunerna inom försöksområdet.

10 §. Försöksområdets övriga uppgifter. Enligt 1 mom. ska försöksområdet träffa avgöranden om förutsättningarna för en arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån på det sätt som anges i 6 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice. Dessutom ska försöksområdet träffa ett avgörande om indragning av stödet samt om förutsättningarna för stöd till en invandras i 22–24 § i integrationslagen avsedda frivilliga studier och om indragning av stödet. Ett avgörande som gäller frivilliga studier ska motiveras, och motiveringen till ett negativt beslut ska ges till kunden skriftligen.

Arbetslöshetsförmånen är inte avsedd att ersätta studiestöd eller andra stödformer under studier, och arbetssökanden har inte subjektiv rätt till studier som stöds med arbetslöshetsförmån. Förutsättningarna för stöd för frivilliga studier med arbetslöshetsförmån uppfylls enligt 6 kap. 2 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice, om 1) en arbetssökande som fyllt 25 år har behov av utbildning och stödjande av frivilliga studier är det arbetskraftspolitiskt mest ändamålsenliga sättet att förbättra arbetssökandens yrkesfärdigheter och möjligheter att få arbete eller behålla sitt arbete, 2) om studierna på ett väsentligt sätt anses förbättra den arbetssökandes möjligheter till sysselsättning på den öppna marknaden, och 3) om det i en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den har avtalats om studierna och om övriga villkor som anges i kapitlet uppfylls.

De förutsättningar för stödjande av invandras frivilliga studier med arbetslöshetsförmån som anges i 22–24 § i integrationslagen uppfylls, om kommunen bedömer att invandraren har behov av utbildning och om 1) frivilliga studier stöder invandrans integration och sysselsättning, 2) studierna har överenskommit i integrationsplanen, och 3) övriga villkor som anges i 2 kap. i integrationslagen uppfylls. För att arbetssökandens studier ska kunna stödjas, måste alla ovan nämnda förutsättningar uppfyllas. Arbetssökanden ska söka till studier på samma villkor som

andra som söker till frivilliga studier. Beslut om antagning som studerande fattas alltid av läroanstalten eller av utbildningsproducenten.

Stöd för en studiehelhet inom frivilliga studier kan i regel ges för högst 24 månader. Stödtiden kan inte förlängas, men den arbetssökande ska meddela försöksområdet om han eller hon avbryter de studier som stöds med arbetslöshetsförmån. Tiden för avbrottet räknas inte in i den maximitiden, om det finns en av försöksområdet godkänd giltig orsak till avbrottet. Som en giltig orsak betraktas exempelvis arbete, sjukdom, familjeledighet och andra motsvarande situationer. Det är i regel fråga om situationer som varar flera månader eller minst flera veckor. Under avbrottet kan personen i fråga studera i den omfattning som han eller hon önskar, men eftersom studierna sker på heltid har personen i allmänhet inte rätt till arbetslöshetsförmån. Försöksområdet ger bindande arbetskraftspolitiska utlåtanden om avbrytande av stöd till dem som betalar ut arbetslöshetsförmånen. Om personen fortsätter sina studier under tiden för avbrottet i stödet, ger arbets- och näringsbyrån ett bindande arbetskraftspolitiskt utlåtande till utbetalaren av arbetslöshetsförmånen om att de studier som en försöksområdeskund bedriver är heltidsstudier. Närmare anvisningar om praxis i fråga om frivilliga studier kommer att ges i den handbok som utarbetas för försöksområdena.

Försöksområdet följer hur försöksområdeskundens studier framskrider, på det sätt som anges i sysselsättningsplanen eller den plan som ersätter den. Stödandet av arbetssökandens frivilliga studier förutsätter att arbetssökanden framskrider i studierna. Rätten till arbetslöshetsförmånen upphör, om den arbetssökande inte i tillräcklig omfattning framskrider i sina studier eller om arbetssökanden försummar att underrätta försöksområdet om framstegen i studierna på det sätt som överenskommit i sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den.

Stödandet av studierna kan upphöra också om arbetssökanden utan godtagbart skäl har uteblivit från utbildning enligt utbildnings- eller studieplanen så att det är uppenbart att arbetssökanden inte kan genomföra de planliga studierna på ett godtagbart sätt eller om arbetssökanden annars på ett väsentligt sätt har försummat studierna. Försöksområdet ska samråda med den arbetssökande och ge den som betalar ut arbetslöshetsförmånen ett bindande arbetskraftspolitiskt utlåtande i ärendet.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om försöksområdets uppgift att ge arbetskraftspolitiska utlåtanden. Arbetskraftspolitiska utlåtanden ges till den som betalar ut förmånen i ärenden som anges i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Det arbetskraftspolitiska utlåtandet gäller deltagande i sysselsättningsfrämjande service och frivilliga studier med arbetslöshetsförmån samt huruvida denna service ingår i den plan som utarbetats tillsammans med kunden.

Det arbetskraftspolitiska utlåtandet binder den som betalar ut förmånen, Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan. Under tiden för sysselsättningsfrämjande service betalas förhöjningsdel till grunddagpenningen för arbetslösa och till arbetsmarknadsstödet samt förhöjd förtjänst-del till inkomstrelaterad dagpenning för sammanlagt högst 200 dagar, om det har avtalats om servicen i sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den. Kostnadsersättning betalas under tiden för annan service än frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån. Kostnadsersättning till en arbetssökande som ansöker om inkomstrelaterad dagpenning beviljas av arbetslöshetskassan och till en arbetssökande som ansöker om grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd av Folkpensionsanstalten.

Utlåtandet ska innehålla uppgift om när den sysselsättningsfrämjande servicen inleds och avslutas och var den ordnas.

För att arbetslöshetsförmån ska kunna betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service ska det på motsvarande sätt som i gällande 10 kap. 2 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa förutsättas att personens jobbsökning är i kraft och att personen inte blir sysselsatt i heltidsarbete i mer än två veckor. På motsvarande sätt som i 10 kap. 2 § 3 mom. i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska arbetslöshetsförmån betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service, om till exempel en tid utan ersättning hindrar utbetalning av arbetslöshetsförmån när servicen inleds. Arbets- och näringsbyrån ska ge ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om jobbsökningens giltighet, om sysselsättning i heltidsarbete i mer än två veckor och om exempelvis tid utan ersättning.

Det föreslås att försöksområdet ska svara för att klienten hänvisas till arbetskraftsutbildning. Arbets- och näringsministeriet ska svara för antagningen av studerande till utbildningen. Försöksområdet ska inte ge något arbetskraftspolitiskt utlåtande i fråga om de särskilda bestämmelser om arbetskraftsutbildning som anges i 10 kap. 5 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Också till denna del ska utlåtande liksom tidigare ges av arbets- och näringsbyrån. Avsikten är att arbets- och näringsbyrån ska ge utlåtande om utbetalning av arbetslöshetsförmån under tiden för arbetskraftsutbildning till den som är sysselsatt som företagare på heltid eller till en person som inte är arbetslös eller permitterad, om han eller hon hotas av arbetslöshet. Försöksområdet ska be arbets- och näringsbyrån ge ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om de förutsättningar för utbetalning av förmån som anges i 10 kap. 5 § 1 och 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Avsikten är att försöksområdet i stället för arbets- och näringsbyrån ska ge ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om i 6 kap. 3 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice avsett bevisligt avbrytande av studier, i 5 § 3 mom. i det kapitlet avsett tillfälligt avbrott i stödet för frivilliga studier, i 7 § 2 och 3 mom. i det kapitlet avsedd uppföljning av frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och försummelse av studierna samt om tillfälligt avbrott i stödet för invandrars frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån, uppföljning av studier samt försummelse av studier i enlighet med integrationslagen.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om att 11 kap. 4 § 3 och 4 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska tillämpas på det arbetskraftspolitiska utlåtande som försöksområdet ger. Utlåtandet ska således ges efter begäran av Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan och det ska på deras begäran kompletteras utan dröjsmål. Om en arbetssökande har meddelat försöksområdet att han eller hon ansöker om arbetslöshetsförmån, kan utlåtandet ges utan särskild begäran. Utlåtandet ska delges arbetssökanden i samband med ett sådant beslut om förmån som avses i 11 kap. 3 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Den arbetssökande ska ha rätt att på begäran få uppgift om utlåtandet av försöksområdet.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om utfärdande av närmare bestämmelser. Närmare bestämmelser om arbetskraftspolitiska utlåtanden och om vad som ska ingå i dem får enligt förslaget utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om att på försöksområdets skyldighet att lämna uppgifter om utbetalning av kostnadsersättning ska tillämpas vad som i statsrådets förordning om offentlig arbetskrafts- och företagsservice anges om arbets- och näringsbyråns skyldighet att meddela och att lämna uppgifter till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten i anslutning till utbetalningar.

11 §. Utbildningsproducentens skyldigheter. I 1 mom. föreslås bestämmelser om försöksområdets skyldighet att lämna namn och personbeteckning på studerande vars frivilliga studier stöds

med arbetslöshetsförmån till utbildningsproducenten. Bestämmelser om stödjande av frivilliga studier föreslås i 10 §.

Enligt 2 mom. ska utbildningsproducenten ge de studerande intyg om antagning till utbildningen, om ferierperioder under utbildningen och om framsteg i studierna.

Enligt 3 mom. ska utbildningsproducenten utan dröjsmål underrätta försöksområdet om avslutande av studierna och om sådan frånvaro och försummelse som avses i 6 kap. 7 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

12 §. Uppgifter med anknytning till försöksområdets planer. I 1 mom. föreslås bestämmelser om försöksområdets uppgift att i stället för arbets- och näringsbyrån utarbeta sysselsättningsfrämjande planer. Enligt förslaget ska försöksområdet sköta arbets- och näringsbyråns uppgifter när det gäller att enligt 1) lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och de bestämmelser som utfärdats med stöd av 2 kap. 7 § i den lagen utarbeta en sysselsättningsplan för kunden, 2) lagen om sektorsövergripande samservice för sysselsättning utarbeta en sektorsövergripande sysselsättningsplan, 3) lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte utarbeta en aktiveringsplan och 4) integrationslagen uppgöra en integrationsplan för arbetslösa arbetssökande. Avsikten är att arbets- och näringsbyrån inte ska delta i utarbetandet av dessa planer i fråga om kunderna inom försöksområdet. Med i 1 punkten avsedda bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice avses statsrådets förordning om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. I 5 § i förordningen bestäms det om godkännande och arkivering av sysselsättningsplan och plan som ersätter sysselsättningsplanen, och den bestämmelsen ska även tillämpas på försöksområdet.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om att på de planer som i enlighet med 1 mom. har utarbetats tillsammans med försöksområdet ska tillämpas vad som i de ovannämnda lagarna föreskrivs om de planer som utarbetats av arbets- och näringsbyrån och dess kunder och om genomförandet av planerna.

13 §. Ordnande av möjlighet till rehabilitering, utbildning eller arbete. I paragrafen föreslås bestämmelser om försöksområdets skyldigheter vid åtgärdandet av långtidsarbetslöshet bland äldre kunder hos försöksområdet. Enligt 1 mom. ska en sådan arbetslös arbetssökande som är kund hos försöksområdet och vars rätt till arbetslöshetsdagpenning för löntagare upphör till följd av maximitidens utgång när han eller hon fyllt 57 år, men innan han eller hon fyller 60 år, tryggas möjlighet till sysselsättningsfrämjande rehabilitering eller arbetskraftsutbildning. Bestämmelsen motsvarar 11 kap. 1 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om att försöksområdet i stället för arbets- och näringsbyrån ska svara för fullgörandet av den skyldighet som anges i 11 kap. 1 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. I stället för arbets- och näringsbyrån ska försöksområdet för en arbetslös arbetssökande som fyllt 60 år erbjuda möjlighet till sådan sysselsättningsfrämjande service som avses i lagen om utkomtskydd för arbetslösa eller till arbete med lönesubvention i anställning hos någon annan än kommunen, innan den arbetslösa arbetssökandens rätt till arbetslöshetsdagpenning för löntagare upphör på grund av maximitiden.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om skyldighet för en kommun i försöksområdet att för en sådan arbetslös arbetssökande som avses i 1 eller 2 mom., som inte sysselsätts på den öppna arbetsmarknaden och för vilken det inte kan ordnas i lagen om utkomtskydd för arbetslösa avsedd lämplig sysselsättningsfrämjande service, rehabilitering eller i den lagen avsett lämpligt arbete med lönesubvention i anställning hos någon annan än kommunen, ordna möjligheter till arbete

i sex månader på det sätt som anges i 11 kap. 1 och 2 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice.

I paragrafens 4 mom. föreslås en bestämmelse som förpliktar den som betalar ut arbetslöshetsförmånen. I momentet föreslås en informativ bestämmelse om hur arbetsvillkoret, bestämmandet av lönen för inkomstrelaterad dagpenning och rätten till tilläggsdagar enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska bedömas i förhållande till den service och det arbete som ordnas med stöd av den föreslagna paragrafen. Bestämmelser om arbetsvillkor, bestämmande av lönen och rätten till tilläggsdagar finns i 5 kap. 4 a § och 6 kap. 8 och 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Vid tillämpningen av ovannämnda bestämmelser i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska den service och det arbete som försöksområdet ordnar jämföras med den service och det arbete som arbets- och näringsbyrån ordnar.

I 5 mom. föreslås en bestämmelse om att på försöksrådets skyldighet att ge upplysningar om möjligheterna till rehabilitering, utbildning och arbete ska tillämpas vad som i statsrådets förordning om offentlig arbetskrafts- och företagservice föreskrivs om arbets- och näringsbyråns skyldighet att informera arbetssökande.

14 §. Användningen av arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem. I 1 mom. föreslås bestämmelser om försöksrådets skyldighet att när uppgifter enligt den föreslagna lagen ordnas och produceras använda samma kundinformationssystem som arbets- och näringsbyråerna använder vid behandlingen av kunduppgifter. Bestämmelser om kundinformationssystemen finns i 13 kap. 1 § i lagen om arbetskrafts- och företagservice. I 13 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice finns bestämmelser om de uppgifter som kan föras in i kundinformationssystemet. Användningsskyldigheten gäller det kundinformationssystem som arbets- och näringsbyråerna använder vid respektive tidpunkt.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om beviljande av användarrättigheter för försöksrådets tjänstemän. Avsikten är att användarrättigheterna ska beviljas av närings-, trafik- och miljöcentralens samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter (utvecklings- och förvaltningscentret). Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen om beviljande av användarrättigheter för tjänstemän vid arbets- och näringsbyråerna i 13 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice. För att rättigheter ska beviljas ska det förutsättas att tjänstemannen eller tjänsteinnehavaren sköter tillsyns-, utvecklings-, uppföljnings-, statistikförings-, prognostiserings- eller styruppgifter som anknyter till service, stöd eller kundprocesser som avses i den föreslagna lagen, och dessutom att behandlingen av personuppgifter som lagrats i systemen är adekvat och ändamålsenlig på det sätt som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 (allmän dataskyddsförordning) och dataskyddslagen (1050/2018). Enligt motiveringen till 9 § i dataskyddslagen ska vid all behandling av personuppgifter följas principerna för behandling av personuppgifter enligt artikel 5 i den allmänna dataskyddsförordningen, såsom principen för uppgiftsminimering enligt vilken de personuppgifter som samlas in ska vara adekvata och relevanta och behandlingen begränsad till vad som behövs för de ändamål för vilka uppgifterna behandlas (RP 9/2018 rd). Användarrättigheterna ska anses vara behövliga och adekvata om de uppgifter som avses i den föreslagna lagen utgör minst hälften av den arbetsbeskrivning som innehavaren av användarrättigheterna har och behovet av kunduppgifter inte är sporadiskt eller sällsynt.

Enligt 24 § 1 mom. 25 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) är handlingar som innehåller uppgifter om en enskild kund hos arbetsförvaltningen samt om de förmåner eller stödåtgärder eller den service för arbetsförvaltningens enskilda kunder denne erhållit sekretessbelagda. Med utgångspunkt i det momentet anses användarrättigheterna vara behövliga och ändamålsenliga om arbetsuppgifterna enligt den föreslagna lagen utgör minst

hälften av den arbetsbeskrivning som innehavaren av användarrättigheterna har och behovet av kunduppgifter inte är sporadiskt eller sällsynt. Uppgifterna i arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem är sekretessbelagda med stöd av 24 § 1 mom. 25 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Utgångspunkten vid beviljandet av användarrättigheter till arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem ska vara att uppgifterna enligt den föreslagna lagen utgör användarens huvudsakliga uppgifter och att användaren hör till den personal inom försöksområdet som sköter uppgifter enligt den föreslagna lagen. För produktionen av den sysselsättningsfrämjande service som avses i den föreslagna lagen förväntas försöksområdena för den tid som försöket pågår anvisa sådan personal som sköter dessa uppgifter annat än sporadiskt. En tjänsteman som har beviljats rätt att använda kundinformationssystemet ska trots sekretessbestämmelserna få söka och använda de uppgifter som finns i kundinformationssystemet, om det behövs för att sköta uppgifterna enligt den föreslagna lagen.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om ändring och upphävande av användarrättigheter som beviljats en tjänsteman inom försöksområdet. På ändring och upphävande av användarrättigheter som beviljats en tjänsteman inom försöksområdet ska tillämpas vad som i 13 kap. 5 a § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om ändring och upphävande av användarrättigheter som beviljats en tjänsteman som är anställd hos arbets- och näringsbyrån. Enligt förslaget ska utvecklings- och förvaltningscentret upphäva användarrättigheter som beviljats en tjänsteman inom försöksområdet, om 1) förutsättningarna för beviljande av användarrättigheter inte längre uppfylls, 2) uppgifterna i kundinformationssystemet har behandlats i strid med 4 a § 3 mom., den allmänna dataskyddsförordningen eller dataskyddslagen eller 3) det är nödvändigt att upphäva användarrättigheterna av något annat vägande skäl som hänför sig till skyddet av personuppgifter eller kundinformationssystemets informationssäkerhet. Utvecklings- och förvaltningscentret ska ändra användarrättigheterna, om den användarrättighet som sökts eller beviljats inte längre till sitt innehåll, sin omfattning, sina behörigheter eller sin varaktighet motsvarar det syfte för vilket rättigheten har sökts eller beviljats.

I 4 mom. föreslås en informativ hänvisning till 13 kap. 6 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, där det föreskrivs om utlämnande av uppgifter om en arbetssökande till arbetsgivaren med den arbetssökandes skriftliga samtycke.

I 5 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning. Enligt förslaget ska närmare bestämmelser om innehållet i och användningen av kundinformationssystemen inom försöksområdena få utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

15 §. Skyldigheter för arbetslösa arbetssökande försöksområdeskunder. Det föreslås att paragrafens 1 mom. till sitt innehåll ska motsvara 2 kap. 8 § 1 och 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Enligt förslaget ska en arbetslös arbetssökande försöksområdeskund ha en allmän skyldighet att söka arbete och utbildning, delta i intervjuer av den arbetssökande som ordnas av försöksområdet, delta i utarbetandet och revideringen av den plan som avses i de i 12 § nämnda lagarna och att fullfölja sin plan och informera försöksområdet om hur han eller hon har fullföljt planen. Dessutom ska den arbetssökande vara skyldig att söka sig till och delta i sådan service enligt den ovannämnda planen som stöder jobbsökningen och främjar arbetsmarknadsfärdigheterna och möjligheterna att få arbete.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om att på försummelse av en arbetslös arbetssökandes skyldigheter enligt 1 mom. ska tillämpas bestämmelserna om upphörande av jobbsökningens giltighet i 2 kap. 1 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, om arbetssökanden

försummar att delta i de intervjuer för arbetssökande som ordnas av försöksområdet eller försummar att informera försöksområdet om hur han eller hon fullföljt planen. Bestämmelser om hur ett förfarande som strider mot arbetssökandens övriga skyldigheter enligt 1 mom. påverkar rätten att få arbetslöshetsförmån finns i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om att på arbete som försöksområdet erbjuder och service som försöksområdet ordnar ska tillämpas det som i 2 a kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivs om arbete som erbjuds och service som anordnas av arbets- och näringsbyrån. Bland den service som försöksområdet kommer att ordna med stöd av den föreslagna lagen är den service relevant som anges i 2 a kap. 12 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Till denna service hör sysselsättningsfrämjande service med undantag för arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån, annan service enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice än undersökningar eller bedömningar av arbetsförmågan samt annan service som kan anses skäligen och som kan jämföras med den service som anges i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Med service som kan jämföras med den service som anges i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice ska avses endast sådana köpta tjänster som närings-, trafik- och miljöcentralen och arbets- och näringsbyrån konkurrensutsatt på det sätt som anges i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och som försöksområdet utnyttjar för att ordna service. De tjänster som försöksområdet skaffar självt ska således inte betraktas som service enligt 2 a kap. 12 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, i fråga om vilken vägran att delta i service eller avbrytande av service kan leda till förlust av arbetslöshetsförmån för en viss tid. På motsvarande sätt som i de gällande bestämmelserna i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska den arbetssökande inte föreläggas en tidsperiod utan ersättning om han eller hon vägrar delta i undersökningar och bedömningar av arbetsförmågan, även om undersökningen eller bedömningen har överenskommit i en sysselsättningsplan som utarbetats med sökanden eller i en plan som ersätter den. Vägran att delta i undersökningar och bedömningar av arbetsförmågan ska leda till att jobbsökningens giltighet upphör.

Dessutom föreslås i 3 mom. bestämmelser om att på en försöksområdeskunds uteblivande från ett möte där en plan som avses i de i 12 § 1 mom. nämnda lagarna utarbetas eller ses över, vägran att delta i utarbetande eller översyn av planen och försummelse att genomföra planen ska tillämpas vad som föreskrivs om sysselsättningsplanen eller en ersättande plan i 2 a kap. 9–11 § och 14 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. I 2 a kap. 11 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa anges det att tiden utan ersättning räknas från den dag då arbets- och näringsbyrån konstaterade försummelsen, vilket även ska gälla i fråga om ett försöksområde. Avsikten är att kommunerna inom försöksområdet liksom hittills ska kunna ordna och producera offentlig arbetskrafts- och företagsservice inom ramen för sitt allmänna verksamhetsområde och med sin egen finansiering. Denna service kan vara förpliktande för den arbetssökande och utgöra en förutsättning för fortsatt arbetslöshetsförmån, om deltagandet i servicen har överenskommit i sysselsättningsplanen eller i en plan som ersätter den. På den inledande kartläggning som ordnas av försöksområdet ska tillämpas bestämmelserna i 2 a kap. i den lagen, om kunden uteblir från inledande kartläggning eller vägrar att delta i den.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse om att på bestämmandet av tidpunkten för vägran att ta emot arbete för en kund inom försöksområdet ska tillämpas vad som föreskrivs om tidpunkten för vägran att ta emot arbete i statsrådets förordning om verkställigheten av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1330/2002). I förordningen finns bestämmelser om den arbetssökandes och arbetsgivarens meddelande till arbets- och näringsbyrån eller arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter som på motsvarande sätt ska tillämpas på meddelanden till försöksområdet.

16 §. Försöksområdeskundens skyldighet att lämna uppgifter. Enligt *1 punkten* ska försöksområdeskunden till försöksområdet lämna de uppgifter om sina omständigheter och förändring av dem som är nödvändiga för skötseln av försöksområdets uppgifter enligt den föreslagna lagen. Skyldigheten att lämna uppgifter omfattar t.ex. uppgift om när arbetslösheten börjat respektive upphört, om sysselsättning, arbetsförmåga och därmed sammanhängande frågor, om inledande, framsteg i och avslutande av studier samt uppgift om byte av hemkommun.

Enligt *2 punkten* är den som är kund hos försöksområdet skyldig att underrätta arbets- och näringsbyrån om framsteg inom i 10 § 1 mom. avsedda frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och om avbrott i stödet för sådana studier.

17 §. Statlig finansiering av försöksområden. I paragrafen föreslås bestämmelser om finansieringen av den service som avses i den föreslagna lagen. I enlighet med *1 mom.* ska servicen finansieras med medel ur statsbudgeten, med det anslag som anvisats för främjande av sysselsättningen och bekämpande av arbetslösheten (sysselsättningsanslag) och anslaget för arbetslöshetsförmåner inom ramen för de anslag som beviljats i budgeten. Statsrådet beslutar årligen om fördelningen av anslagen på närings-, trafik- och miljöcentralerna. Avsikten är att närings-, trafik- och miljöcentralerna ska fastställa en kvot för de försöksområden som finns inom dess verksamhetsområde, dvs. ett högsta belopp som försöksområdet har fullmakt att använda för statens räkning under momentet.

Anslagen för arbetslöshetsförmåner finns under momenten 33.20.50 (statsandel till förtjänstskyddet och altherningsersättningen inom arbetslöshetsförmånerna) och 33.20.52 (statsandel till grundskyddet inom arbetslöshetsförmånerna) i statsbudgeten under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel. Under dessa moment betalas förmåner som gäller startpeng och lönesubvention. Övriga tjänster och förmåner som avses i den föreslagna lagen betalas med medel under moment 32.30.51 (sysselsättningsanslag) under arbets- och näringsministeriets huvudtitel.

I *2 mom.* föreslås en informativ bestämmelse enligt vilken försöksområdet ska iaktta lagen om statsbudgeten när det använder statliga anslag för statens räkning.

I *3 mom.* föreslås en informativ bestämmelse om användningen av sysselsättningsanslagen. Enligt 1 kap. 5 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice ska det anslag i statsbudgeten under huvudtiteln för arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde som är avsett att främja sysselsättningen och bekämpa arbetslösheten (sysselsättningsanslag) användas till att särskilt stödja sysselsättningen för dem som har en svag ställning på arbetsmarknaden.

18 §. Rätt att få uppgifter, förvägran av service och sökande av ändring. I paragrafen föreslås bestämmelser om försöksområdets rätt att få uppgifter, om förvägran av offentlig arbetskrafts- och företagsservice samt om sökande av ändring.

Enligt *1 mom.* 1 punkten ska på ett försöksområde tillämpas vad som i 12 kap. 6 § 1, 2 och 4 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om arbets- och näringsbyråns rätt att få uppgifter. Med stöd av dessa lagrum ska också ett försöksområde oberoende av sekretessbestämmelserna och av andra begränsningar av rätten att få uppgifter ha rätt att avgiftsfritt av andra statliga myndigheter, kommunala myndigheter, Folkpensionsanstalten, arbetslöshetskassorna, Pensionsskyddscentralen, Arbetslöshetsförsäkringsfonden, dem som producerar offentlig arbetskrafts- och företagsservice och dem som anordnar arbetsprövning få de uppgifter som är nödvändiga för att genomföra den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen.

RP 87/2020 rd

Enligt 12 kap. 7 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice ska beslut om förvägran av offentlig arbetskrafts- och företagsservice fattas skriftligen. Skyldigheten att fatta ett skriftligt beslut om förvägran av service ska gälla också försöksområdet.

Dessutom ska de som producerar offentlig arbetskrafts- och företagsservice inom försöksområdet oberoende av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar av rätten att få uppgifter ha rätt att avgiftsfritt av försöksområdet liksom också av arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter och närings-, trafik- och miljöcentralen få de uppgifter om enskilda kunder som är nödvändiga för att ordna servicen.

De uppgifter som avses i 1 mom. 1 punkten ska även kunna lämnas ut i maskinläsbar form eller med hjälp av en teknisk anslutning.

Enligt 1 mom. 2 punkten ska på försöksområdet tillämpas vad som i 12 kap. 7 § 1 mom. 2 och 4 punkten samt 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om förvägran av offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Det föreslås att försöksområdet på samma sätt som arbets- och näringsbyrån med stöd av 12 kap. 7 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice ska kunna vägra att hänvisa en enskild kund till arbetsprovning och bevilja lönesubvention eller startpeng.

I 1 mom. 3 punkten föreslås en bestämmelse om tillämpningen av 14 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice på försöksområdet. Omprövning av beslut som försöksområdet eller arbets- och näringsbyrån fattat med stöd av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice ska få begäras enligt vad som föreskrivs i 7 a kap. i förvaltningslagen (434/2003). Enligt 49 d § i förvaltningslagen ska en begäran om omprövning göras skriftligen hos den myndighet som fattat beslutet eller hos den som sköter en offentlig förvaltningsuppgift och som fattat beslutet. Omprövning av ett beslut som fattats av försöksområdet ska således begäras hos försöksområdet. Ett beslut på en omprövningsbegäran ska få överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen så som bestäms i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Förvaltningsdomstolens beslut får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Omprövning av beslut ska inte få begäras och besvär över beslutet inte få anföras, om lönesubvention har förvägrats på den grunden att förutsättningarna enligt 7 kap. 2 § 1 eller 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice inte uppfylls; omprövning av ett beslut om lönesubvention får inte begäras och besvär får inte heller anföras över beslutet till den del beslutet gäller lönesubventionens belopp eller varaktighet. Omprövning av beslut ska inte heller få begäras eller besvär över beslutet få anföras, om ersättning för rese- och logistikostnader har förvägrats genom beslutet på den grunden att villkoret i den lagens 10 kap. 1 § 2 mom. inte uppfylls. De övriga icke-överklagbara beslut som avses i 14 kap. 1 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice kommer inte att höra till försöksrådets behörighet. På försöksrådets beslut enligt den föreslagna lagen ska inte tillämpas bestämmelserna om begäran om omprövning och kommunalbesvär i 16 kap. i kommunallagen.

Omprövning ska inte få begäras och besvär inte få anföras när det gäller försöksrådets eller arbets- och näringsbyråns avgörande att inte erbjuda kunden sakkunnigbedömningar, vägledning för yrkesval och karriär samt träning eller provning eller att inte stödja den arbetssökandes frivilliga studier eller att inte godkänna ett meddelande om avbrytande av studier som stöds.

Ett beslut som försöksområdet eller arbets- och näringsbyrån har fattat får verkställas även om omprövning av beslutet har begärts eller besvär har anförts, om inte den myndighet som behandlar omprövningsbegäran eller besvärsmyndigheten beslutar något annat.

I 2 mom. föreslås ett undantag från den bestämmelse om ändringssökande som avses i 1 mom. 3 punkten. Enligt förslaget ska det inte få begäras omprövning av eller sökas ändring i ett i 10 § avsett arbetskraftspolitiskt utlåtande från försöksområdet. När det gäller sökande av ändring ska försöksområdets arbetskraftspolitiska utlåtanden jämföras med motsvarande arbetskraftspolitiska utlåtanden från arbets- och näringsbyrån. Arbetskraftspolitiska utlåtanden ges till den som betalar ut förmånen, till Folkpensionsanstalten eller till arbetslöshetskassan, som avgör ärendet. Ändring i ett beslut som fattats av den som betalar ut förmånen får sökas på det sätt som anges i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

19 §. Ansvar för behandlingen av kunduppgifter. I 1 mom. föreslås bestämmelser om att försöksområdet på det sätt som avses i artikel 28 i dataskyddsförordningen i egenskap av personuppgiftsbiträde ska svara för de uppgifter som området behandlar i kundinformationssystemet. Enligt 13 kap. 2 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice är arbets- och näringsbyråerna och utvecklings- och förvaltningscentret registeransvariga (gemensamt personuppgiftsansvariga) i fråga om arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem. Den personuppgiftsansvariges ansvar enligt dataskyddsförordningen fördelas på dessa två aktörer på det sätt som anges i 13 kap. 2 och 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Avsikten är inte att försöksområdet ska vara personuppgiftsansvarig i fråga om arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem. Försöksområdet ska vara ett personuppgiftsbiträde som avses i dataskyddsförordningen och ska med stöd av den föreslagna försökslagen behandla uppgifter som förts in i arbets- och näringsbyråernas informationssystem för personuppgifter.

Genom försökslagen anges föremålet för behandlingen, behandlingens varaktighet, art och ändamål, typen av personuppgifter och kategorierna av registrerade samt den personuppgiftsansvariges skyldigheter och rättigheter. I egenskap av personuppgiftsbiträde är försöksområdet enligt artikel 28.3 i dataskyddsförordningen skyldigt att a) behandla personuppgifter endast i enlighet med dokumenterade instruktioner från den personuppgiftsansvarige (dvs. i enlighet med den föreslagna lagen) och b) säkerställa att personer med behörighet att behandla personuppgifter har åtagit sig att iaktta konfidentialitet eller omfattas av en lämplig lagstadgad tystnadsplikt. För att dessa förutsättningar ska uppfyllas måste behandlingen av arbets- och näringsbyråernas kunduppgifter utföras i tjänsteförhållande och under tjänsteansvar. Enligt artikel 28.3 c i dataskyddsförordningen ska personuppgiftsbiträdet vidta alla de åtgärder för säkerhet i samband med behandlingen av personuppgifter som krävs enligt artikel 32. Försöksområdet har ansvaret för att fortlöpande säkerställa konfidentialiteten och integriteten hos kundinformationssystemet och servicen (korrekta uppgifter) samt för att bedöma de risker som behandlingen medför (oavsiktlig eller olaglig förstöring, förlust, ändring eller obehörigt röjande av eller obehörig åtkomst till personuppgifter). I enlighet med artikel 28.4 i dataskyddsförordningen ska försöksområdet i egenskap av personuppgiftsbiträde säkerställa att dess personal behandlar personuppgifter på det sätt som föreskrivs i försökslagen.

I enlighet med artikel 28.3 e, 28.3 f och 28.3 h i dataskyddsförordningen är försöksområdet skyldigt att bistå den personuppgiftsansvarige (arbets- och näringsbyrån och utvecklings- och förvaltningscentret) vid utövande av registrerades rättigheter och fullgörande av andra i dataskyddsförordningen avsedda skyldigheter för den personuppgiftsansvarige, bl.a. genom att se till att den personuppgiftsansvarige har tillgång till all information som krävs för att visa att försöksområdets skyldigheter enligt artikel 28 har fullgjorts.

I 1 mom. föreslås också bestämmelser om att försöksområdet utan dröjsmål ska informera utvecklings- och förvaltningscentret i det fall att en tjänsteman inom försöksområdet har en i 13 kap. 5 a § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice avsedd grund för upphävande

eller ändring av användarrättigheterna som motsvarar grunden för upphävande eller ändring av användarrättigheter för en tjänsteman vid arbets- och näringsbyrån.

Enligt 13 kap. 5 a § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice ska utvecklings- och förvaltningscentret upphäva användarrättigheterna, om 1) förutsättningarna enligt 5 § för beviljande av användarrättigheter inte längre uppfylls eller 2) om det är nödvändigt att upphäva användarrättigheterna av något annat vägande skäl som hänför sig till skyddet av personuppgifter eller kundinformationssystemets informationssäkerhet.

Utvecklings- och förvaltningscentret kan upphäva användarrättigheterna, om uppgifterna i kundinformationssystemet har behandlats i strid med 4 a § 3 mom. (motsvarar vad som i 3 mom. i denna paragraf föreslås i fråga om användning), den allmänna dataskyddsförordningen eller dataskyddslagen.

Utvecklings- och förvaltningscentret ska ändra användarrättigheterna, om den användarrättighet som sökts eller beviljats inte längre till sitt innehåll, sin omfattning, sina behörigheter eller sin varaktighet motsvarar det syfte för vilket rättigheten har sökts eller beviljats.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om rätten för en tjänsteman inom försöksområdet som beviljats användarrättigheter till arbets- och näringsministeriets kundinformationssystem att behandla uppgifterna. Enligt paragrafen får en tjänsteman som beviljats användarrättigheter till arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem behandla endast sådana i kundinformationssystemet registrerade uppgifter som är nödvändiga för skötseln av tjänstemannens uppgifter och behandla uppgifterna endast på ett sätt som är nödvändig för skötseln av tjänstemannens i den föreslagna lagen avsedda arbetsuppgifter. Bestämmelsen motsvarar det som i 13 kap. 4 a § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om användarrättigheter som beviljats en tjänsteman vid arbets- och näringsbyrån. Enligt specialmotiveringen till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (RP 12/2020 rd) främjar denna reglering för sin del genomförandet av principen om integritet och konfidentialitet enligt artikel 5 i den allmänna dataskyddsförordningen. Denna princip innebär att personuppgifter ska behandlas på ett sätt som säkerställer lämplig säkerhet för personuppgifterna, inbegripet skydd mot obehörig eller otillåten behandling och mot förlust, förstöring eller skada genom olyckshändelse, med användning av lämpliga tekniska eller organisatoriska åtgärder. Användarrättigheterna och användarkontrollen utifrån dem är också sådana skyddsåtgärder som avses i den allmänna dataskyddsförordningen.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om att vad som i 24 § 1 mom. 25 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, nedan *offentlighetslagen*) föreskrivs om sekretess för uppgifter om arbetsförvaltningens kunder också ska gälla de försöksområdeskunder som avses i den föreslagna lagen. Enligt 24 § 1 mom. 25 punkten i offentlighetslagen är handlingar som innehåller uppgifter om en klient hos socialvården eller en enskild kund hos arbetsförvaltningen samt de förmåner eller stödåtgärder eller den socialvårdsservice eller den service för arbetsförvaltningens enskilda kunder denne erhållit eller uppgifter om en persons hälsotillstånd eller handikapp, den hälsovård eller rehabilitering som denne har erhållit eller uppgifter om någons sexuella beteende eller inriktning sekretessbelagda. Information om en på försökslagen grundad kundrelation till försöksområdet är således sekretessbelagd.

20 §. Förflyttning av arbets- och näringsbyråns tjänstemän till försöksområdena. I paragrafen föreslås bestämmelser om det förfarande som ska tillämpas på tjänstemännen vid arbets- och näringsbyråerna när de förflyttas till försöksområdena och underställs deras arbetsledning. Enligt paragrafen kan tjänstemän vid arbets- och näringsbyrån med iakttagande av bestämmelserna i 20 § i statstjänstemannalagen (750/1994) förflyttas till arbete inom ett försöksområde under

ledning och övervakning av en kommun, i uppgifter enligt den föreslagna lagen som hör till försöksområdets behörighet. Enligt den nämnda paragrafen kan en tjänsteman för viss tid helt eller delvis förflyttas till arbete i uppgifter som hör till ett annat ämbetsverks behörighet eller till arbete hos en annan arbetsgivare än staten, om det finns särskilda skäl till det med hänsyn till skötseln av myndigheternas uppgifter eller om förflyttningen främjar utvecklandet av tjänstemannens yrkesskicklighet, varaktigheten i tjänstemannens anställningsförhållande eller sysselsättandet av tjänstemannen. Förflyttningen förutsätter att tjänstemannen och det mottagande ämbetsverket eller den mottagande arbetsgivaren har gett sitt samtycke. Under den fastställda tiden står tjänstemannen i tjänsteförhållande till det överlåtande ämbetsverket. En tjänsteman kan dock på basis av och inom ramen för förflyttningen arbeta som tjänsteman vid det mottagande ämbetsverket.

Enligt 20 § 3 mom. i statstjänstemannalagen ska det när förflyttning av en tjänsteman övervägs bedömas om tjänstemannen har tillräckliga förutsättningar och tillräcklig kompetens för att sköta uppgifterna och att tjänstemannen inte på grund av förflyttningen blir jävig att sköta sina uppgifter. Förflyttningen får inte heller äventyra förtroendet för myndighetsverksamhetens opartiskhet eller i övrigt störa en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna. Enligt 20 § 4 mom. i statstjänstemannalagen fattas beslutet om förflyttning av en tjänsteman av det ämbetsverk från vilket tjänstemannen förflyttas.

Den personalresurs vid de statliga arbets- och näringsbyråerna som inom försöksområdena anvisas för skötseln av uppgifterna enligt den föreslagna lagen kommer under försökstiden att helt och hållet arbeta under försöksområdenas ledning och tillsyn. Den personal som förflyttas kommer att kvarstå i anställningsförhållande hos arbets- och näringsbyrån oberoende av försöket. Det särskilda skälet till förflyttningen i det aktuella fallet är genomförande av ett försök. Förflyttningarna kommer att genomföras med samtycke av den personal som förflyttas och av försöksområdet. Avsikten är att arbets- och näringsbyrån ska besluta om förflyttningen av sin personal. Personalens förutsättningar och kompetens kommer att vara tryggade på det sätt som förutsätts i 20 § 3 mom. i statstjänstemannalagen, eftersom personalen förflyttas till samma ämbetsverk som dess arbetsuppgifter överförs till.

21 §. Försöksområdets skyldighet att lämna uppgifter till arbets- och näringsbyrån. I paragrafen föreslås bestämmelser om försöksområdets skyldighet att till arbets- och näringsbyrån lämna de uppgifter som behövs för utarbetande av arbetskraftspolitiska utlåtanden enligt 1 kap. 4 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. En skyldighet att lämna uppgifter behövs eftersom arbets- och näringsbyrån utifrån dessa uppgifter ger ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om kunden inom försöksområdet.

Arbets- och näringsbyrån avgör utifrån de uppgifter som försöksområdet lämnat huruvida de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av förmåner enligt 2 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa uppfylls. Dessutom ger arbets- och näringsbyrån på det sätt som anges i 1 kap. 4 § i den lagen vid behov ett arbetskraftspolitiskt utlåtande bl.a. om huruvida en person är arbetslös arbetssökande samt om hur företagsverksamhet och sysselsättning i eget arbete eller studier påverkar rätten att få arbetslöshetsförmån. Vidare ger arbets- och näringsbyrån ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om rätten till arbetslöshetsförmån för unga personer som saknar utbildning som ger yrkesfärdigheter och om förfaranden för att ersätta skyldigheten att söka till utbildning med andra åtgärder.

Arbets- och näringsbyrån bedömer med stöd av 2 a kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa en arbetslös arbetssökandes förfarande och överväger en eventuell indragning av arbetslöshetsförmånen för en viss tid eller tills vidare, om personen i fråga lämnar sitt arbete eller blir upp-

sagd, vägrar att ta emot arbete eller gör sig skyldig till försummelse i fråga om sysselsättningsplanen och den sysselsättningsfrämjande servicen. Arbets- och näringsbyrån ger således arbetskraftspolitiska utlåtanden om förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda.

Kommunerna inom försöksområdet ska vid behov kunna be arbetssökanden redogöra för de omständigheter som avses i paragrafen och lämna redogörelsen till arbets- och näringsbyrån. Uppgifterna lämnas med hjälp av kundinformationssystemet. Försöksområdet ska underrätta den som betalar ut arbetslöshetsförmånen om att frågan utreds, varefter utbetalaren överväger huruvida utbetalningen av förmånen ska avbrytas för den tid som behandlingen pågår för att undvika överbetalning.

22 §. Arbets- och näringsbyråns och försöksområdets samarbetskyldighet. I 1 mom. föreslås bestämmelser om skyldighet för arbets- och näringsbyrån inom försöksområdet att tillsammans med försöksområdet inrätta ett samarbetsorgan. Enligt paragrafen ska samarbetsorganet samordna och följa upp den övergripande sysselsättningsfrämjande verksamheten i området. Försöksområden som är verksamma inom området för samma arbets- och näringsbyrå kan enligt förslaget ha ett gemensamt organ.

Genom samordning säkerställs smidiga kundprocesser trots de administrativa gränserna samt likabehandlingen av kunderna när det gäller tillgången till service och utkomstskyddet för arbetslösa. I samarbetskyldigheten ska även ingå att avtala om verksamhetsmodellen för företags- och arbetsgivarservicen.

Samarbetsorganet ska följa och ta ställning till exempelvis kundvolymerna inom området, resursanvändningen och resursernas tillräcklighet inom försöksområdet, tillgodoseendet av kundernas rättigheter, smidigheten i informationssystemen och kundprocesserna, situationer som gäller omställningsskydd, samordningen av arbetskrafts- och företagsservicen samt samordningen av servicen med den företagsservice, sysselsättningsfrämjande service och annan service som hör till det allmänna verksamhetsområdet för kommunerna inom försöksområdet. Samarbetsorganet bör också ta ställning till de köpta tjänster som arbets- och näringsbyrån använder, för att beakta vilka behov av köpta tjänster försöksområdena har. Samarbetsorganet ska också t.ex. se till att kundernas rättigheter tillgodoses när de efter att försöket avslutats återgår till att bli kunder hos arbets- och näringsbyrån.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om arbets- och näringsministeriets rätt att utfärda förordning. Avsikten är att närmare bestämmelser om samarbetsorganets sammansättning och delområdena inom samarbetet ska få utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet. Samarbetsorganet bör sammanträda regelbundet och där bör utöver arbets- och näringsbyråerna, försöksområdena och kommunerna inom dem även närings-, trafik- och miljöcentralerna vara företrädare. Också exempelvis serviceproducenterna ska kunna delta i samarbetet. Försöksområdet och arbets- och näringsbyrån kan avtala om det samarbetsförfarande som är mest ändamålsenligt med tanke på antalet kommuner och antalet kunder inom försöksområdet. Avsikten är att samarbetsorganet vid behov ska kunna sammanträda i olika sammansättningar, exempelvis i olika sektioner.

23 §. Tillsyn. I 1 mom. föreslås bestämmelser om att tillsynen över försöken ska koncentreras hos Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland. Med stöd av 10 § 2 mom. i kommunalagen kan regionförvaltningsverket med anledning av klagomål undersöka om kommunen har iakttagit gällande lagar. En motsvarande möjlighet att anföra klagan föreslås också i fråga om försöksområdena.

RP 87/2020 rd

Utöver att den innefattar undersökning av klagomål ska regionförvaltningsverkets tillsyn också vara aktiv riskbaserade tillsyn och tillsyn som baserar sig på tillsynsplanen. Tillsynen ska också kunna innefatta inspektionsbesök. En tjänsteman som sköter en tillsynsuppgift vid Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland ska för utförandet av tillsynen ha samma rätt att använda arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem som en tjänsteman vid arbets- och näringsministeriet i motsvarande syfte. Enligt 13 kap. 5 § 1 mom. får en tjänsteman vid arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter, närings-, trafik- och miljöcentralen, närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter eller arbets- och näringsministeriet som beviljats rätt att använda arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem trots sekretessbestämmelserna söka och använda uppgifter i systemet, om det är nödvändigt för att ordna kundbetjäningen, utreda eller avgöra ett anhängigt ärende eller utföra tillsyns-, utvecklings- och uppföljningsuppgifter.

I 2 och 3 mom. föreslås bestämmelser om de tvångsmedel som regionförvaltningsverket förfogar över. Enligt förslaget kan regionförvaltningsverket meddela förelägganden för att avhjälpa brister eller undanröja missförhållanden samt avbryta försöket helt eller delvis. Verksamheten ska kunna avbrytas om väsentliga och allvarliga brister upptäcks annat än i ett enskilt fall. Väsentliga och allvarliga brister kan uppstå t.ex. i samband med frågor som är känsliga med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna, såsom utlåtandeärenden i anslutning till utkomstskyddet för arbetslösa, om försöksområdets utlåtandepraxis avviker från arbets- och näringsbyråns eller andra försöksområdets utlåtandepraxis på ett sätt som äventyrar utkomstskyddet för arbetslösa. Också behandlingen inom försöksområdena av sådana kunduppgifter som är sekretessbelagda i sin helhet kan anses vara känslig med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna. Som en allvarlig brist kan betraktas att det inte finns någon service alls eller att det helt saknas service för vissa kundgrupper. Som en allvarlig brist ska också betraktas att den service som finns att få inte motsvarar behoven hos kunderna i försöksområdet.

I 4 mom. föreslås en informativ bestämmelse om ändringssökande. Ett försöksområde och en kommun inom ett försöksområde kan med stöd av 10 § 5 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden söka ändring i regionförvaltningsverkets beslut om avbrytande genom besvär hos Helsingfors förvaltningsdomstol. Regionförvaltningsverkets beslut om avbrytande ska iakttas trots ändringssökande, om inte den myndighet där ändring söktes bestämmer något annat.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om regionförvaltningsverkets möjlighet att ge kommunen, försöksområdet eller den ansvariga tjänstemannen en anmärkning med tanke på framtida verksamhet. En anmärkning kan ges, om det vid tillsynen konstateras att en kommun eller ett försöksområde vid ordnandet eller genomförandet av verksamhet enligt den föreslagna lagen har förfarit felaktigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet. En anmärkning kan ges i fråga om en brist eller ett missförhållande som inte uppfyller förutsättningarna för avbrytande av försöket.

I 6 mom. föreslås en bestämmelse om att regionförvaltningsverkets anmärkning enligt 5 mom. inte får överklagas genom besvär. Enligt förslaget ska regionförvaltningsverket underrätta arbets- och näringsministeriet om pågående tillsynsförfaranden.

24 §. Ikraftträdande Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2021 och gälla till och med den 30 juni 2023.

25 §. Övergångsbestämmelse. Det föreslås att om det för en arbetslös arbetssökande innan denne hänvisas till att bli kund hos försöksområdet har utarbetats en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den, ska planen vara förpliktande för kunden och kommunen tills den har setts över. En arbetssökande som övergått till en kundrelation hos försöksområdet ska underrätta försöksområdet om genomförandet av de åtgärder som avtalats i planen.

8 Ikraftträdande

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2021 och gälla till och med den 30 juni 2023.

9 Verkställighet och uppföljning

9.1 Verkställighet

Arbets- och näringsbyråerna har förberett sig på att föra samarbetsförhandlingar enligt 15 § i lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar (1233/2013, nedan *samarbetslagen*) angående personalkonsekvenserna av det försök som avses i den föreslagna lagen vid byråerna. En i samarbetslagen avsedd förhandlingsframställning från arbetsgivaren kommer att lämnas när denna regeringsproposition har lämnats till riksdagen.

Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter tillhandahåller arbets- och näringsbyråerna riksomfattande stöd för samarbetsförhandlingarna vid de olika arbets- och näringsbyråerna. Under ledning av utvecklings- och förvaltningscentret ska det inledningsvis på riksnivå och så heltäckande som möjligt avtalas om den personal vid arbets- och näringsbyråerna som samtycker till att förflyttas för att arbeta under försöksområdenas ledning och övervakning, om personalens ställning och om det sätt på vilket förflyttningen genomförs, om ekonomiska frågor och om de blanketter som ska användas i samband med förändringssamtalen.

Vid arbets- och näringsbyråernas samarbetsförhandlingar ska behandlas frågor som gäller den personal som förflyttas, konsekvenserna för befattningsbeskrivningarna för de personer som stannar vid moderbyrån och konsekvenserna för moderbyråns organisation. I samarbetsavtalet ska beaktas bl.a. frågor som gäller arbetarskydd, resekostnader, förtroendemännens ställning, personalrepresentanternas ställning samt utbildning och samarbete.

Kommunerna i försöksområdet ska ha ansvaret för att föra samarbetsförhandlingar med kommunens anställda. Bestämmelser om samarbetsförhandlingar finns i lagen om samarbete mellan kommunala arbetsgivare och arbetstagare (449/2007).

För verkställigheten av den föreslagna lagen ska utvecklings- och förvaltningscentret som eget arbete och delvis som köpta tjänster bereda en virtuell lärandemiljö (TE-Akademien) för en enhetlig introduktion i försöksområdenas uppgifter. Dessutom bereder arbets- och näringsministeriet i samarbete med enheten för juridiska tjänster vid Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland en handbok om skötseln av de uppgifter som avses i propositionen, som ska användas i försöksområdena och vid arbets- och näringsbyråerna. Handboken ska innehålla arbets- och näringsförvaltningens anvisningar om försöksområdenas uppgifter skrivna så att de lämpar sig för försöket. Handboken ger försöksområdena de kunskaper som behövs för tillämpningen av lagstiftningen och för samarbetet mellan arbets- och näringsbyrån och försöksområdet. Det är önskvärt att Kommunförbundet deltar i utarbetandet av handboken till den del som gäller organisationen av försöket och modellerna för kommunsamarbete.

De anvisningar som till de delar som är relevanta för kommunförsöket ska ingå i handboken är följande: arbets- och näringsministeriets anvisning om tillämpningen av lagen och förordningen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (19.12.2017 TEM/2376/00.03.05.02/2017), arbets- och näringsministeriets anvisning om arbets- och näringsbyråns uppgifter i genomförandet av systemet med utkomstskydd för arbetslösa (20.12.2018 TEM/2414/03.01.04/2018), arbets- och näringsministeriets anvisning om tillämpning av lagen om främjande av integration (1386/2010) vid arbets- och näringsbyråerna (1.4.2015 TEM/642/07.10.02/2015) och arbets-

och näringsministeriets anvisning om att bedöma arbetslösas arbetsförmåga och hänvisa arbetslösa till hälsovårdstjänster (22.12.2011 TEM/3067/07.02.01/2011) samt de riksomfattande handlingsregler som Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland utfärdat.

9.2 Uppföljning

Avsikten är att arbets- och näringsbyrån tillsammans med försöksområdet ska övervaka hur genomförandet av uppgifterna utvecklas i området bland annat med hänsyn till kunderna, resursanvändningen och effekterna. I propositionen föreslås bestämmelser om en omfattande ömsesidig samarbetskyldighet för försöksområdet och arbets- och näringsbyrån. Skyldigheten ska också omfatta andra centrala aktörer, såsom närings-, trafik- och miljöcentralen och serviceproducenterna.

Arbets- och näringsministeriet ska dessutom månatligen med hjälp av regelbundna rapporter följa hur försöket framskrider. Som uppföljningsindikatorer ska användas dels arbets- och näringsbyråns egna indikatorer för resultatstyrning, dels de indikatorer som används inom kommunernas socialservice, hälsovårdstjänster och kompetenstjänster.

Utvärderingen av effekterna av försöket kommer att genomföras som ett projekt inom statsrådets gemensamma TEAS-verksamhet, som samordnas av statsrådets kansli. I statsrådets gemensamma utrednings- och forskningsverksamhet (VN TEAS) tar man fram information till stöd för beslutsfattande, kunskapsbaserad ledning och verksamhetspraxis. Arbets- och näringsministeriet har utarbetat en preliminär plan för genomförandet av utvärderingen jämte forsknings-teman och de viktigaste forskningsfrågorna och föreslagit metoder för ansökan om finansiering. Utvärderingen ska omfatta varje försöksområde. Avsikten är att upphandlingen av utvärderingen ska inledas hösten 2020.

Syftet med utvärderingen är att öka kunskapen om de direkta och långvariga effekterna av kommunförsök som gäller sysselsättningen. Utvärderingsresultaten utnyttjas som stöd för den fortsatta utvecklingen av den arbetskraftspolitiska servicestrukturen. I utvärderingen strävar man efter att inom ramen för specialvillkoren granska effekterna av försöken när det gäller målgruppernas sysselsättning, skapandet av servicevägar eller andra positiva övergångar till arbetsmarknaden, smidigheten i kommunernas och statens gemensamma serviceprocesser och förändringar i arbetssökandenas arbetsmarknadsfärdigheter samt servicesystemets kostnadseffektivitet.

Utvärderingen genomförs med hjälp av såväl kvantitativa som kvalitativa metoder. Som primär kvantitativ metod används en kommunjämförelse som baserar sig på matchning med syntetiska kontrollgrupper, där de kommuner som deltar i försöket jämförs med syntetiskt konstruerade kommuner som inte omfattats av försöket. Kommunjämförelsen kommer att baseras på fyra separata matchningsvariabler (bl.a. befolkningsunderlag, antal lediga tjänster). I undersökningen jämförs också sinsemellan de servicemodeller som kommunerna använder. Även i denna modell bör de försöksområden som jämförs i så stor utsträckning som möjligt motsvara varandra. Vidare kan man inom utvärderingen utifrån försöksplanen bygga upp mindre försöksuppsättningar bl.a. i fråga om arbetssökandenas åldersgrupper, jobbsökningens längd eller hur jobbsökningen inletts. I en sådan helhet som kommunförsöket, som innehåller överlappande verkningmekanismer och många föränderliga element, kommer det dock att vara en stor utmaning att beräkna entydiga sysselsättningseffekter. Den kvalitativa utvärderingen kommer att genomföras med hjälp av strukturerade intervjuer och enkäter. Utvärderingen bör riktas till såväl dem som verkställer försöket som till samarbetspartnerna och arbetssökandena.

RP 87/2020 rd

Exempel på indikatorer som följs:

1. Andelen arbetslösa arbetssökande av arbetskraften (ANM/Arbetsförmedlingsstatistik)
2. Utvecklingen inom avgifterna för arbetsmarknadsstöd och inom de totala arbetslöshetskostnaderna (FPA)
3. Nettodriftskostnaderna för den sysselsättningsfrämjande servicen, euro/invånare (Institutet för hälsa och välfärd)
4. Användningen av kommunernas socialservice, hälsovårdstjänster och kompetenstjänster (separat enkät)
5. Antalet jobsökningar som utmynnat i sysselsättning/företagande/studier (ANM/Arbetsförmedlingsstatistik)
6. Arbetserbjudandenas volymer och resultat (ANM/Arbetsförmedlingsstatistik)
7. Arbetskraftens rörlighet (ANM/Ura-rapporten)
8. Den genomsnittliga längden för kontinuerliga arbetslöshetsperioder (ANM/Arbetsförmedlingsstatistik)
9. Utvecklingen inom (den utvidgade) arbetslösheten och den strukturella arbetslösheten (ANM/Arbetsförmedlingsstatistik)
10. Strömmen till arbetslöshet i mer än 3 månader, 6 månader respektive 12 månader per kundgrupp (ANM/Arbetsförmedlingsstatistik)
11. Aktiveringsgrad (ANM/Arbetsförmedlingsstatistik)
12. Inledande av arbetskraftsservice och servicens effekter på kort sikt (ANM/Arbetsförmedlingsstatistik)
13. Kundantal/belastning per sakkunnig (ANM/Ura-rapporten)
14. Andelen aktuella (sysselsättnings-, integrations- eller aktiverings-) planer och eftersatt planering (utvecklings- och förvaltningscentret/Ura-rapporten)
15. Utvecklingen av målgruppens välfärd eller arbetsmarknadsfärdigheter under försöket
16. Försöksmålgruppens tillfredsställelse med den kommunala servicen

Indikatorerna kompletteras i samband med beredningen av försöket

10 Förhållande till andra propositioner

10.1 Samband med andra propositioner

Riksdagen antog den 29 maj 2020 i sin ändrade form de lagar som ingår i regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och 9 § i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (RP 12/2020 rd). I propositionen föreslås det att lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen ändras, huvudsakligen på grund av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

Den aktuella propositionen om ett kommunförsök kan godkännas och lagen träda i kraft, om den ovannämnda lagen om ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice har trätt i kraft före eller samtidigt med den.

Regeringen bereder en utvidgning av försöket. En ny ansökningsomgång har redan utlysts för kommunerna under beredningen av denna proposition. En regeringsproposition som innehåller förslag till utvidgning av försöket och som kompletterar denna proposition lämnas så snart som möjligt.

10.2 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till den fjärde tilläggsbudgetpropositionen för 2020 och avses bli behandlad i samband med den.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Allmänt om försökens grundlagsenlighet

I grundlagsutskottets utlåtandep Praxis har stiftandet av försökslagar ansetts vara förenligt med grundlagen om försöket har ett godtagbart mål, de bestämmelser som ska tillämpas under försöket och som avviker från den övriga lagstiftningen utfärdas genom lag, försökslagstiftningen är proportionerlig, bestämmelser om försöksområdet och om försöksdeltagarna utfärdas genom lag, försökslagstiftningen inte är diskriminerande och bara gäller under en kort tid och om resultaten av försöket utvärderas på behörigt sätt.

Eftersom försök ofta omfattar en begränsad grupp personer är försöken ofta betydelsefulla med tanke på den jämlikhet som tryggas genom grundlagen. Grundlagsutskottet har ansett att försökslagstiftning som leder till en viss olikhet är acceptabel med avseende på jämlikheten, om det finns ett godtagbart mål med försöket. Som ett godtagbart mål har utskottet betraktat syftet att få till stånd bestämmelser som krävs av samhällsutvecklingen och att ett försök åtminstone inom vissa gränser kan vara en godtagbar grund för att pruta på jämlikhetsprincipen i regionalt hänseende. (GrUU 42/2010 rd, s. 5/I, GrUU 11/2002 rd, s. 3 och GrUU 58/2001 rd, s. 2).

Utskottet har i sina bedömningar av försökslagstiftning understrukit att det i allmänhet ska föreskrivas genom lag om grundläggande fri- och rättigheter och konstaterat att det kravet också gäller jämlikhetsprincipen (se t.ex. GrUU 20/2012 rd, s. 2/II). Kravet ska beaktas t.ex. i fastställandet av försöksområdet genom att försöksområdet anges direkt i lag eller genom att beslutet om försöksområdet binds upp genom tillräckligt exakt fastlagda kriterier i lag (GrUU 58/2001 rd, s. 2/II, GrUU 19/1997 rd, s. 2).

I den föreslagna lagen föreslås bestämmelser om de kommuner som hör till försöksområdena, om kundgrupperna, om den service och de myndighetsuppgifter vars organisering ska överföras på försöksområdena, om samarbetet mellan arbets- och näringsbyråerna och försöksområdena, om skyldigheten att använda kundinformationssystemet och om användningen av kunduppgifter samt om tillsynen över försöksområdena. På försöksområdenas uppgifter och service samt på rättigheterna och skyldigheterna för kunderna inom försöksområdet ska tillämpas samma materiellt rättsliga och processuella bestämmelser som tillämpas på servicen när den hör till arbets- och näringsbyråernas uppgifter. Den som hör till en kundgrupp inom försöksområdet ska dock inte ha rätt att välja om han eller hon får sin service från försöksområdet eller från arbets- och näringsbyrån. Till skillnad från en kund hos arbets- och näringsbyrån ska den som hör till en kundgrupp inom försöksområdet inte heller ha rätt att söka service någon annanstans än i sin hemkommun.

I grundlagsutskottets utlåtandep Praxis förutsätts det att resultaten av försöket redovisas och utvärderas på behörigt sätt (GrUU 70/2002 rd, s. 3/I, GrUU 39/2002 rd, s. 2/II). På grund av samhällets helhetsintresse är det motiverat att försöksområdena har möjlighet att erbjuda dessa grupper, som i huvudsak har en svag ställning på arbetsmarknaden, mera och mer omfattande service än den statliga sysselsättningsservicen under försöket, i syfte att få samhälleligt viktig jämförbar information. Avsikten är att försöket ska pågå i drygt två år under tiden 1.1.2021–30.6.2023. Försöket kommer att följas kontinuerligt. Arbets- och näringsministeriet kommer

RP 87/2020 rd

månatligen att publicera uppgifter om effekterna av försöket. Arbets- och näringsbyråerna och försöksområdena kommer tillsammans att följa bl.a. hur kundernas rättigheter tillgodoses i respektive områden samt övervaka tillgången till servicen och servicens genomslag. Efter att försöket har avslutats ska resultaten av försöket utvärderas i form av ett projekt inom statsrådets gemensamma forsknings- och utredningsverksamhet.

Kommunförsök som gäller sysselsättningservice

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande GrUU 24/2017 rd bedömt det föregående kommunförsöket, dvs. regeringens proposition med förslag till lag om försök med regionalt tillhandahållande av offentliga arbetskrafts- och företagstjänster samt med arbetslivsprövning (RP 51/2017 rd). Grundlagsutskottets utlåtande GrUU 24/2017 tas som utgångspunkt för granskningen av lagstiftningsordningen i det aktuella förslaget, eftersom det aktuella förslaget liksom det förslag som grundlagsutskottet behandlade i sitt betänkande gäller ett tidsmässigt och regionalt avgränsat försök där de deltagande kommunerna inom försöksområdena ska ansvara för ordnandet av vissa sysselsättningstjänster för grupper av arbetslösa som anges närmare i lagen. I vartdera försöket handlar det om att kommunerna ges en ny uppgift. Båda försöken bereddes så att kommunerna frivilligt sökte sig till försöket genom att anmäla sig till arbets- och näringsministeriet. Genom stiftandet av den tidigare lagen om försök och den nu föreslagna lagen skapas en rättslig ram för ett försök som kommunerna och staten preliminärt har kommit överens om. Syftet med det nu föreslagna försöket är liksom i det tidigare försöket att få information om huruvida sysselsättningen för dem som har den svåraste ställningen på arbetsmarknaden förbättras om ansvaret för att ordna den service som de statliga arbetskrafts- och näringsbyråerna tillhandahåller överförs till kommunerna. Den information som fås genom försöken utnyttjas i beslutsfattandet för att bygga upp en totalekonomiskt hållbar modell för att främja sysselsättningen och höja sysselsättningsgraden.

Det nu aktuella försöket avviker från det försök som genomfördes genom den lag om försök med regionalt tillhandahållande av arbetskrafts- och företagstjänster samt med arbetslivsprövning (505/2017) som gällde 1.8.2017–31.12.2018 och som ingick i RP 51/2017 rd. I det försök som nu föreslås ska alla försöksområden ha samma kundgrupper, till skillnad från det föregående försöket, där kundgrupperna fastställdes separat för varje försöksområde. Denna förändring jämfört med det tidigare försöket har gjorts för att man ska få sinsemellan jämförbara effektivitetsdata för försöksområdena.

I det aktuella förslaget kommer försöksområdena i motsats till det tidigare att vara skyldiga att använda arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem. Även denna skyldighet har lagts till för att göra det lättare att få jämförbara effektivitetsdata, men också för att möjliggöra likabehandlingen av kunderna och övervakningen av att jämlikhetsprincipen tillgodoses. Dessutom har försöksområdena och arbets- och näringsbyrån i området skyldighet att samarbeta bl.a. för att övervaka likabehandlingen och samordna serviceprocesserna. Att jämlikhetsprincipen tillgodoses och övervakas är av särskild vikt med tanke på att servicen enligt serviceplanen och frågan om huruvida kunden deltar i service eller försummar att delta i service inverkar på kundens utkomstskydd.

Som ett nytt element jämfört med den tidigare försökslagen föreslås det nu att tillsynen över försöksområdena ska ordnas vid Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland. Enligt förslaget ska tillsynen vara aktiv och riskbaserad. Den ska framför allt inriktas på frågor som är känsliga med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna, dvs. frågor som hänför sig till utkomstskyddet för arbetslösa till den del som gäller tryggheten av försörjningen, lagenligheten i behandlingen av personuppgifter och likabehandlingen av kunderna.

RP 87/2020 rd

I den försökslag som nu föreslås införs i motsats till den föregående inga nya serviceformer. Den föregående försökslagen innehöll ett förslag om arbetslivsprövning som försöksområdena ordnade i stället för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Grundlagsutskottet gav i sitt utlåtande GrUU 24/2017 rd en uppmaning att komplettera förslaget om arbetslivsprövning på grund av jämlikhetskravet. Uppmaningen är inte relevant här, eftersom det aktuella förslaget inte innehåller det element som var föremål för uppmaningen om komplettering.

I grundlagsutskottets utlåtande GrUU 24/2017 konstateras det att lagstiftningsordningen i regeringens proposition RP 51/2017 bedöms med hänsyn till 6, 10, 18 och 80 § i grundlagen. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande dessutom bedömt propositionen med hänsyn till grundlagens 121 §. Den aktuella propositionen bedöms med hänsyn till de nämnda paragraferna i grundlagen och dessutom med hänsyn till 1, 7 och 19 § i grundlagen.

Enligt 1 § 2 mom. i grundlagen ska konstitutionen trygga människovärdets okränkbarhet och den enskilda människans frihet och rättigheter samt främja rättvisa i samhället. Tryggheten av individens fri- och rättigheter omfattar individens självbestämmanderätt, dvs. friheten att bestämma över sig själv och sitt handlande (RP 309/1993 rd, s. 44/II). I sitt utlåtande GrUU 26/2017 rd konstaterar grundlagsutskottet att bestämmelsen i 1 § 2 mom. i grundlagen ger uttryck för de grundläggande värderingarna i regeringsformen och ska beaktas vid tolkningen av regeringsformens övriga bestämmelser (RP 1/1998 rd, s. 74/I). Självbestämmanderätten har också ansetts vara kopplad till 7 § om personlig frihet och integritet och 10 § om skydd för privatlivet i grundlagen (se t.ex. GrUU 15/2015 rd, s. 3).

Enligt 6 § i grundlagen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Principen om likabehandling hindrar inte särbehandling av en orsak som gäller den enskilde som person, men särbehandlingen ska kunna motiveras med orsaker som är godtagbara med hänsyn till systemet för grundläggande fri- och rättigheter. Som andra orsaker som anknyter till personen och som nämns i bestämmelsen betraktas enligt förarbetena till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd) till exempel samhällelig ställning, egendom, familjeförhållanden, sexuell inriktning och boningsort.

Enligt 7 § i grundlagen har alla rätt till liv och till personlig frihet, integritet och trygghet. Den personliga friheten hänför sig till individens friheter och rättigheter enligt 1 § 2 mom. i grundlagen. I 10 § i grundlagen föreskrivs det om skydd för privatlivet. Enligt paragrafen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Närmare bestämmelser om skydd av personuppgifter utfärdas genom lag. I den föreslagna lagen finns bestämmelser om skyldighet för försöksområdena att använda samma kundinformationssystem som arbets- och näringsbyråerna. Avsikten är att försöksområdena ska få begränsad åtkomst till arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem när det gäller försöksområdeskunderna. För att trygga skyddet för privatlivet och trygga de krav på ändamålsenlighet och nödvändighet som avses i den allmänna dataskyddsförordningen föreslås i 14 § bestämmelser om en nivå av ändamålsenlighet och behövlighet som innebär att de arbetsuppgifter som avses i lagen ska utgöra minst hälften av uppgifterna för en kommunal tjänsteinnehavare inom försöksområdet för att tjänsteinnehavaren ska kunna beviljas rätt att använda sådana kundinformationssystem där de registrerade uppgifterna, inklusive uppgift om själva kundrelationen, är sekretessbelagda med stöd av 24 § 1 mom. 25 punkten i offentlighetslagen.

För genomförandet av försöket behöver de kommunala tjänstemännen inom försöksområdet användarrättigheter till arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem. För att säkerställa skyddet för personuppgifter kommer rätten att använda kundinformationssystemet att begränsas

tekniskt så att kommunens tjänstemän endast kommer att ha tillgång till uppgifterna för de kunder inom det berörda försöksområdet som omfattas av försöket.

Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Det allmänna ska sörja för skyddet av arbetskraften. Enligt den paragrafens 2 mom. ska det allmänna främja sysselsättningen och verka för att alla tillförsäkras rätt till arbete. Genom den föreslagna lagen kommer man att få fram information om hur överföringen av uppgifterna påverkar sysselsättningen i synnerhet i fråga om personer med en svår ställning på arbetsmarknaden.

Enligt 19 § 2 mom. i grundlagen ska var och en genom lag garanteras rätt att få sin grundläggande försörjning tryggad vid arbetslöshet, sjukdom, arbetsoförmåga och under ålderdomen samt vid barnafödelse och förlust av en försörjare. Bestämmelser om rätten att få försörjningen tryggad under arbetslöshet finns i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Enligt propositionen kommer försöksområdena liksom också arbets- och näringsbyråerna att ha vissa uppgifter i anslutning till utlåtanden som inverkar på utkomstskyddet för arbetslösa (arbetskraftspolitiska utlåtanden). Därför ska enligt 24 § tillsynen över försöksområdena ordnas vid Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland. I 22 § föreslås dessutom bestämmelser om samarbetskyldighet för arbets- och näringsbyrå och försöksområdet. Tillsynen ska utöver efterlevnaden av försökslagen även gälla likabehandlingen av kunderna samt uppgifterna i anslutning till utkomstskyddet för arbetslösa och behandlingen av kundinformation, som är känsliga med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna.

Enligt 80 § i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. I försöket ska det inte föreskrivas om rättigheterna och skyldigheterna för försöksområdeskunderna på ett sätt som avviker från rättigheterna och skyldigheterna för de kundgrupper som står utanför försöket. I den föreslagna lagen kommer det att föreskrivas om servicen och om kundens ställning genom hänvisning till samma lagar där det föreskrivs om ställningen för dem som står utanför försöket och för dem som hör till arbets- och näringsbyråernas kundgrupper.

Enligt 121 § 2 mom. i grundlagen ska bestämmelser om de allmänna grunderna för kommunernas förvaltning och om uppgifter som åläggs kommunerna utfärdas genom lag. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande GrUU 24/2017 om den föregående propositionen om kommunförsök konstaterat att försökskommunerna har meddelat att de vill pröva skötseln av denna nya uppgift och då är det enligt propositionen fråga om en frivillig utökning av försökskommunernas uppgifter. Till den här delen såg det de facto inte ut att vara frågan om nya uppgifter för kommunerna, utan om en reglering där det skapades en rättslig ram för skötseln av uppgifter som kommunerna själva hade åtagit sig för den tid försöket pågick. Genom den lag som föreslås i denna proposition ska det på samma sätt skapas en rättslig ram för skötseln av statens uppgifter inom sysselsättningen i de försöksområden som bildas av kommunerna på det sätt som arbets- och näringsministeriet och försöksområdena sinsemellan har avtalat. Staten ska svara för kostnaderna för skötseln av de uppgifter som avses i den föreslagna lagen i enlighet med finansieringsprincipen och på det sätt som föreslås i 16 § i fråga om statlig finansiering till försöksområdena.

Jämlikhet

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande GrUU 24/2017 rd att försöket i regeringens proposition RP 51/2017 är tidsbegränsat och geografiskt begränsat och därför av betydelse med avseende på den i grundlagen skyddade jämlikheten.

Grundlagens 6 § 1 mom. uttrycker ett krav på juridisk likabehandling och på faktisk jämställdhet. Principen omfattar ett förbud mot godtycke och ett krav på enahanda bemötande i likadana fall (RP 309/1993 rd, s.46). Jämlikhetsbestämmelsen riktar sig också till lagstiftaren. Vissa personer eller persongrupper får inte genom lag godtyckligt ges en gynnsammare eller ogynnsammare ställning än andra personer eller persongrupper. Jämlikhetsbestämmelsen kräver ändå inte att alla människor i alla avseenden ska behandlas lika, om inte förhållandena är likadana. Jämlikhetsaspekter spelar en viss roll såväl när människor ges fördelar eller rättigheter genom lag som när de påförs skyldigheter. Samtidigt är det typiskt för lagstiftningen att den på grund av ett visst godtagbart samhälleligt intresse behandlar människor olika bl.a. för att främja faktisk jämställdhet (RP 309/1993 rd, s. 42–43, GrUU 31/2014 rd, s. 3/I).

Genom den föreslagna lagen ändras inte vare sig den lagstadgade sysselsättningsservicen för enskilda kunder eller kundens rätt att få sysselsättningsservice. Skyldigheten att ordna vissa sysselsättningstjänster överförs under försökstiden inom försöksområdena och i fråga om vissa kundgrupper från staten till försöksområdet, som består av en enskild kommun eller av en kommungrupp bestående av flera kommuner i enlighet med vad som i kommunallagen föreskrivs om samarbete mellan kommuner. Utgångspunkten är att försöket ska vara administrativt. Kommunerna ska ordna tjänsterna på samma sätt som staten för närvarande ordnar dem. Överföringen av statens uppgifter till kommunerna väntas dock ha faktiska positiva effekter på åtgärdernas genomslag. Genomslaget förväntas dock uppnås med hjälp av metoder som följer av kommunernas allmänna verksamhetsområde och sektorsövergripande karaktär och som det inte kommer att föreskrivas om i den föreslagna lagen. I praktiken ska kommunerna för att främja sysselsättningen förutom lagstadgad service även kunna erbjuda arbetslösa personer annan lagstadgad kommunal service eller (icke lagstadgad) sysselsättningsfrämjande service inom det allmänna verksamhetsområdet i samma lokaler eller i samband med samma besök. Till denna del kan en försöksområdeskund i praktiken få mer service än den som är kund hos statens arbets- och näringsbyrå. Den service som försöksområdeskunden får kan också vara av annan karaktär. I de statliga arbets- och näringsbyråernas kundservice har man länge strävat efter att i stället för fysiska besök främja användningen av elektroniska tjänster och av den riksomfattande telefon-tjänsten. Försöksområdena kan inte med stöd av den föreslagna lagen ordna och tillhandahålla service som avviker från den statliga servicen, men de kan använda andra rutiner när de producerar denna service och dessutom inom ramen för sin allmänna kompetens tillhandahålla sådana tjänster som inte regleras här.

Bestämmelser om de kundgrupper som omfattas av försöket ska utfärdas genom lag. Kärnan i kundgruppen utgörs av arbetslösa arbetssökande och personer som deltar i sysselsättningsfrämjande service och som inte har rätt till inkomstrelaterad dagpenning. Dessa arbetssökande har i allmänhet också den svagaste ställningen på arbetsmarknaden. Målgruppen för försöket omfattar alla personer under 30 år, alla invandrare och alla arbetslösa arbetssökande och personer i sysselsättningsfrämjande service som anmäler sig som personer som talar ett främmande språk som modersmål, oberoende av om de har rätt till inkomstrelaterad dagpenning eller inte. De kundgrupper som består av unga personer, invandrare eller personer med ett främmande språk som modersmål är heterogena grupper. Till dessa grupper hör också personer som mycket lätt får arbete och personer som får inkomstrelaterad dagpenning. Att dessa grupper får sysselsättning är på många sätt, till exempel när det gäller invandrare med hänsyn till deras integration, en central fråga.

Att de föreslagna grupperna särbehandlas inom sysselsättningsservicen är motiverat också med stöd av 1 kap. 5 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice som gäller användningen av statens sysselsättningsanslag. Enligt det momentet ska det anslag i statsbudgeten under huvudtiteln för arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde som är avsett att

främja sysselsättningen och bekämpa arbetslösheten användas till att särskilt stödja sysselsättningen för dem som har en svag ställning på arbetsmarknaden.

Enligt grundlagsutskottets utlåtande GrUU 24/2017 rd kompletteras den allmänna principen om likabehandling genom diskrimineringsförbudet i 6 § 2 mom. i grundlagen, enligt vilket ingen utan godtagbart skäl får särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. De grunder för åtskillnad som nämns i bestämmelsen kan betraktas som kärnområdet i förbudet mot diskriminering. Avsikten är dock inte att förteckningen ska vara uttömmande, utan diskriminering ska vara förbjuden också på grund av någon annan omständighet som gäller den enskilde som person. Exempel på sådana omständigheter är samhällelig ställning, egendom, föreningsverksamhet, familjeförhållanden, graviditet, äktenskaplig börd, sexuell inriktning och boningsort (RP 309/1993 rd, s. 47, se också GrUU 31/2014 rd, s. 3).

I den föreslagna lagen ska tillhörigheten till målgruppen bestämmas på basis av kundens ålder, språk, invandrarbakgrund och hemkommun, dvs. på grund av omständigheter som gäller personen på det sätt som anges i lagen. Försökslagen kommer eventuellt att för en viss tid försätta de kunder som hör till målgrupperna inom försöksområdena i en bättre ställning i fråga om tjänsteutbudet än de kunder som hör till samma grupper utanför försöksområdena.

Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande GrUU 24/2017 rd att försökslagstiftning som leder till en viss olikhet i sig är acceptabel med avseende på jämlikheten, om det finns ett godtagbart mål med försöket (se t.ex. GrUU 20/2012 rd, s. 2/I–II och GrUU 58/2001 rd, s. 2/I och de utlåtanden som nämns i dem). Inga skarpa gränser för lagstiftarens prövning följer av jämlikhetsprincipen när en reglering i överensstämmelse med den rådande samhällsutvecklingen eftersträvas. Ett försök kan vara en godtagbar grund för att pruta på formell jämlikhet i regionalt hänseende (GrUU 42/2010 rd, s. 4–5 GrUU 11/2002 rd, s. 2–3 och GrUU 58/2001 rd, s. 2). Utskottet har kopplat samman frågan om godtagbar grund för ett försök också med att det uttryckligen ska ge information och erfarenheter om vissa planerade reformers konsekvenser (GrUU 51/2016 rd, s. 3, GrUU 19/1997 rd, s. 1/I).

Språkliga rättigheter och proportionalitet

I 17 § i grundlagen finns bestämmelser om rätten till eget språk och egen kultur. Enligt 2 mom. ska vars och ens rätt att hos domstol och andra myndigheter i egen sak använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, samt att få expeditioner på detta språk tryggas genom lag. Det allmänna ska tillgodose landets finskspråkiga och svenskspråkiga befolknings kulturella och samhällseliga behov enligt lika grunder.

I 10 § i språklagen föreskrivs om individens språkliga rättigheter hos myndigheter. Enligt paragrafens 1 mom. har var och en rätt att använda finska eller svenska i kontakter med statliga myndigheter och tvåspråkiga kommunala myndigheter. Myndigheterna ska dessutom ordna möjlighet för den som ska höras att bli hörd på sitt eget språk, finska eller svenska. I paragrafens 2 mom. anges det att hos enspråkiga kommunala myndigheter används kommunens språk, om inte myndigheten på begäran beslutar annorlunda eller något annat föreskrivs på något annat ställe i lag. Var och en har dock rätt att bli hörd på sitt eget språk och att använda sitt eget språk i ett ärende som väcks av en myndighet och som direkt gäller grundläggande rättigheter för honom eller henne eller någon som är i hans eller hennes vård eller om myndigheten ålägger honom eller henne någon skyldighet.

RP 87/2020 rd

Av kommunerna i försöksområdena är 85 enspråkiga och finskspråkiga. Tvåspråkiga är endast Esbo, Helsingfors, Karleby, Åbo och Vanda. De språkliga rättigheterna kommer att försvagas för alla andra som hör till försöksområdena och för dem som hör till kundgrupperna.

Enligt 5 § 2 mom. i den föreslagna lagen ska arbets- och näringsbyrån av grundad anledning kunna låta bli att överföra en kund till att bli kund hos försöksområdet. Syftet med momentet är att förhindra för kunderna oändamålsenliga kundrelationer hos försöksområdena och att främja tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna. Av den som hör till den språkliga minoriteten ska det begäras samtycke till att bli kund hos försöksområdet, om den berörda personens hemkommun är enspråkig. Den som hör till en kundgrupp som avses i 4 § ska få förbli kund hos arbets- och näringsbyrån, om den vill utöva sina grundlagsenliga språkliga rättigheter och sköta ärenden på minoritetsspråket. Arbets- och näringsbyrån är skyldig att följa bestämmelsen i 10 § 1 mom. i språklagen, enligt vilken var och en har rätt att använda finska eller svenska i kontakter med statliga myndigheter.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande GrUU 44/2017 rd om regionala försök inom den grundläggande utbildningen i syfte att utvidga språkutbudet utan obligatoriska studier i det andra nationalspråket konstaterat att det med tanke på försökslagstiftningens godtagbarhet och proportionalitet är av betydelse att elevens deltagande i försöket grundar sig på samtycke.

Arbets- och näringsbyrån ska hänvisa sådana arbetslösa arbetssökande och arbetssökande i sysselsättningsfrämjande service som hör till de kundgrupper som avses i 4 § till att bli försöksområdeskunder, om det inte finns en ovan avsedd anledning som hänför sig till oändamålsenlighet och tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna. Den arbetssökande och försöksområdet ska underrättas om överföringen. I den föreslagna lagen krävs det inget samtycke för deltagande i försöket. Detta motsvarar 4 § i den föregående lagen om ett kommunförsök (lagen om ett försök med regionalt tillhandahållande av arbetskrafts- och företagstjänster samt med arbetslivsprövning, (505/2017)), där det likaså på ett avvikande sätt föreskrivs om rätten att fritt välja verksamhetsställe inom statens sysselsättningservice. Den bestämmelsen behandlas inte i den del av regeringens proposition RP 51/2017 som gäller lagstiftningsordningen och den togs inte upp under riksdagsbehandlingen.

I fråga om självbestämmanderätten och den personliga friheten kommer kunderna hos försöksområdet inte att vara i en jämlik ställning jämfört med kunderna inom annan sysselsättningservice. Beträffande regeringens proposition RP 51/2017 rd som gällde det tidigare kommunförsöket konstaterade grundlagsutskottet (GrUU 24/2017 rd) att utskottet har ansett att särbehandlingen är godtagbar i konstitutionellt hänseende och konstaterat att försöket inte heller gäller någon särbehandling som till sin grad är osedvanligt djupgående, utan utgör en typ av åtskillnad som utskottet godkänt också tidigare i anknytning till tillgodoseendet av de rättigheter som tryckas i 18 § i grundlagen (se även GrUU 51/2016 rd och GrUU 38/2014 rd).

Skyddet för privatlivet och skyddet av personuppgifter

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Bestämmelser om skydd av personuppgifter finns för närvarande i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning). Förordningen utfärdades i april 2016 och började tillämpas den 25 maj 2018. Genom de förslag till ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och 9 § i lagen om sektorsövergripande samservice för sysselsättningsfrämjande (RP 12/2020 rd) som

RP 87/2020 rd

riksdagen antog i ändrad form den 29 maj 2020 torde bestämmelserna om arbets- och näringsförvaltningens kundinformationssystem inom kort, så snart lagen har stadfästs och trätt i kraft, lyftas upp till den nivå som den allmänna dataskyddsförordningen förutsätter.

I avsnittet Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning i den ovan nämnda regeringspropositionen (RP 12/2020 rd) konstateras följande: ”När det gäller personuppgifter hänvisar bestämmelsen i 10 § 1 mom. i grundlagen till behovet att genom lagstiftning trygga individens rättsskydd och skydd för privatlivet i behandlingen, registreringen och användningen av personuppgifter” (RP 309/1993 rd, s. 56/II—57/I).

Grundlagsutskottet anser att de detaljerade bestämmelserna i dataskyddsförordningen också gör det möjligt att i fråga om myndighetsverksamhet lagstifta betydligt mer generellt om skydd för och behandling av personuppgifter jämfört med vår nuvarande nationella regleringsmodell. Grundlagsutskottet ser det dock som klart att behovet av speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som också krävs i dataskyddsförordningen måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Denna omständighet är av särskild betydelse när det gäller behandling av känsliga uppgifter (GrUU 14/2018 rd, s. 4–5).

I det avsnitt i regeringens proposition 12/2020 rd som gäller lagstiftningsordningen konstateras det också att uppgifter om arbetssökande är sådana personuppgifter som omfattas av det skydd för privatlivet som tryggas i 10 § 1 mom. i grundlagen. Detta framgår också av att uppgifterna är sekretessbelagda med stöd av 24 § 1 mom. 25 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) (GrUU 43/1998 rd, s. 4). Det kan anses att de uppgifter om en enskild kund hos arbetsförvaltningen som i offentlighetslagen anges som sekretessbelagda är i författningsrättslig mening känsliga personuppgifter.

I propositionen föreslås det i princip att det i fråga om behandlingen av kunduppgifter i kommunförsöket ska utfärdas bestämmelser som i så stor utsträckning som möjligt motsvarar bestämmelserna om behandlingen av kunduppgifter vid arbets- och näringsbyrån, dock med beaktande av att försöksområdena genom försökslagen kommer att överta skötseln av sådana kundgrupper och tjänster som endast utgör en del av arbets- och näringsbyråernas kunder och tjänster.

I propositionen definieras försöksområdena som i artikel 28 i dataskyddsförordningen avsedda personuppgiftsbiträden, till skillnad från arbets- och näringsbyråerna och utvecklings- och förvaltningscentret vilka enligt den lagändring som riksdagen precis har godkänt är gemensamt personuppgiftsansvariga i fråga om arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem. Försöksområdena kommer att vara begränsade användare av kundinformationssystemet under försökstiden, för skötseln av de uppgifter som avses i försökslagen och endast i fråga om kunderna inom det egna försöksområdet. En tjänsteman inom försöksområdet kan på ansökan beviljas användarrättigheter, om det är nödvändigt för skötseln av de uppgifter som avses i försöken. Även då kommer det att anges en tröskel för beviljandet av användarrättigheterna, nämligen att de uppgifter som avses i den föreslagna lagen ska utgöra minst 50 procent av tjänstemannens arbetsbeskrivning. En risk när det gäller användarrättigheterna inom kommunförsöket är att de anställda i sådana kommuner som har flera verksamhetsområden kan ha fragmenterade arbetsbeskrivningar. I syfte att utveckla servicen är det bra att möjliggöra arbetsbeskrivningar som även omfattar andra uppgifter än sådana som avses i den föreslagna lagen. Genom bestämmelsen säkerställs det att rätten att använda sekretessbelagda personuppgifter inte utvidgas till att gälla sådan personal som huvudsakligen sköter andra uppgifter så att ett stort antal anställda

RP 87/2020 rd

inom försöksområdet i strid med principerna om ändamålsbundenhet och uppgiftsminimering i dataskyddsförordningen får tillgång till sekretessbelagda personuppgifter.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens syfte

Denna lag innehåller bestämmelser om ett tidsbegränsat försök, under vilket kommunerna inom sitt område i stället för arbets- och näringsbyrån ordnar en del av den service som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice (916/2012) och lagen om främjande av integration (1386/2010) samt i stället för arbets- och näringsbyrån ger vissa i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) avsedda arbetskraftspolitiska utlåtanden.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *arbetslös* en person som inte står i ett anställningsförhållande eller som inte på det sätt som avses i 2 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa är sysselsatt på heltid i företagsverksamhet eller i eget arbete mer än två veckor utan avbrott eller inte är studerande på heltid enligt det kapitlet; som arbetslös betraktas även den som står i ett anställningsförhållande och som är permitterad på heltid eller vars ordinarie arbetstid per vecka är under fyra timmar,

2) *arbetssökande* en enskild kund vars jobbsökning är i kraft på det sätt som avses i 2 kap. 1 eller 2 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice,

3) *person med ett främmande språk som modersmål* den som anmält till det i 3 § i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (661/2009) avsedda befolkningsdatasystemet att hans eller hennes modersmål är något annat än finska, svenska eller samiska,

4) *invandrare* en i 3 § 3 punkten i lagen om främjande av integration avsedd person som flyttat till Finland,

5) *sysselsättningsfrämjande service* jobbsökarträning, karriärträning, arbetskraftsutbildning och arbetssökandes frivilliga med arbetslöshetsförmån stödda studier enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice, prövning enligt 4 kap. 5 § 1 mom. i den lagen, arbetskraftsutbildning enligt lagen om yrkesutbildning (531/2017), frivilliga studier enligt 22–24 § i lagen om främjande av integration och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001),

6) *försöksområde* ett område som bildas av kommunen självständigt eller tillsammans med andra kommuner och som på det sätt som avses i 1 § i stället för arbets- och näringsbyråerna ordnar service.

RP 87/2020 rd

3 §

Försöksområden

Försöksområdena är

- 1) inom Södra Österbottens arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av Seinäjoki och Ilmajoki,
- 2) inom Södra Savolax arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av S:t Michel, Juva, Hirvensalmi, Mäntyharju, Kangasniemi och Puumala samt Nyslotts försöksområde,
- 3) inom Tavastlands arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av Tavastehus, Hattula och Janakkala och det försöksområde som bildas av Lahtis, Hollola, Asikkala, Kärkölä och Orimattila,
- 4) inom Kajanalands arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av Hyrynsalmi, Kajana, Kuhmo, Sotkamo, Suomussalmi, Paltamo och Ristijärvi,
- 5) inom Mellersta Finlands arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av Jyväskylä, Laukas, Muurame och Äänekoski,
- 6) inom Lapplands arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av Rovaniemi, Torneå, Kemijärvi och Sodankylä,
- 7) inom Birkalands arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av landskapets alla 22 kommuner,
- 8) inom Österbottens arbets- och näringsbyrås område Karleby försöksområde,
- 9) inom Norra Karelen arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av Joensuu, Outokumpu, Liperi, Polvijärvi och Kontiolax,
- 10) inom Norra Österbottens arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av Uleåborg, Karlö, Ii, Kempele, Limingo, Lumijoki, Tyrnävä och Muhos och det försöksområde som bildas av Brahestad, Pyhäjoki och Siikajoki,
- 11) inom Norra Savolax arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av Kuopio, Idensalmi, Lapinlahti, Siilinjärvi, Sonkajärvi och Vieremä,
- 12) inom Satakunta arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av Björneborg och Kumo,
- 13) inom Nylands arbets- och näringsbyrås område Esbo försöksområde, Helsingfors försöksområde och det försöksområde som bildas av Vanda och Kervo,
- 14) inom Egentliga Finlands arbets- och näringsbyrås område det försöksområde som bildas av Salo och Marttila och det försöksområde som bildas av Åbo, Letala, Pemar, Sagu och Nystad.

4 §

Försöksområdeskunder

Försöksområdeskunder är de arbetslösa arbetssökande, de arbetssökande som är sysselsatta och de arbetssökande som deltar i sysselsättningsfrämjande service vars hemkommun finns inom försöksområdet och som

- 1) inte uppfyller villkoren för erhållande av inkomstrelaterad dagpenning enligt 5 kap. 2 § 1 mom. eller 6 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, eller
- 2) är under 30 år, invandrare eller personer med ett främmande språk som modersmål.

Försöksområdeskunder är de personer som hör till de kundgrupper som avses i 1 mom. och som vid ikraftträdandet av denna lag har anmält sig som arbetslös arbetssökande och de personer som hör till kundgrupperna som under försöket anmäler sig som arbetslös arbetssökande och som arbets- och näringsbyråerna överför till att bli kund hos försöksområdet.

5 §

Överföring av en kund till ett försöksområde

Arbets- och näringsbyrån överför den som hör till en kundgrupp som avses i 4 § till att bli kund hos försöksområdet. Kunden och försöksområdet ska underrättas om överföringen.

Arbets- och näringsbyrån kan också överföra en sådan person till att bli kund hos försöksområdet som senast sju dagar efter det att jobbsökningen inletts eller en ändring i jobbsökningen anmälts hör till en kundgrupp som avses i 4 §.

En arbets- och näringsbyrå kan av grundad anledning låta bli att överföra en kund till att bli kund hos försöksområdet.

6 §

Upphörande och inledande på nytt av en kundrelation

På upphörandet av en kundrelation med den som har hänvisats till att bli kund hos försöksområdet tillämpas vad som i 2 kap. 1 § 2 mom. och 2 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om upphörande av giltigheten för jobbsökningen. En försöksområdeskund kan lämna in de meddelanden och redogörelser som avses i de nämnda bestämmelserna till försöksområdet eller arbets- och näringsmyndigheten.

Om en försöksområdeskunds jobbsökning har upphört och han eller hon medan försöket pågår på nytt inleder jobbsökning i enlighet med 2 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, fortsätter kundrelationen inom försöksområdet, även om de förutsättningar som anges i 4 § 1 mom. 1 punkten i denna lag inte uppfylls. En person som varit kund hos försöksområdet kan inleda jobbsökningen på nytt även genom att be om det hos försöksområdet.

7 §

Ordnanande och produktion av försöksområdets service

Kommunerna inom försöksområdet är skyldiga att inom hela sitt område i tillräcklig utsträckning och på ett sätt som tryggar likabehandling av kunderna ordna sådan service som avses i 8 §, så att en fungerande arbetsmarknad och tillgång på kompetent arbetskraft tryggas samt integrationen av invandrare främjas. Servicens tillräcklighet ska bedömas med tanke på främjandet av sysselsättningen och med hänsyn till den fullmakt att använda anslag som försöksområdet beviljats av arbets- och näringsministeriet.

En kommun inom ett försöksområde kan organisera uppgifterna enligt denna lag själv eller avtala enligt 8 § 1 mom. i kommunallagen (410/2015) om att överföra organiseringsansvaret på en annan kommun inom samma försöksområde. Bestämmelser om kommunernas samarbetsformer finns i 8 kap. i kommunallagen.

Vad som i 1 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om produktion och anskaffning av service gäller också de serviceanskaffningar som försöksområdena behöver. Närings-, trafik- och miljöcentralerna, arbets- och näringsbyråerna samt arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter skaffar den i denna lag avsedda service som med stöd av 17 § finansieras med statliga medel.

8 §

Servicehandledning, rådgivning och service

Försöksområdet ordnar följande som offentlig sysselsättningservice för sina kunder:

RP 87/2020 rd

1) arbetsförmedlingsservice, information och rådgivning samt vägledning för yrkesvalet och karriären för enskilda kunder i enlighet med 3 kap. och 4 kap. 1 och 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice,

2) vägledning i sakkunnigbedömningar, jobsökar-, karriär- och arbetsträning, arbets- och utbildningsprövning och arbetskraftsutbildning i enlighet med 4 kap. 2, 4 och 5 § samt 5 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice,

3) de åtgärder och den service som avses i 10 § i lagen om främjande av integration.

Försöksområdet sluter i stället för arbets- och näringsbyrån ett i 4 kap. 9 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice avsett avtal om träning och arbetsprövning samt avbryter den avtalade servicen trots vad som anges i 4 kap. 10 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Serviceproducenten eller den som ordnar arbetsprövningen är skyldig att anmäla försöksområdeskunders frånvaro till försöksområdet i stället för till arbets- och näringsbyrån. Bestämmelser om arbets- och näringsbyråns antagning av studerande till arbetskraftsutbildning samt om avbrytande av utbildning finns i 5 kap. 3 och 5 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Vid sidan av arbets- och näringsbyrån kan försöksområdet publicera och förmedla information om ledigförklarade arbeten enligt arbetsgivarens uppdrag och i enlighet med 3 kap. 2 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice presentera arbetssökande för arbetsgivare.

9 §

Försöksområdets behörighet att bevilja förmåner

En kommun inom försöksområdet beviljar på statens vägnar i stället för arbets- och näringsbyrån sina kunder följande i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice avsedda förmåner:

1) lönesubvention till arbetsgivare i enlighet med 7 kap. i den lagen,

2) startpeng till en arbetslös arbetssökande i enlighet med 8 kap. i den lagen,

3) förmåner enligt prövning som anknyter till service och sakkunnigbedömningar samt ersättning för rese- och logikostnader för arbetslösa i enlighet med 9 kap. 1 § 3 mom. och 10 kap. 1 § i den lagen. Vad som i de bestämmelser som utfärdats med stöd av 9 kap. 2 och 3 § och 10 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om ansökan om och betalning av kostnadsersättning, resor som ska ersättas och grunderna för ersättningen av rese- och logikostnader samt om arbets- och näringsbyråer ska tillämpas på försöksområdena.

En kommun inom försöksområdet kan dock beviljas lönesubvention endast av arbets- och näringsbyrån.

På förmåner som beviljats av försöksområdet tillämpas vad som i 12 kap. 8 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om skötseln vid utvecklings- och förvaltningscentret av uppgifter med anknytning till utbetalning och återkrav av stöd och ersättningar beviljade av arbets- och näringsbyrån.

10 §

Försöksområdets övriga uppgifter

Försöksområdet träffar i stället för arbets- och näringsbyrån ett avgörande om förutsättningarna för en arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån enligt 6 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och om indragning av stödet samt om förutsättningarna för stöd till en invandrare i 22–24 § i lagen om främjande av integration avsedda frivilliga studier och om indragning av stödet.

RP 87/2020 rd

Bestämmelserna i 1 kap. 4 § 3 mom. och 11 kap. 4 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa om det arbetskraftspolitiska utlåtande som arbets- och näringsbyrån ger ska tillämpas på försöksområdet. Försöksområdet ger ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om

- 1) den arbetssökandes deltagande i sysselsättningsfrämjande service och huruvida sysselsättningsfrämjande service ingår i den sysselsättningsplan som utarbetats med den arbetssökande,
- 2) bevisligt avbrytande av studier, tillfälligt avbrott i stödet för frivilliga studier samt uppföljning av frivilliga studier och försummelse av studier i enlighet med 6 kap. 3 § 2 mom., 5 § 3 mom. och 7 § 2 och 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice,
- 3) tillfälligt avbrott i stödet för frivilliga studier, uppföljning av studier och försummelse av studier i enlighet med 25 § i lagen om främjande av integration.

På arbetskraftspolitiska utlåtanden av försöksområdet tillämpas 11 kap. 4 § 3 och 4 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Närmare bestämmelser om arbetskraftspolitiska utlåtanden som ges av försöksområdet och om vad som ska ingå i utlåtandena får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

På försöksområdet tillämpas vad som i de bestämmelser som utfärdats med stöd av 9 kap. 2 § 4 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om arbets- och näringsbyråns skyldighet att göra anmälningar och lämna uppgifter till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten i fråga om betalning av kostnadsersättning.

11 §

Utbildningsproducentens skyldigheter

Försöksområdet lämnar till de aktörer som producerar utbildning de i 10 § 1 mom. avsedda studerandenas namn och personbeteckningar.

Utbildningsproducenten ska ge de studerande som avses i 10 § 1 mom. intyg om antagning till utbildningen, om ferieperioder under utbildningen och om framsteg i studierna.

Utbildningsproducenten ska utan dröjsmål meddela försöksområdet om upphörande av studierna och om den studerandes sådan frånvaro och försummelse som avses i 6 kap. 7 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

12 §

Uppgifter med anknytning till försöksrådets planer

Försöksområdet sköter de uppgifter som ålagts arbets- och näringsbyrån när det gäller att enligt

- 1) lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och de bestämmelser som utfärdats med stöd av 2 kap. 7 § i den lagen utarbeta en sysselsättningsplan för kunden,
- 2) lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (1369/2014) utarbeta en sektorsövergripande sysselsättningsplan,
- 3) lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte utarbeta en aktiveringsplan, och
- 4) lagen om främjande av integration utarbeta en integrationsplan för en arbetslös arbetssökande.

På försöksrådets och dess kunds plan tillämpas vad som i de i 1 mom. nämnda lagarna föreskrivs om den plan som utarbetats av arbets- och näringsbyrån och dess kund och om genomförandet av planen.

13 §

Ordnande av möjlighet till rehabilitering, utbildning eller arbete

En sådan arbetslös arbetssökande som är kund hos försöksområdet och vars rätt till arbetslöshetsdagpenning för löntagare upphör till följd av maximitidens utgång när han eller hon fyllt 57 år, men innan han eller hon fyller 60 år, ska tryggas möjlighet till sysselsättningsfrämjande rehabilitering eller arbetskraftsutbildning.

Försöksområdet ska för en sådan arbetslös arbetssökande kund hos försöksområdet som fyllt 60 år erbjuda möjlighet till i lagen om utkomstskydd för arbetslösa avsedd sysselsättningsfrämjande service eller i den lagen avsett arbete med lönesubvention i anställning hos någon annan än kommunen innan hans eller hennes rätt till arbetslöshetsdagpenning för löntagare upphör på grund av maximitiden.

Om en sådan arbetslös arbetssökande som avses i 1 eller 2 mom. inte sysselsätts på den öppna arbetsmarknaden och om i lagen om utkomstskydd för arbetslösa avsedd lämplig sysselsättningsfrämjande service, rehabilitering eller i den lagen avsett lämpligt arbete med lönesubvention i anställning hos någon annan än kommunen inte kan ordnas för honom eller henne, är kommunen skyldig att ordna möjligheter till arbete för honom eller henne i sex månader i enlighet med 11 kap. 1 och 2 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

På sysselsättningsfrämjande service och arbete som försöksområdet ordnar med stöd av denna paragraf tillämpas vad som i 5 kap. 4 a § och 6 kap. 8 och 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivs om sysselsättningsfrämjande service och arbete som ordnas med stöd av 11 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Dessutom tillämpas på försöksområdet vad som i de bestämmelser som utfärdats med stöd av 11 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om arbets- och näringsbyrån.

14 §

Användningen av arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem

Försöksområdet ska när i denna lag avsedda uppgifter ordnas och produceras använda det kundinformationssystem som avses i 13 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice för behandling av de uppgifter som föreskrivs i 3 §.

Närings-, trafik- och miljöcentralernas och arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter kan på ansökan av försöksområdet bevilja tjänstemän i försöksområdets personal användarrättigheter till kundinformationssystemet, om det är nödvändigt för skötseln av de uppgifter som avses i denna lag. Användarrättigheter kan beviljas om de uppgifter som avses i denna lag eller de tillsyns-, utvecklings-, uppföljnings-, statistikförings-, prognostiserings- eller styruppgifter som anknyter till den service, de stöd eller de kundprocesser som avses i denna lag utgör minst hälften av den arbetsbeskrivning som den som ansöker om användarrättigheterna har och behovet av att använda kunduppgifter inte är sporadiskt eller sällsynt. Bestämmelser om personuppgifter som förts in i informationssystemet finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (*allmän dataskyddsförordning*) och i dataskyddslagen (1050/2018).

På ändring och upphävande av användarrättigheter som beviljats en tjänsteman inom försöksområdet tillämpas vad som i 13 kap. 5 a § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om ändring och upphävande av användarrättigheter som beviljats en tjänsteman som är anställd hos arbets- och näringsbyrån.

I 13 kap. 6 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs det om utlämnande av uppgifter om en arbetssökande till arbetsgivare med den arbetssökandes skriftliga samtycke.

Närmare bestämmelser om innehållet i och användningen av kundinformationssystemen inom försöksområdena får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

15 §

Skyldigheter för arbetslösa arbetssökande försöksområdeskunder

En arbetslös arbetssökande försöksområdeskund har allmän skyldighet att

- 1) söka arbete och utbildning,
- 2) delta i intervjuer av den arbetssökande som ordnas av försöksområdet,
- 3) delta i utarbetandet och revideringen av den plan som avses i 12 § 1 mom.,
- 4) fullfölja den plan som upprättats tillsammans med honom eller henne och som avses i 12 § 1 mom. och underrätta försöksområdet inom den tid och på det sätt som överenskommits i planen hur han eller hon har fullföljt planen,
- 5) söka sig till och delta i sådan service enligt den plan som avses i 12 § 1 mom. som stöder jobbsökningen och främjar arbetsmarknadsfärdigheterna och möjligheterna att få arbete.

På försummelse av de skyldigheter som avses i 1 mom. 2 och 4 punkten tillämpas 2 kap. 1 § 2 mom. i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice. Bestämmelser i övrigt om hur ett förfarande som strider mot skyldigheterna enligt 1 mom. inverkar på rätten att få arbetslöshetsförmån finns i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

På vägran att ta emot arbete som erbjuds av försöksområdet samt på vägran att delta i 2 a kap. 12 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa avsedd service som ordnas av försöksområdet och på avbrytande av deltagandet i servicen tillämpas vad som i det kapitlet föreskrivs om vägran att ta emot sådant arbete, om vägran att delta i sådan service och om att avbryta deltagandet i sådan service som erbjuds av arbets- och näringsbyrån. På en försöksområdeskunds uteblivande från ett möte där den plan som avses i 12 § 1 mom. utarbetas eller revideras, på vägran att delta i utarbetandet eller revideringen av planen och på försummelse att fullfölja planen tillämpas 2 a kap. 9–11 § och 14 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Bestämmelserna om arbets- och näringsbyrån i 2 a kap. 11 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska tillämpas på försöksområdet. På en försöksområdeskunds uteblivande från en i 9 § i lagen om främjande av integration avsedd inledande kartläggning och på vägran att delta i den inledande kartläggningen tillämpas 2 a kap. 9, 10 och 14 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

På en försöksområdeskunds vägran att ta emot arbete och på försöksområdet tillämpas vad som i de bestämmelser som utfärdats med stöd av 2 a kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivs om den tidpunkt då den arbetssökande vägrat ta emot arbete och om arbets- och näringsbyrån.

16 §

Försöksområdeskundens skyldighet att lämna uppgifter

Försöksområdeskunden ska till

- 1) försöksområdet lämna sådana uppgifter om sina omständigheter och förändring av dem som är nödvändiga för skötseln av försöksområdets uppgifter,

- 2) arbets- och näringsbyrån lämna uppgifter om framsteg i de frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som avses i 10 § 1 mom. samt om avbrytande av stödet till sådana studier.

17 §

Statlig finansiering av försöksområden

Service enligt denna lag finansieras inom ramen för de beviljade budgetanslagen med det anslag i statsbudgeten som anvisats för främjande av sysselsättningen och bekämpande av arbetslösheten (*sysselsättningsanslag*) och med anslaget för arbetslöshetsförmåner. Närings-, trafik- och miljöcentralen bestämmer det maximibelopp som försöksområdet har fullmakt att använda. Innan fullmakt ges måste närings-, trafik- och miljöcentralen höra försöksområdet.

Vad som i lagen om statsbudgeten (423/1988) föreskrivs om användningen av anslag gäller försöksområdet när det använder statliga anslag.

Bestämmelser om anvisning av sysselsättningsanslag till att särskilt stödja sysselsättningen för dem som har en svag ställning på arbetsmarknaden finns i 1 kap. 5 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

18 §

Rätt att få uppgifter, förvägran av service och sökande av ändring

På ett försöksområde tillämpas följande bestämmelser i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice:

- 1) bestämmelserna i 12 kap. 6 § 1, 2 och 4 mom. om myndigheters rätt att få uppgifter,
- 2) bestämmelserna i 12 kap. 7 § 1 mom. 2 och 4 punkten samt 2 mom. om förvägran av offentlig arbetskrafts- och företagsservice,
- 3) bestämmelserna i 14 kap. om kundens rätt att söka ändring.

Med avvikelse från bestämmelserna i 1 mom. 3 punkten får det inte begäras omprövning av ett arbetskraftspolitiskt utlåtande som försöksområdet gett med stöd av 10 § i denna lag. Ett sådant utlåtande får inte heller överklagas. Bestämmelser om sökande av ändring i ett beslut som Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa fattat på grundval av ett arbetskraftspolitiskt utlåtande finns i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

19 §

Ansvar för behandlingen av kunduppgifter

Försöksområdet har ett sådant personuppgiftsbiträdesansvar som avses i artikel 28 i den allmänna dataskyddsförordningen för behandlingen av personuppgifter i arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem under den tid som försöket pågår. Försöksområdet ska utan dröjsmål informera närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter i det fall att en tjänsteman inom försöksområdet har en i 13 kap. 5 a § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice avsedd grund för upphävande eller ändring av användarrättigheter som motsvarar grunden för upphävande eller ändring av användarrättigheter för en tjänsteman vid arbets- och näringsbyrån.

Bestämmelser om arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem, dess personuppgiftsansvariga, om de uppgifter som ska föras in i registret över enskilda kunder och om användningen av kundinformationssystemet finns i 13 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

En tjänsteman som har beviljats användarrättigheter till arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem får behandla endast sådana uppgifter i kundinformationssystemet som är nödvändiga för skötseln av tjänstemannens uppgifter och endast på det sätt som är nödvändigt för skötseln av tjänstemannens i denna lag avsedda uppgifter.

RP 87/2020 rd

Vad som i 24 § 1 mom. 25 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) föreskrivs om sekretess för uppgifter om arbetsförvaltningens kunder gäller de försöksområdeskunder som avses i denna lag.

20 §

Förflyttning av arbets- och näringsbyråns tjänstemän till försöksområdena

Tjänstemän vid arbets- och näringsbyrån kan med iakttagande av 20 § i statstjänstemannalagen (750/1994) förflyttas till arbete i uppgifter som hör till behörigheten för ett försöksområde enligt 3 § i denna lag och arbeta under ledning och uppsyn av försöksområdet.

21 §

Försöksområdets skyldighet att lämna uppgifter till arbets- och näringsbyrån

Ett försöksområde ska till arbets- och näringsbyrån lämna de uppgifter som behövs för avgivande av arbetskraftspolitiska utlåtanden enligt 1 kap. 4 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

22 §

Arbets- och näringsbyråns och försöksområdets samarbetskyldighet

Arbets- och näringsbyrån inom försöksområdet och försöksområdet ska inrätta ett samarbetsorgan som grundar sig på jämlikt partnerskap och som samordnar och följer upp den helhet som främjar sysselsättningen i området. Försöksområden som är verksamma inom området för samma arbets- och näringsbyrå kan ha ett gemensamt organ.

Närmare bestämmelser om samarbetsorganets sammansättning och samarbetets delområden får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

23 §

Tillsyn

Tillsynen över försöket att ordna arbetskrafts- och företagsservice utövas i alla försöksområden av Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland. Vad som föreskrivs i 13 kap. 5 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice om rätten för en tjänsteman vid arbets- och näringsministeriet att använda arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem ska också tillämpas på en tjänsteman vid regionförvaltningsverket.

Regionförvaltningsverket får meddela förelägganden om avhjälpande av brister eller missförhållanden. När ett föreläggande meddelas ska det sättas ut en tid inom vilken behövliga åtgärder ska vidtas.

Regionförvaltningsverket kan vid vite att verksamheten delvis eller helt avbryts förplikta en kommun eller ett försöksområde att följa de förelägganden som avses i 2 mom.

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Ett beslut av regionförvaltningsverket ska iaktas trots ändringsökande, om inte den myndighet där ändring sökts bestämmer något annat.

Om det vid tillsynen konstateras att en kommun eller ett försöksområde vid ordnandet eller genomförandet av verksamhet enligt denna lag har förfarit felaktigt eller underlåtit att fullgöra

RP 87/2020 rd

sin skyldighet, kan regionförvaltningsverket ge kommunen eller försöksområdet eller den tjänsteman som ansvarar för den felaktiga verksamheten en anmärkning med tanke på framtida verksamhet.

En anmärkning som gjorts av regionförvaltningsverket enligt denna paragraf får inte överklagas genom besvär. Regionförvaltningsverket ska underrätta arbets- och näringsministeriet om pågående tillsynsförfaranden.

24 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021 och gäller till och med den 30 juni 2023.

25 §

Övergångsbestämmelse

På förmåner som är anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Om det för en arbetslös arbetssökande har utarbetats en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den innan han eller hon hänvisas att bli kund hos en kommun, är planen för-pliktande för kunden och kommunen tills den har reviderats. En arbetssökande som övergått till en kundrelation hos en kommun ska underrätta kommunen om genomförandet av de åtgärder som avtalats i planen.

Hänvisning av kunder till försöket upphör den 31 mars 2023.

Helsingfors den 4 juni 2020

Statsminister

Sanna Marin

Arbetsminister Tuula Haatainen